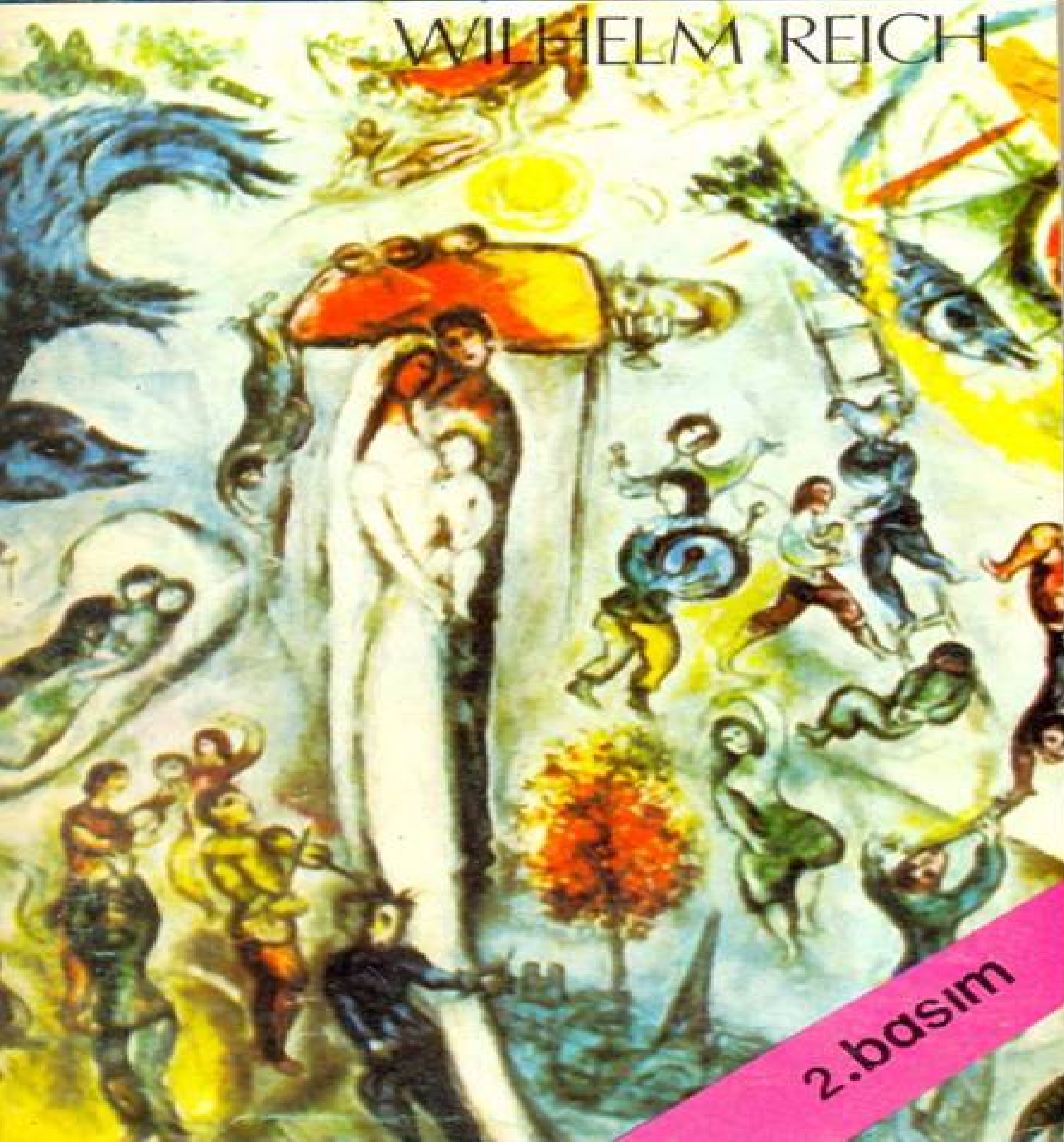
P
payel

dinle küçük adam

DİNLE KÜÇÜK ADAM - WILHELM REICH

Resimleyen: William Steig
İngilizceden çeviren: ŞEMS A YEĞİN

Sevgi, çalışma ve bilgi yaşamımızın tükenmez kaynaklandır. Dolayısıyla, yaşamı onların yönetmesi gerekir.
Wilhelm Reich.

Siz, beni horgören büyük adamlar! Nerden beslendi politikanız, Dünyayı yönettiğiniz sürece? Hançer yaralarından ve cinayetlerden!
Charles de Coster, Ulenspiegel

DİNLE KÜÇÜK ADAM, bilimsel bir belge değil, konusu insan olan bir çalışmadır. 1954 yılı yazında, yayımlanma amacı güdülmeden, Acun-sal Yaşam Enerjisi Kurumu Belgelikleri için yazılmıştır. Bu kitap, birkaç onyıl boyunca, sokaktaki Küçük Adamın kendine neler yaptığını önce çocuksu bir saflıkla, daha sonra büyük bir şaşkınlıkla ve nihayet dehşet içinde izleyen bir doğabilimci ve tıp doktorunun içindeki fırtınaların ve çatışkıların ürünüdür: Sokaktaki Küçük Adam, nelere katlanmak durumunda kalmakta, nasıl isyan etmektedir? Düşmanlarını el üstünde tutmasının, dostlarınıysa öldürmesinin sebepleri nelerdir? Bu Küçük Adam, «halkın bir temsilcisi» olarak, belli bir gücü ele geçirdiği durumlarda bu yetkisini nasıl boşa harcamakta, ziyan etmekte, yanlış kullanmaktadır? Neden, aynı gücü daha önce elinde bulunduran ve onu, Küçük Adamı ezmek için kullanan üst tabakaların sadist bireyleri gibi davranmakta, eline geçirdiği o yönetme gücünü nasıl olup da acımasız bir baskı aracı haline getirmektedir?

büyüklükte ve eldeğmemiş hazineler vardır; bu değerler, insanoğlunun umutlarının gerçekleştirilmesi yolunda kullanılmak üzere hazır beklemektedirler. İşte bu konuşma —ayrıca— bu hazinelere olan büyük güveni dile getirmektedir.

İnsanların içinde bulunan «yaşamı temsil eden şey», toplumsal ve insansal karşılıklı ilişkiler içinde son derece doğal ve saftır; bu

yüzden, koşulların insana egemen olduğu durumlarda tehlikeye düşer, İnsanın içindeki «yaşayan şey», kendi türünden olan bir insanın da, yaşamın yasalarına kendisi gibi uyduğunu, doğal, yardımsever ve özverili olduğunu varsayar. Sağlıklı çocuklara ya da ilkel insanlara özgü olan bu doğal temel davranış, coşkusal veba varolduğu sürece, insanın akılcı bir yaşam düzeni sağlama savaşımında en büyük tehlike olarak boygösterecektir.

Çünkü vebalı birey de kendi türünden olan canlıların, kendi düşünme ve davranış biçiminin özelliklerini taşıdığını varsayacaktır. Doğal ve bozulmamış birey, bütün insanların doğal olduğuna inanır ve ona göre davranır. Vebalı bireyse, bütün insanların yalan söylediğine, çalıp çırptığına, başkalarını dolandırdığına ve üstünlüğü ele geçirme çabası içinde çırpındığına inanır. Açıkça görülüyor ki, insanın içindeki «yaşayan şey» zayıftır; tehlikelere karşı dayanıksız durumdadır. Vebalı bireye elini uzatsa, kolunu kaptıracak, van-yo-ğu alınacak, sonra da kendisiyle alay edilecek ya da ihanete uğrayacaktır; güvendiği herkes onu aldatacaktır.

12

Bu böyle gelmiştir; ancak böyle gitmemelidir. İnsanın içindeki «yaşamı temsil eden şey»in korunma ve gelişmesi savaşımında, katılık gerektiği durumlarda katı olunmasının zamanı gelmiştir; insan, hakikatlere korkmadan tutunduğu sürece katı davranmakla doğallığını yitirecek değildir. Kitle içinde yaşayan bireyin zırhlarla kaplı

yapısında bulunan karanlık ve tehlikeli dürtüleri harekete geçirip, onları örgütlü siyasal cinayetler işlemeye götürerek öldürücü kötülüklere neden olan ölümcül vebalı bireyler, verimli, çalışkan, aklıbaşında milyonlarca insan arasında her zaman için çok küçük bir azınlığı oluşturmaktadır; bu olgu umut vericidir. Kitlenin bir parçası haline gelen bireyde bulunan coşkusal vebanın mikroplarına karşı yalnızca tek bir panzehir vardır: bireyin, kendi içinde bulunan «yaşamı temsil eden şey» in canlılığını duyması. Bu «yaşamı temsil eden şey», güç elde etmeyi değil, gücün insan yaşamında oynaması gereken rolü üstlenmesini ister. İnsan yaşamı, sevgi, çalışma ve bilgiden oluşan üç temel direk üzerine kurulmuştur.

İçindeki «yaşamı temsil eden şey»i coşkusal vebaya karşı korumak durumunda olan insan —coşkusal veba tarafından yanlış

biçimde ve kötüye kullanıldığı gibi iyiye de kullanılan— konuşma özgürlüğünden yararlanmasını öğrenmelidir. Görüşleri açıklamada eşit hak tanındığı sürece akılcı görüşlerin en sonunda her şeyi yenmesi gerekir.

Bu, büyük ve önemli bir umuttur.

13

DİNLE, KÜÇÜK ADAM!

Sana «Küçük Adam», «Sıradan İnsan» diyorlar; yeni bir çağ, «Sıradan İnsan Çağı» başladı diyorlar. Bunu söyleyen sen değilsin Küçük Adam. Onlar söylüyor bunu, büyük ulusların Başbakanları, koltuklanmış işçi liderleri, kentsoylu ailelerin tövbekar evlâtları, devlet adamları söylüyor, filozoflar söylüyor sana bunu. Geleceğini eline veriyor, geçmişinden hiç sual etmiyorlar.

Korkunç bir geçmişin mirasçısısın sen Küçük Adam. Mirasın, avucunun içinde alev alev yanan bir elmastır. Bunu sana söyleyen, benim; beni dinle.

Her doktor, her ayakkabıcı, teknisyen ya da eğitimci, işini doğru dürüst yapmak ve yaşamım kazanmak için, eksikliklerini bilmek zorundadır. Birkaç onyıldır, şu yeryüzünde yönetici rolü oynamaya başlamış bulunuyorsun.

İnsanlığın geleceği, senin düşüncelerine ve senin yapacağın şeylere bağlıdır. Ama öğretmenlerin ve efendilerin, aslında nasıl düşündüğü-14

nü ve gerçekte ne olduğunu söylemiyorlar sana; seni kendi geleceğine egemen olma yetisi verebilecek yönde eleştiren ve bu eleştiriyi dile getirme yürekliliğini gösteren tek kişi yok. Yalnız bir anlamda «özgürlüğe sahip »sin sen: kendi yaşamım yönetmeyi öğrenmeme, kendini bu yönde eğitmeme ve kendini eleştirmeme özgürlüğüne sahipsin.

Şöyle bir yakınmayı hiç duymadım senin ağzından: «Gelecekte kendimin ve dünyamın efendisi olmak yolunda yürütüyorsunuz beni, peki ama, insamn nasıl kendi kendisinin efendisi olacağım anlatmıyorsunuz hiç, düşünce ve davramşlanmdaki yanlışları bana söylemiyorsunuz.»

Yönetimi elinde tutan kişilerin, «Küçük Adamı» yönetmelerine izin veriyorsun. Ama sen, hiç sesini çıkarmıyorsun.

Yönetimi elinde tutan güçlülere, ya da kötüniyetli güçsüz adamlara seni temsil etme yetkisini veriyorsun. Her seferinde aldatıldığım anlıyorsun, ancak bunu anladığında, iş işten geçmiş oluyor.

Seni çok iyi anlıyorum. Çünkü seni binlerce kez çıplak gördüm; hem ruhsal, hem bedensel çıplaklığın içinde, maskesiz, etiketsiz, elinde bir partinin üyelik kartı bile olmaksızın bir «tanınmıştık» kılıfına bürünmemiş halinle gördüm seni. Yeni doğmuş bir bebek gibi, anadan doğma çıplak, don gömlekle kalmış bir mareşal kadar çıplak halini gördüm. Benim karşımda hiç yakınmadın, ağlamadın, özlemlerini hiç dile getirmedin, sevgini ve acılarım bir kez olsun açmadın bana. Seni iyi tanıyorum ve an-

15

lıyorum. Sana nasıl olduğunu anlatacağım Küçük Adam, çünkü büyük bir geleceğin olduğuna içtenlikle inanıyorum. Gelecek, senindir, buna hiç kuşku yoktur. Öyleyse gel, her şeyden önce kendine bak bir.

Gerçekte olduğu gibi gör kendini. Führer'lerinin sana utanmadan söylediği şu sözlere aldırma: Sen "küçük, sıradan bir insanısın

Sen, «küçük, sıradan bir insan"sın. Bu sözcüklerin çifte anlamını kavrıyorsun, değil mi: «küçük» ve

«sıradan».

Kaçma. Kendine bakma yürekliliğini göster!

«Bana bunları söylemeye ne hakkın var?»

Kuşkulu ve kavrayışlı bakışlarında bu soruyu okuyorum. Saygısız ağzından bu sözcüklerin döküldüğünü

duyuyorum, Küçük Adam. Kendine bakmaktan korkuyorsun, eleştiriden 16

korkuyorsun Küçük Adam; sana vereceklerini vaat ettikleri yetkiden korktuğun gibi korkuyorsun. Bu yetkiyi nasıl kullanacağını bilemezsin. Başka bir biçimde yaşayabileceğini düşünmeye cesaret edemiyorsun: Koyun gibi güdülmek yerine özgür yaşamak, taktikler uygulamak yerine açık davranmak, bir hırsız gibi gecenin karanlığında sevmek yerine açık açık sevebilmek düşüncelerine yer vermiyorsun kafanda. Kendini küçümsüyorsun, Küçük Adam. «Ben

kim oluyorum da kendi görüşüm olacakmış, kendi yaşamımı kendim saptayacak ve dünyanın benim olduğunu açıklayacakmışım,» diyorsun. Haklısın; sen kim oluyorsun da kendi yaşamın üzerinde hak sahibi olmak isteyeceksin? Kim olduğunu şimdi söyleyeceğim sana:

Gerçekten büyük olan insandan seni ayıran tek bir nokta var Büyük adam da bir zamanlar çok küçük bir adamdı; ama bir tek önemli yetenek geliştirdi: Düşünce ve davranışlarında küçük olduğu noktaları

görmeyi öğrendi. Kendisi için çok değerli olan bazı şeyleri yitirmeyi göze alarak kendi küçüklüğünün ve önemsizliğinin taşıdığı tehlikeyi giderek daha iyi sezmeyi öğrendi. Demek ki, büyük adam, ne zaman ve hangi alanda küçük adam olduğunu bilir. Küçük Adam, küçük olduğunu bilmez ve bunu bilmekten korkar.

Kendi küçüklüğünü ve yetersizliğini, başkalarının gücü ve büyüklüğünün kendisinde uyandırdığı güç ve büyüklük görüntüleriyle örter, Büyük generalleriyle övünmektedir, ama kendisiyle övünmez. Kendisinde 17

varolan düşünceye değil, kendi aklına gelmeyen düşünceye hayrandır. En az anladığı şeylere en çok inanır ve kolayca anladığı fikirlerin doğru olduğunu kabul etmez.

Sana kendi içimdeki Küçük Adamı anlatmakla işe başlayacağım: Tam tamına yirmi beş yıl boyunca, senin bu dünyada mutlu olmayı hakettiğini savundum; kendine ait olan şeye sahip

çıkma yetisinden yoksun olmakla suçladım seni; sonra Paris ve Viyana barikatlarındaki kanlı çarpışmalarda, Amerika'daki köleliğin kaldırılması savaşında ya da Rus Devrimi'nde elde ettiklerine sahip çıkmamakla suçladım.

Paris'teki savaşının sonu Petain ve Laval'e, Viyana Savaşı'nın sonu Hitler'e, Rusya'daki savaşının sonuysa Sta-lin'e vardı; Amerika'daki savaşının sonu da Ku-Klux-Klan yönetimine varabilirdi. Özgürlüğü, kendin ve başkaları adına korumak, ona bekçilik etmektense kazanmak gerektiğini ve de bunu sağlamanın yolunu pekâlâ bilirdin sen. Ben, bu gerçeği epeydir biliyordum. Ancak, her seferinde çalışıp didinip bir bataklıktan çıkmayı başardıktan sonra

hemen bir başka bataklığa saplanmanın nedenini anlayamıyordum. Sonra yavaş yavaş ve el yordamıyla, seni köle yapan şeyin ne olduğunu buldum: SEN KENDİ KENDİNİ KÖLELİĞE MAHKUM EDİYORSUN. Köleliğinin tek sorumlusu, yalnız ve yalnız sensin başka hiç kimse, ama hiç kimse değil. Tek sorumlu sensin.

Bunu biliniyordun, değil mi? Kurtarıcıların, seni baskı altında tutanların, Wilhelm, Nikolaus, 18

Yırmisekizinci Papa Gregory, Morgan, Krupp ya da Ford olduğunu söylüyorlar. «Kurtarıcıların »ın adına da, Mussolini, Napolyön, Hitler, Stalin deniyor.

Bak ben ne diyorum: Senden başka hiç kimse senin kurtarıcın olamaz!

Bu tümceyi söylemeye çekindim biraz. Ka-tıksızlığın ve hakikatin savaşçısı olduğumu savunuyorum. Oysa şimdi, sana, seninle ilgili hakikati söylemeye gelince çekmiyorum, çünkü

Sen kendi kendini köleliğe mahkûm ediyorsun

senden ve senin hakikate karşı olan tutumundan korkuyorum. Seninle ilgili hakikati söylemek yaşamı tehlikeye sokmak demektir. Hakikat, aynı zamanda yaşam-kurtancıdır, ne var 19

ki, hakikatler yağmalanmakta, çetelerin ganimeti haline gelmektedir. Bu böyle olmasaydı, sen, sen olmayacak, bu durumda ve bu yerde bulunmayacaktın.

Aklım bana şunu söylüyor.- «Her ne pahasına olursa olsun hakikati söyle.» İçimdeki Küçük Adamsa şöyle diyor:

«Küçük Adama gerçek yüzünü göstermek, ona açılmak ve acımasına başvurmak aptallıktır. Küçük Adam kendisiyle ilgili hakikati duymak istemiyor ki! Kendisinin olan büyük sorumluluğu üstlenmek istemiyor ki! O, bir Küçük Adam olarak kalmak,

Senden başka hiç kimse senin kurtarıcın olamaz!

ya da küçük, bir büyük adam olmak istiyor. Zengin olmak, ya da bir parti lideri, bir bölük kumandanı ya da kötülükleri ortadan kaldırma

20

derneğinin sekreteri olmak istiyor Küçük Adam. İşinin sorumluluklarını yerine getirmek, yiyecek sağlamak, konut yapımı, trafik, eğitim, araştırma, yönetim ya da herhangi bir başka alanda üstüne düşen sorumluluğu üstlenmek istemiyor.»

İçimdeki Küçük Adam diyor ki:

«Sen, Almanya, Avusturya, İskandinav Ülkeleri, İngiltere, Amerika, Filistin ve diğer yerlerde tanınmış bir büyük adam oldun. Komünistler sana savaş açtı. 'Kültürel değerlerin kurtancılan' senden nefret ediyor. Öğrencilerin se- .

ni çok seviyor. Eski hastalann sana hayranlık duyuyor. Ama coşkusal vebaya tutulanlar peşindeler. Yaşamın sefaleti, Küçük Adam'ın perişanlığı üzerine 150 makale ve on iki kitap yazdın. Bulgulann ve kuramlann üniversitelerde okutuluyor. Öteki büyük ve yalnız adamlar, senin çok büyük bir adam olduğunu söylüyor. Bilim tarihinin entellektüel devlerinden biri sayılıyorsun. Yüzyıllardır yapılan bulgulann en büyüğünü yaptın, çünkü

Acunsal Yaşam Enerjisini ve yaşamın işleyiş yasalann! keşfettin. Kanseri anlaşılır hale getirdin. O ülke senin, bu ülke benim dolaştın, çünkü hakikati söyledin. Şimdi şöyle bir arkana yaslan. Çabalannın meyvalannı topla, yaptığın ünün zevkini çıkar. Birkaç yıla kalmaz, adın dünyanın her yanında duyulacaktır. Yaptıklann yeter de artar bile.

Şimdi işi gücü bırak, kendini incelemelerine ver, doğanın işleyiş yasalan üzerinde çalış!»

İşte, Küçük Adam, benim içimde bulunan

ve senden korkan Küçük Adam bunları söylüyor bana.

Çok uzun bir süredir seninle yakın bir ilişki içindeyim, çünkü senin yaşamını kendi deneylerimden biliyorum ve çünkü, sana yardım etmek istiyorum. Seninle olan ilişkimi sürdürdüm, çünkü sana gerçekten yardım edebildiğimi ve genellikle gözlerin yaşararak benden yardım istediğini gördüm. Ve yavaş yavaş, benim yardımımı almaya hazır, ama verdiklerimi savunma yetisinden yoksun olduğunu gördüm. Ben, senin yerine savundum onları, senin adına savaşüm.

Derken senin Führer'lerin çıkagel-di ve çalışmalarımı yerle-bir etti. Bu durum karşısında hiç sesini çıkarmadın, onları izledin. Bu kez, senin Führer'in ya da kurbanın olarak ortadan yitmeden sana nasıl yardım edebileceğimi öğrenmek için sürdürdüm seninle olan ilişkimi. İçimdeki Küçük Adam, seni kazanmak, seni «kurtarmak» istedi; kendisine saygı göstermeni — ne olduğu konusunda şu ka-darcık fikrin olmaması nedeniyle önünde eğildiğin

«yüksek matematik»e gösterdiğin saygıyı bekledi içimdeki Küçük Adam. Bir şeyi ne denli az anlarsan, o denli çok saygı gösteriyor, onun karşısında boyun eğiyorsun. Hitler'i Nietzsche'-den, Napolyon'u da Pestalozzi'den daha iyi tanıyorsun. Sana göre bir kral, Sigmund Freud'-dan daha önemlidir. İçimdeki Küçük Adam seni herkesin yöntemiyle, Führer'in araçlarıyla kazanmak isterdi. Seni «özgürlüğe götürecek şey» içimdeki Küçük Adam olacaksa, senden korkarım o zaman. Bendeki kendini ve kendin-

22

deki beni keşfedebilir, sonra da korkup benim içimdeki kendini öldürebilirdin. Bu nedenle senin, herhangi birinin ya da herkesin kölesi olma özgürlüğün uğruna ölme gönüllülüğünden vazgeçtim.

Herkesin kölesi

Ben söylediğimi anlayamayacağını biliyorum: «Herhangi bir kimsenin kölesi olma özgürlüğü» öyle kolay anlaşılır bir şey değil.

Artık tefe bir efendinin kölesi olmaktan kurtulmak, herhangi bir kimsenin kölesi olmak için, insan önce tek bir sömürücüyü, diyelim, Çarlığı ortadan kaldırmak zorundadır. Bu durumda kişi, gerçekten büyük bir adamın önderliğinde bir parti kurar. Gerçekten büyük olan adam, senin özgürlüğünü son derece ciddiye alır. İşlerini kolaylaştırmak için çevresinde küçük adamlar, yardımcılar, getir-götürcüler toplamak zorundadır, çünkü bu büyük işi tek ba-

23

sına yürütemez. Üstelik, çevresine küçük büyük adamlar toplamasa, sen onu anlamaz, bir kenara iter, adam yerine koymazsın. Bir sürü küçük büyük adamla çevrilmiş olarak, senin adına güçler ve yetkiler ele geçirir, ya da bir damla hakikat, ya da yeni, daha iyi bir inanç bulur sana. Sayfalar dolusu söylevler yazar, özgürlük yasaları, vb. şeyler yazar; kendisini ayakta tutacak olan senin yardımın ve ciddiliğindir.

İçinde bulunduğun toplumsal bataklıktan çıkarır seni. Birçok küçük büyük adamı bir arada tutabilmek, senin güvenini yitirmemek için gerçekten büyük olan bir adam, derin bir aydın yalnızlığı içinde, senden ve gürültü patırtıdan uzak ama aynı zamanda senin yaşamınla yakın bir ilişki içinde, elde edebildiği büyüklüğünden her gün bir parça vermek, özveride bulunmak zorundadır. Sana öncülük edebilmek için, senin onu erişilmez bir Tann'ya dönüştürmene

gözyummak zorundadır. Olduğu gibi, sade bir insan olarak kalsa, diyelim, elinde evlenme cüzdanı olmadığı halde bir kadını sevebilen bir adam olsa, ona güvenmezsin çünkü; onu olağandışı bir insan olarak görmek istersin. Böylece, sen, kendi ellerinle, yeni efendini ortaya çıkarmış olursun. Kendisine yeni efendi rolü verilmiş olan büyük adam büyüklüğünü

yitirir, çünkü bu büyüklük, onun sözünü sa-kınmazlığından, sadeliğinden, yürekliliğinden ve yaşamla arasındaki gerçek ilişkiden gelmekteydi. Büyüklüklerini büyük adamdan sağlamış olan küçük büyük adamlar, maliye, dışişleri, hükümet, bilim ve sanat alanlarında büyük gö-

24

revlere atanırken sen olduğun yerde, yani bataklıkta kalırsın. Bir «mutlu gelecek» ya da bir «Üçüncü

Reich» uğruna pılı pırtı içinde dolaş mayı sürdürürsün. Damları samanla örtülü, duvarları tezekle sıvalı

pis evlerde yaşamayı sürdürürsün. Ama kültür sarayınla övünmektesin. Dllediğince çekip çevirdiğin, dilediğin biçime soktuğun «yanılsama»dan hoşnutsun şimdilik — ancak, senin bu egemenliğin, bir dahaki savaşa ve yeni efendilerinin koltuklarını yitirmesine dek sürecektir.

Eski ulusların küçük adamları, sendeki bu herhangi bir kimsenin kölesi olma itkisini büyük çabalarla inceledi ve böylece, insanın, kafasını birazcık kullanarak nasıl küçük bir büyük adam olabileceğini saptadı. Bu küçük büyük adamlar, saraylardan, malikânelerden değil, senin saflarından gelmektedirler.

Onlar da senin gibi açlık ve acı çektiler. Efendi değiştirme süreçlerini kısalttı bu adamlar. Senin özgürlüğünü nasıl sağlayacağın yolunda yüzyıl kafa yormanın, senin mutluluğun için özveride bulunmanın, hattâ yaşamlarını feda etmenin, zahmete değmeyeceğini, bu bedelin, senin yeni köleliğini satın almak için çok yüksek olduğunu öğrendiler. Özgürlük elde etme yolunda çalışmalar yapan ve gerçekten büyük adamlar olan düşünürlerin yüz yıl içinde ortaya koydukları şeyler ve çektikleri acılar, beş yıldan az bir zaman içinde ortadan kaldırılabilirdi. Bunun üzerine, senin saflarından gelen

küçük adamlar, bu süreci kısalttılar: Bunu açık açık ve daha büyük bir acımasızlık içinde yaptılar.

25

Küçük büyük adam

Üstelik, sana bir yığın söz söyleyerek, senin ve yaşamının, ailenin ve çocuklarının birer hiç olduğunu anlatıyorlar; aptal, köleliğe elverişli ve başkalarının kullanacağı birer insan olduğunuzu söylüyorlar, insanın size dilediği işlemi uygulayacağını haykırıyorlar. Size kişisel özgürlük değil ulusal özgürlük vaat ediyorlar. Size **26**

özgüven değil, devlete saygı, kişisel büyüklük değil, ulusal büyüklük vaat ediyorlar. Sana göre, «kişisel özgürlük»

ve «kişisel büyüklük», soyut birer kavramdan başka bir şey değildir; -ulusal özgürlük» ve «devletin çıkarları»

söz-cükluriyse, seni zevkten dört köşe etmekte; bu yüzden hemen bu sözcüklere sarılıyorsun. Bu Küçük Adamlardan hiçbiri gerçek özgürlüğün fiyatını ödemez. Onlar seni sevmiyor, sen kendini horgördüğün için, horgörüyorlar seni, Küçük Adam. Bir Rockefeller ya da Torilerin tanıdığından çok daha iyi tanıyorlar seni. Senin en kötü yanlarını, en büyük zayıflıklarını, senin bilmen gerektiği gibi, ama senden çok daha iyi biliyorlar. Küçük büyük adamlar, seni bir simgeye feda ettiler, sense onları seni yönetecek yerlere getirip koydun. Efendileri, sen kendin getirdin bulundukları yere'; bütün maskelerini-indirmiş olmalarına karşın — ya da daha- doğrusu maskelerini indirmeleri nedeniyle onları besleyen sensin. Yalan mı, sana kaç kez söylediler: «Hiçbir sorumluluğu olmayan önemsiz, aşağılık bir varlıksın sen ve böyle kalacaksın,» demediler mi? Sense onlara «Kurtarıcılar»

diyorsun, «Yeni Kurtarıcılar» ve bağırıyorsun: *Heil! Heil!» «Viva! Viva!»

İşte bu yüzden senden korkuyorum, Küçük Adam, çok korkuyorum. Çünkü insanlığın geleceği senin elinde. Senden korkuyorum, çünkü kendinden kaçtığın gibi dünyada hiçbir şeyden kaçmıyorsun. Evet, sen, kendinden kaçıyorsun Küçük Adam. Hastasın sen, çok hastasın Küçük Adam. Bu senin suçun değil. Ama paçanı bu **27**

hastalıktan kurtarmak senin görevin, senin sorumluluğun. Baskıya gözyummasaydın ve bir-Yeni Kurtarıcılar

kaç kez de etkin bir biçimde baskıyı destekle-meşeydin seni ezenleri çoktan silkip atardın. Senin şu kadarcık özsaygın olsaydı, günlük yaşamında kendine azıcık saygılı davransaydın, yaşamın sensiz bir saatçık bile sürmeyeceğini azıcık sezseydin, dünyadaki hiçbir güç seni ezecek kadar güçlü olamazdı. «Kurtarıcın» sana bunu söyledi mi? Hayır. Sana «Dünya Proleteri» dedi, ama («anayurdun onurundan» sorumlu olmak yerine) kendi yaşamından senin, yalnızca senin sorumlu olduğunu söylemedi hiç.

Kendi Küçük Adamlarını seni sömürenler ha-

line getirdiğini anlamalısın artık; aç gözünü ve gerçekten büyük olan adamlarını kurban ettiğini gör onları çarmıha gerdiğini, canlarını aldığını, açlıktan öldürdüğünü anla artık; onları bir an bile düşünmediğini, senin için çalıştıklarını

aklından geçirmediğini kabul et; yaşamın boyunca yaptıklarını kime borçlu olduğun konusunda hiçbir fikrin yok, bunu anla artık.

Diyeceksin ki, «Sana inanmaya kalkmadan ünce yaşam felsefeni bilmek isterim.» Yaşam felsefemin ne olduğunu duysan, tabanlarını yağlayıp Savcıya koşacaksın, ya da «Amerika' ya Karşı Etkinliklerle Savaş Komitesi »ne, ne bileyim, FBI'a, GPU'ya ya da «San Basın»a, Ku-Klux-Klan'a ya da «Dünya Proleterlerinin Liderleri »ne koşacaksın; ya da belki yalnızca koşacaksın. Oysa:

Ben bir Kızıl ya da Kara değilim, Beyaz ya da San değilim.

Bir Hıristiyan değilim ben, bir Yahudi, ya da Müslüman değilim. Ne Mormon'um ne de çokeşlilik savunucusuyum; eşcinsel, anarşist ya da boksör de değilim ben.

Kanmı elimde bir evlenme cüzdanı olduğu için ya da cinsel açlıktan kıvrandığım için değil, onu sevdiğim ve istediğün için kucaklanın.

Çocuklan dövmem, balık avlamam, bir ceylanı ya da tavşanı vurmam. Ama iyi bir nişan-cıyımdır, on ikiden vurmayı

severim.

Briç oynamam, kuramlarımı yaymak için kokteyl partileri de vermem. Öğretilerim doğruysa kendi kendilerine yayılacaklardır.

Çalışmalanmı herhangi bir sağlık bakanlı-

ğı yetkilisine sunmam, bunu yapmam için bu yetkilinin konuyu benden daha iyi bilmesi gerekir. Ve bulgularımın içerdiği bilgi ve karmaşıklıkları kimin daha iyi bildiğini, kimin bu konularda usta olduğunu da ben saptarım.

Akla uygun olduğu sürece bütün yasalara uyarım, ama katı ya da anlamsız kural ve yasalarla savaşırım. (Savcıya koşma hemen Küçük Adam, çünkü kendini bilen biriyse o da aynı şeyi yapıyordur.) Çocukların ve gençlerin sevgiden doğan bedensel mutluluğu yaşamalarını ve bunu yaptıkları için hiçbir tehlikeyle karşılaşmamalarını istiyorum ben.

Sözcüğün gerçek ve doğru anlamıyla dindar olabilmek için, insanın sevgi yaşamını yoket-mesi, bedensel ve ruhsal bir yoksulluğa gömülmesi, bedenini sürekli olarak kasılı ve gergin tutması gerektiğine inanmıyorum.

Senin «Tanrı» dediğin şeyin gerçekten varolduğunu biliyorum, ama senin düşündüğün gibi değil: Tanrıyı, evrendeki ilk acunsal enerji olarak, senin gövdendekî sevgi, yüreğindeki içtenlik olarak, içindeki ve çevrendeki doğayı

benliğinde duyabilmek olarak görüyorum ben.

Hangi sudan bahaneyle olursa olsun, tıbbi ve eğitsel çalışmalarıma burnunu sokmaya kalkana, bir hasta ya da çocukla arama girmeye çalışana anında kapıyı gösteririm. Kamuya açık her mahkemede, utanmadan yanıt veremeyeceği yalın ve açık sorular sorarım ona. Yanıt verse de, ölünceye dek söylediklerinin utancıyla yaşayacaktır. Çünkü ben, insanın ciğerini oku-

yabilen ve çalışan bir kimseyim. Çünkü ben, bir hiç olmadığını, bu dünyada bir anlam taşıdığını bilen bir kimseyim.

Çalışma konusundaki görüşlerin değil, çalışmanın dünyayı yönetmesini İstiyorum ben. Kendime göre görüşlerim var benim, yalanla hakikati birbirinden ayırmasını bilirim; hakikati, günün her saatinde bir alet gibi kullanır, kullandıktan sonra da aynı bir alet gibi temizler, korurum.

Senden çok korkuyorum, Küçük Adam. Eskiden böyle değildi, böylesine korkmazdım önceleri. Milyonlarca Küçük Adam arasına karışmış bir Küçük Adamdım ben de çünkü. Sonra doğabilimci ve bir tıp doktoru oldum, senin ne kadar ağır bir hasta olduğunu ve

hastalıklı halinle ne kadar tehlikeli olduğunu görmeyi öğrendim. Bunun, senin kendi öz coşkusal hastalığın olduğunu, bir dışsal güçten kaynaklanmadığını biliyorum; herhangi bir dışsal baskı söz konusu olmaksızın günün her saatinde ve de saatlerin her dakikasında bu hastalığın seni ezdiğini biliyorum. Özünde canlı ve sağlıklı olsaydın, seni ezen şeyleri çoktan yenerdin. Seni ezenler, geçmişte nasıl toplumun üst katmanlarından geldiyse şimdi de senin öz saflarından gelmektedir. Onlar, senden bile küçüktür, Küçük Adam.

Çünkü senin perişanlığını deneylerle öğrenmek, sonra da bu bilgiyi seni daha iyi, daha çok ezmek için kullanmak bir hayli küçüklük gerektirir.

Gerçekten büyük bir adamı algılayacak duyu organı yok sende. Büyük adamın nasıl olduğu, nasıl acı çektiği, ne özlemler duyduğu,

öfkeden nasıl kudurduğu ve senin için yaptığı savaş, sana yabancı. Bu dünyada seni ezmek ya da sömürmek yetisinden yoksun, senin özgür olmanı gerçekten isteyen, yani içinde gerçek ve içtenlikli bir istek duyan kadınların ve erkeklerin de yaşadığını anlayamazsın. Bu kadın ve erkeklerden hoşlanmazsın, çünkü onlar sana yabancıdır. Onlar yalın ve dolaysız insanlardır; sana göre taktik neyse, onlara göre hakikat odur. Sana küçümsemeyle değil, insanların yazgısı karşısında duydukları acıyla bakarlar; bakar, ve içini görürler. İçinin görüldüğünü sezer, bir tehlikenin geldiğini anlarsın. Sen onlara ancak şöyle sahip çıkarsın. Küçük Adam: Öteki Küçük Adamlar, bu büyük adamların gerçekten büyük olduğunu sana söylediği zaman. Büyük adamdan korkarsın, onun yaşama olan yakınlığından, yaşama karşı duyduğu sevgiden korkarsın sen. Büyük adam seni, düpedüz bir yaşayan hayvan olarak, yaşayan bir canlı olarak sever. Binlerce yıl acı çektiğin yetmiyormuş gibi durmadan acı içinde kıvranmam istemez. Binlerce yıl dırdır ettiğin yetmiyormuş gibi durmadan dırdır etmeni istemez. Seni bir yük hayvanı olarak görmek istemez, çünkü yaşamı sevmektedir büyük adam, senin acılardan, alçaklık ve rezilliklerden arınmanı

ister.

Gerçekten büyük olan adamları, seni kü-cümseyecek hale getiriyorsun, içinde bulunduğun durumun ve beş para etmezliğinin

verdiği acıyla bir kenara çekiliyorlar, senden uzaklaşıyor ve en kötüsü, sana acımaya başlıyorlar.

32

Sen, Küçük Adam bir ruhbilimci, diyelim bir Lombroso olsaydın, büyük adama, bir çeşit suçlu damgası

vururdun; ya işlemek istediği sucu gerçekleştirememiş bir suçiu, ya da «sinirceli» derdin ona. Çünkü

büyük adam, sana benze-mez; yaşamının amacı yığın yığın para biriktirmek, ya da kızlarını toplumsal konumu iyi birileriyle doğru dürüst evlendirmek, ya da bir siyasal göreve atanmak, adının başına bir yığın büyük sözcükler eklemek ya da Nobel Ödülü almak değildir. Bu nedenle, büyük adam sa-Senin bombok, gevezeliklerle dolu «partinlerin

na benzemediğinden ona bir «dâhi» ya da «garip» dersin. Oysa o, bir dâhi olmadığını, yalnızca bir yaşayan .canlı olduğunu söyleyecek-

33

tir. Ona «toplumdışı», insandan kaçan biri gözüyle bakarsın, çünkü büyük adam, senin bomboş, gevezeliklerle dolu «parti »lerine gitmektense çalışma odasına kapanıp düşünceleriyle baş-başa kalmayı, ya da deney odasına kapanıp çalışmayı yeğlemiştir. Parasını senin gibi hisse senedine yatırmayıp bilimsel araştırmalarına harcadığı için deli dersin ona. Sen, o karanlık ve dipsiz yozlaşmışlığın içinde, Küçük Adam, yalın, dolaysız bir insanı, «normalliğin» bir basamak aşağısında bulunan kendinle, "homo nor-malis

"le kıyaslayarak «anormal» sayıyorsun. Onu kendi beş para etmez terazine koyuyorsun, senin normallik ölçülerine uymadığını görüyorsun. Sana karşı büyük bir sevgi besleyen, sana yardım etmeye hazır olan büyük adamı toplumsal yaşamdan çıkaranın kendin olduğunu göremiyorsun Küçük Adam. İster bir han odasında, ister sarayda olsun yaşadığı hayatı çekilmez kılan sensin.

Onu, onlarca yıl gücendirdikten, acı çektirdikten sonra bu duruma sokan kim? Sensin Küçük Adam. İster sorumsuzluğun, ister dar-görüşlülüğün nedeniyle olsun, ister yapay düşüncelerin, ister onyıllık bir toplumsal gelişme boyunca bile yaşayamayan «sarsılmaz aksiyomların» yüzünden olsun, onu bu hale koyan sensin. Yalnızca

Birinci ve İkinci Dünya Savaşları arasmda geçen birkaç yıllık süre içinde doğru olduğuna ant içtiğin şeyleri düşün. Bunların kaç tanesinin yanlış olduğunu içtenlikle kabul ettin, kaç

sözünü geri aldın? Hiçbirini, Küçük Adam. Gerçekten büyük olan bir adam, dik-

katle, sakına sakına düşünür, ama önemli bir fikir elde etti mi de, uzun vadeli düşünür. Ken di düşüncelerin önemsiz ve geçici olduğu hal de, düşünceleri doğru ve uzun ömürlü olan bü yük adamı bir parya yapan sensin, Küçük Adam. Onu parya yapmakla, içine o korkunç yalnız lık tohumunu dikmiş

oluyorsun. Büyük işler üreten bir yalnızlık tohumu değil, senin tara fından yanlış anlaşılmaktan ve kötü

işlem gör mekten korkma tohumudur bu. Çünkü sen «halk», «kamuoyu» ve «toplumsal bilinç»sin. Bun lann sana yüklediği dev sorumluluğun ne ol duğunu içtenlikle, dürüst olarak düşündün mü hiç Küçük Adam? Şöyle bir an olsun durup da, uzun vadeli toplumsal olgular üzerine, doğa ya da insanlığın yaptığı

büyük işler, diyelim isa'nın yaptıkları üzerine doğru düşünüp dü şünmediğini —içtenlikle— sordun mu kendine? Hayır, düşüncelerinin yanlış olup olmadığını sormadın kendine hiç. Bunu yapmak yerine, komşunun düşüncelerin hakkında ne' söyleye ceğini, ya da dürüstlüğün sana çok .paraya pat layıp patlamayacağını sordun. İşte Küçük Adam, sen kendine yalnızca bunu sordun, başka hiç bir şeyi değil,

yalnızca bunu.

Böylece büyük adamı yalnızlığa ittikten sonra, ona yaptıklarını unuttun gitti. Kalktın, bir başka saçmalık yumurtladın, bir başka küçük bayağılık yaptın, bir başka derin yara açtın. Sen, unutursun Küçük Adam.

Ama büyük adam, doğası gereği unutmaz. Sanma ki, kin besler büyük adam,, sanma ki, öç alır, yalnızca NEDEN BÖYLESİNE BAYAĞI DAVRANIŞLARDA

BULUNDUĞUNU ANLAMAYA çalışır. Bu söylediklerim senin duygu ve düşüncelerine yabancıdır, biliyorum. Ama inan ki: Yüz kez, bin kez, milyon kez acı versen, —yaptığını bir an sonra unutsan da— kapanamayacak yaralar bile açsan, büyük adam, yaptığın yanlışlardan ötürü senin yerine acı çeker; bu yanlışların büyük olmasından değil, küçük ve değersiz olmalarından dolayı acı çeker. Seni bu gibi şeyleri yapmaya iten nedenleri bilmek ister. Seni düşkırık-36 Komşunun düşüncelerin hakkında ne söyleyeceğini ya da dürüstlüğün sana çok paraya patlayıp patlamayacağını sordun lığına uğrattı diye eşini neden suçluyorsun; beş para etmez bir komşunu hoşnut etmedi diye neden çocuğuna işkence ediyorsun; doğallığını yaşayan bir insana neden ters bakıyor ve onu sömürüyorsun; sona verileni alıyor, senden isteneni veriyorsun da neden sana sevgiyle verilen şeye karşılık vermiyorsun; neden, düşmek üzere olan birine bir çelme de sen takıyorsun, ya da düşmüşü

tekmeliyorsun; hakikati söylemenin gerekli olduğu durumlarda yalan söylüyorsun ve neden yalana karşı

olacağına hakikate karşı koyuyorsun. Büyük Adam bunları bilmek ister. Biliyor musun, sen, her zaman ha-

Değerli, onurlu olduğunu gösteren şeylerle böbürlenirken bile küçük görüyorsun kendini **37**

kikate karşı olandan yanasındır, Küçük Adam.

Büyük Adam, senin hoşuna gitmek için, senin o beş para etmez dostluğunu kazanmak için, kendini senin düzeyine indirmek, senin gibi konuşmak zorundadır. Küçük Adam; senin özelliklerine bürünmek zorundadır. Ama senin özelliklerine sahip olsa, senin dilini kullansa, dostluğunu kazansa, artık büyük, gerçek ve sade olmayacaktır. Kanıt mı istersin; senin dilediğin gibi konuşan dostların asla birer büyük adam olmadılar.

Senin bir dostunun büyük bir başarı sağlayacağını sanmaz, buna inanmazsın. Aslında için-Havadaki mikroplar

38

den kendini küçük görüyorsun; hattâ —ya- da özellikle— değerli, onurlu olduğunu gösteren şeylerle böbürlenirken bile küçük

görüyorsun kendini; kendini küçük gördüğün içindir ki senin dostun olan birine saygı duyamazsın. Seninle aynı masaya oturan ya da seninle aynı. evde yaşayan birinin herhangi bir büyük iş başaracağına inanamazsın. Senin yalan çevrende, Küçük Adam, düşünmek çok güçtür, insan ancak sana değgin düşünür, seninle birlikte değil. Çünkü büyük düşünceleri, geniş kapsamlı düşünceleri gırtlaklarsın sen. Dünyasını keşfetmekte olan çocuğuna bir ana olarak şunu söylersin: «O, çocuklara göre bir şey değil.» Bir biyoloji profesörü olarak şunu söylersin.-«Aklı başında bir öğrenciye yakışır mı

bu, havadaki mikropların varlığına inanmamak olur mu?» Ve bir öğretmen olarak, «Çocuklara gözle bakılır ama söylediklerine kulak verilmez,» dersin. Evli bir kadın olarak şöyle söylersin.- «Hıh! Bulguy-muş! Bıktım senin bulgularından! Herkes gibi gidip bir yerde çalışsan da doğru dürüst para kazansan olmaz mı!» Kendi görüşünü böylece dile getirmekten sakınmazsın, kocana inanmazsın, ama gazetelerde yazanlara, anlasan da anlama-san da olduğu gibi inanırsın.

Bak, beni dinle, Küçük Adam: İçinde bulunan iyi ve değerli şeyleri duyamaz oldun artık. Boğdun bu iyi duyguları, gırtlakladın. Başkalarında — çocuklarında, karında, kocanda, babanda -ve ananda —bulunduğunu sezinlediğin an kalkıp onlardaki iyi şeyleri de öldürüyorsun. Küçüksün sen ve küçük kalmak istiyorsun.

39

Ama gazetelerde yazanlara anlasan da anlamasan da olduğu gibi inanırsın Bunları nerden biliyorsun diye soruyorsun ha? Anlatayım:

Seni denedim, seninle deney yaptım, senin içinde bulunan kendimle deney yaptım, bir ruh doktoru ve sağaltıma olarak, seni küçüklüğünden kurtardım, bir eğitimci olarak çoğu kez seni dürüstlüğe, içinden geldiği gibi davranmaya, açıklığa ittim. İçinden geldiği gibi davranmaya karşı kendini nasıl savunduğunu biliyorum, gerçek varlığının sesini dinlemen istendiğinde nasıl büyük bir korkuya kapıldığını biliyorum.

Yalnız ve yalnız küçük değilsin sen, Küçük Adam. «Büyük anlar» da var yaşamında, «sevinçten uçtuğun»

anlar, «mutluluktan başının döndüğü» anlar da var. Ama daha yükseklere uçacak, mutluluğunu artıracak direnç yok sende. Uçmaktan korkuyorsun, yükseklerden ve derinliklerden korkuyorsun sen. Nietzsche yıllar önce çok daha güzel söyledi bunu sana. İçindeki insanı aşmak için seni bir 'Übermensch», bir üstün insan yapmaya çabaladı. Onun »Über-

mensch» dediği senin «Hitler» in oldu. Sense *Untermensch* (aşağı insan) olarak kaldın.

Artık bir Untermensch olmayı bırakmanı ve kendin olmanı istiyorum. Okuduğun gazetelere ya da kötü

yürekli komşudan duyduğun geçersiz görüşlere değil de kendine inanmanı istiyorum. Aslında yüreğinin derinliklerinde nelerin bulunduğunu, kendinin gerçekte nasıl olduğunu bilmiyorsun, biliyorum. O

derinliklerde, bir ceylan ya da senin Tanrın, sevdiğin ozan ya da inandığın filozof ya da akıl hocan neyse, sen de osun. Ne var ki, koca bir orduda bir er, bovling kulübünün ya da Ku-Klux-Klan Ör-

Uçmaktan korkuyorsun, yükseklerden ve

derinliklerden korkuyorsun

gutunun bir üyesi sanıyorsun kendini. Böyle sanıyorsun ve bu yüzden böyle davranıyorsun. Bu da sana başkaları tarafından söylenmiştir: Ta yirmi beş yıl önce, Almanya'da Heinrich Mann söyledi sana bunu, Amerika'da Upton Sinclair söyledi, Dos Passos ve daha başka kimseler de söyledi. Ama sen ne Mann'ı

ne de Sinc-lair'i tanıyordun. Haydutlar şampiyonunu ve Al Capone'u bilirsin sen yalnızca. Kitaplığa gitmekle kavga izleme arasında seçme yapmak durumunda kalsan, hiç kuşkusuz kavgayı seçersin.

Yaşamdan mutluluk istiyorsun, ama güvenlik çok daha önemli sana göre. Güvenliğin uğruna belini kırmaya, canını vermeye hazırsın-dır. Mutluluk yaratmayı, onun tadını çıkarmayı ve korumayı hiçbir zaman öğrenmemiş olduğundan, başı dik bir bireyin yürekliliği nedir, bilemezsin. Sen, Küçük Adam, nasıl olduğunu öğrenmek mi istiyorsun. Radyoda müshil ilacı, diş macunu ve ter kokusu giderici reklamları

dinlersin. Ama onların uyutucu yanlarını duymazsın hiç nasılsa. Senin kulağına çalınmak için yapılmış olan bu şeylerin sonsuz aptallığını ve iğrenç kötülüğünü dinlememişsindir. Gece kulüplerinde sahnelere çıkan güldürücülerin anlattığı sana değgin fıkralara dikkat ettin mi hiç? Sana değgin, kendisine, ve bütün bu küçük sefil dünyaya değgin şakalarını iyice dinledin mi? Sen git müshil ilacı reklamlarını dinle, kim olduğunu, nasıl bir varlık olduğunu öğrenirsin.

Dinle, Küçük Adam: İnsan varlığının sefaleti, bu ufak tefek şeylerin her biriyle biraz daha aydınlanıyor, gün ışığına çıkıyor. Senin yap-

Yafamdan mutluluk istiyorsun ama güvenlik çok daha önemli sana göre tığın bütün bu ufak tefek önemsiz şeyler, senin gibilerin durumunun düzelmesi umudunu biraz daha uzaklara itiyor. Bu, ağlanacak bir durumdur, Küçük Adam, üzücü, çok üzücü bir şeydir bu. Bu üzüntüyü

duymamak için, küçük kötü şakalar yapıyor ve bunlara «halk güldürüsü»

adını veriyorsun. Kendine değgin şakaları duyuyor ve başkalarıyla birlikte bunlara kahkahalarla gülüyorsun.

Kendinle alay ettiğinden gülüyor değilsin. Küçük Adama gülüyorsun sen; ama kendine güldüğünü, gülünecek halde olduğunu bilmiyorsun. Milyonlarca Küçük Adam, insanların kendilerine güldüğünü, gülünecek halde olduklarını

bilmiyorlar. İnsanlar sana neden böyle açık açık, yürekten ve böylesine büyük, kurnaz ve iğrenç bir zevkle gülüyor yüzyıllardır, ha, Küçük Adam? «İnsanların», filmlerde ne denli gülünç ve saçma tipler olarak gösterildiği dikkatini çekti mi hiç? İnsanların sana neden güldüğünü söyleyeceğim şimdi Küçük Adam, çünkü seni çok ama çok ciddiye alıyorum ben.-

Dalgacı bir keskin nişancı nasıl hep on ikinin az dışından vurursa senin düşüncelerin de her seferinde hakikati kıl payı kaçırıyor. İnanmadın mı bu söylediğime? Bak, göstereyim sözlerimin

doğru olduğunu. Düşünme biçimin, hakikatin doğrultusunda olsaydı, çoktan kendi kendinin efendisi olurdun. Ama sen, şu biçimde düşünüyorsun:

«Bütün suç Yahudilerde, diyorsun.

— Yahudi nedir? diye soruyorum.

— Damarında Yahudi kanı bulunan kimse, diye yanıtlıyorsun sorumu.

— Yahudi kanıyla başka kan arasında ne ayrım var peki?»

Bu soru karşısında afallıyorsun; kafan karışıyor, sakınımlı bir tavırla şu yanıtı veriyorsun.

44

Kendine değgin şakaları duyuyor ve başkalarıyla birlikte bunlara kahkahalarla gülüyorsun Y

♦ni Yahudi ırkı demek istemiştim.

— Peki, ırk nedir?

— Irk mı? Bunu bilmeyecek ne var, nasıl ki Alman ırkı varsa, bir de Yahudi ırkı vardır.

— Yahudi ırkının özellikleri nelerdir?

— Canım işte, Yahudi'nin saçları siyahtır, uzun, kıvrık bir burnu ve keskin gözleri vardır.

Yahudiler çok hırslı ve anamalcıdırlar.

— Sen hiçbir Fransız ya da İtalyan'ı bir Yahudi'yle bir arada gördün mü? Üçünü bir birinden ayırabilir misin?

— Yani.. Pekayıramam. .

— Peki öyleyse Yahudi nedir? Kanın görü nümünde bir ayrılık yok; Fransız ya da İtalyan' dan değişik bir görünümü yok. . Sen hiç Alman Yahudilerini gördün mü?

— Elbette. Almanlara benziyorlar.

— Peki ya Alman nedir?

— Alman, Nordik Ari ırkındandır.

45

— Amerikan Yerlileri de Ari ırkından mı?

— Elbette.

— Onlar da Nordik mi?

— Hayır.

— Sarışın mı?

— Hayır.
— Bak gördün mü, Alman nedir, Yahudi nedir bilmiyorsun.
— Yahudi diye bir şey var ama.
— Elbette Yahudi var, nasıl ki, Hıristiyan ve Müslüman varsa, Yahudi de var.
— Tamam, Yahudilerin dini demek istemiş tim.
— Roosevelt Hollandalı* mıydı peki?
— Hayır.
— Roosevelt'e Hollandalı demiyorsun da Davut'un soyundan gelenlere neden Yahudi di yorsun?
— Yahudiler başka.
— Başka olan nedir?
— Bilmiyorum.»

İşte sen böyle saçmalıyorsun, Küçük Adam. Saçmalarından silâhlı kuruluşlar oluşturuyor ve bir Yahudi'nin ne olduğunu bile söyleyemeyen sen, on milyon insanı, on milyon «Yahudi »yi doğruyorsun. İnsan bu yüzden sana gülüyor, bu yüzden ciddi bir işi olduğunda sana bulaşmamaya çabalıyor ve bu yüzden sen, batağa saplanıyorsun.

«Yahudi» sözcüğünü söylerken kendini üstün insan sanıyorsun, bu sözcüğü söylemek

* A.B.D. Başkanlarından Roosevelt'in ataları Hollandalıdır. — Ş.Y.

sana üstünlük duygusu veriyor. Buna gereksinmen var, çünkü gerçekten de duyguların acınacak durumda.

Duyguların perişan, çünkü Yahudi'yle birlikte katlettiğin şeyin ta kendisisin. Bu sana değgin hakikatin yalnızca küçücük bir parçası, Küçük Adam.

Bu «Yahudi» sözcüğünü, görkemli ve aşağılayıcı bir tavırla söylediğinde kendi küçüklüğünü biraz daha az duyuyorsun. Bu olguyu yakınlarda ortaya çıkardım. Sende yeterinden az ya da çok saygı uyandıran bir kimseye

«Yahudi» diyorsun. Kimin «Yahudi» olduğu senden so-rulurmuş gibi, güvenli bir tavırla «bu Yahudi-dir,» diyorsun.

Ama ister bir Küçük Ari ol ister bir küçük Yahudi, sana bu hakkı tanımıyorum ben. Benim kim olduğumu saptama hakkına bu

dünyada yalnız ve yalnız ben sahibim, başka hiç kimse değil. Ben, hem biyolojik, hem de kültürel açıdan bir melezim ve tüm sınıfların, ırkların ve ulusların zihinsel ve fiziksel ürünü olmaktan gurur duyuyorum; senin gibi

«safkan» olmadığım, ya da senin gibi «katıksız bir sınıf» in üyesi olmadığım için gurur duyuyorum; senin gibi bütün ulusların, ırkların, ve sınıfların küçük buyurganı, tutkulu bir yurtseveri, milliyetçisi olmadığım için gurur duyuyorum. Filistin'de, sünnetli olmadığı gerekçesiyle bir Yahudi teknisyeni sınırdan çevirdiğinizi duydum. Hiçbir buyurganla ortak yanım olmadığı gibi, Yahudi buyurganlarla da hiçbir duygu ve düşünce birliğim yok. Ama, ey Küçük Yahudi, neden atalarına dönüyorsun da protoplazmaya dönmüyorsun? Bana göre yaşam, plazmanın ka-

sılmalanyla başlar, bir hahamın odasında değil.

Seni denizanası durumundan karada yaşayan iki ayaklı bir yaratık durumuna sokmak, seni geliştirmek milyonlarca yıl aldı. Biyolojik yapın, iki ayaklı hale geldiğin andan sonra tam altı bin yılda eksikliklerini ancak giderdi. İçindeki doğayı yeniden keşfetmen, içindeki deniz-anasını bir kez daha bulman için yüz, beş yüz belki de beş bin yıl gerekecek. Sendeki deniz-bir dâhi» dedin. Hani anımsarsın, İskandinavya' da, yeni bir önder aradığın günlerde oldu bu. Ama benim yapacak daha önemli işlerim vardı ve yeni dâhilik rolünü geri çevirdim. Benim yeni bir Danvin, ya da Marx, Pasteur ya da Freud olduğumu da söyledin. Yıllar önce şunu da söyledim sana.- İsa! İsa! diye bağırmayı bırakırsan sen de benim gibi konuşabilir ve yazabilirsin! Çünkü bu utkulu haykırış aklını

köreltmekte

Seni denizanası durumundan karada yaşayan iki

ayaklı bir yaratık durumuna sokmak, seni

geliştirmek milyonlarca yıl aldı

anasını keşfettim ben ve açık bir dille bunu sana anlattım. Bunu ilk duyduğunda bana «yeni

Bıyoloiik yapın, iki ayaklı hale geldiğin andan sonra tam alt, bin yılda eksikliklerini ancak giderdi ve yaratıcılığını felce uğratmaktadır. «Yasal olmayan bir ana»yı ahlâksız bir varlık olarak mahkûm eden sen değil misin, Küçük Adam? «Nikâh bağı»yla doğmuş «yasal» çocuklarla «ni-kâhsızlar»dan doğmuş «yasal olmayan»

çocuklar arasında katı bir ayrım gözeten sen değil misin? Ah zavallı yaratık, sen kendi ağzından çıkan sözlerin anlamını bilmiyorsun: İsa'ya tapıyor, ona büyük saygı gösteriyorsun. İsa, elinde evlilik cüzdanı olmayan bir anadan doğmadır. Aslında, hiç farkında olmadan, Çocuk-İsa' ya verdiğin değerle, cinsel özgürlüğe karşı duyduğun özleme tapıyorsun sen ey Küçük Kılıbık Adam. «Yasal olmayan bir çocuk» olarak dünyaya gelmiş olan İsa'yı, yasal olmayan çocuk tanımayan Tanrının Oğlu yaptın. Ama daha sonra, Aziz Paul gibi gerçek sevgiden doğan çocukları mahkûm etmeye ve gerçek kinden doğan çocuklara dinsel yasalarının korumasını sunmaya başladın. Sen .sefil bir Küçük

Adamsın!

Otomobillerini ve trenlerini büyük Galileo' nun bulduğu köprüler üzerinde işletiyorsun. Büyük Galileo'nun üç çocuk babası olduğunu ve elinde bir evlilik cüzdanı bulunmadığını biliyor muydun Küçük Adam? Bunu okullardaki çocuklarına anlatmazsın. Galileo'ya bu nedenle de işkence eden sen değil miydin?

Bütün bunlardan haberin yok senin. Çünkü sana göre hakikat nedir ki, tarih ya da kendi özgürlüğün için savaşmak nedir ki! Ayrıca, sen bir görüş sahibi olacak adam mısın ki!

Seni, o senin evlilik yasalarının zincirlerine

vuran şeyin kendi cinsel sorumsuzluğun ve cinsel açlığın olduğundan haberin bile yok.

Kendini sefil, küçük, miskin, güçsüz, duygusuz, cansız ve bomboş hissediyorsun. Kadının yok, ya da eğer varsa, içindeki «insan»ı kanıtlamak için yalnızca «üstüne çıkmak» istiyorsun. Sevgi nedir bilmiyorsun. Kabızsın, boyuna müs-51

hil ilacı alıyorsun. Kötü kokuyorsun, cildin yapış yapış; çocuğunu kucağına aldığında onun varlığını duyamıyorsun, bu yüzden itilip kakılacak bir enik gibi davranıyorsun ona.

Cinsel güçsüzlüğün yaşamın boyunca yakanı bırakmadı, seni hep rahatsız etti bu eksikliğin. Bütün düşüncelerin bu rahatsızlığının denetimi altındaydı. İşinde de görülüyordu bu güçsüzlüğün getirdiği eksiklik. Kendisine sevgi verme yeteneğinden yoksun olduğun için karın seni bıraktı. Yersiz kuruntularla dolusun, sinirlisin, sıkıntıdan boğulur gibisin. Düşüncelerin hep cinsellik çevresinde dönüyor. Seni anlayan ve sana yardım etmek isteyen biri cinsel düzenlilikten söz ediyor. Gündüzleri cinsel düşüncelerden arınık olabilmen ve böylece işini yapabilmen için geceleri cinselliğini yaşamanı sağlamak istiyor bu kimse. Karını kollarında çaresizlik içinde kıvranır görmek yerine mutlu görmek istiyor. Çocuklarının benzi soluk olmasın, tersine yanakları al al olsun, davranışları acımasız değil sevgi dolu olsun istiyor. Ama sen, cinsel düzenlilik sözünün edildiğini duyunca, «Cinsellik her şey değil,» diyorsun.

«Yaşamda daha önemli şeyler vardır,» diyorsun. Sen böylesin işte, Küçük Adam.

Ya da bir «profesyonel devrimci»sin; «dünya proleterlerinin Führeri» olabilecek birisin. Dünyayı çektiği acılardan kurtarmak istiyorsun. Aldatılmış kitleler senden kaçıyor, sense «Durun, durun!» diye bağırarak peşlerinden koşuyorsun. «Durun ey kitleler! Sizin kurtarıcınız olduğumu göremiyorsunuz!» Senin kitlelerinle **52**

konuşuyorum ben, Küçük Devrimci; onlara küçük yaşamlarının sefaletini gösteriyorum. Büyük bir heves ve umutla dinliyorlar beni. Senin örgütlerinde toplaşıyorlar, çünkü orada beni bulmayı umuyor onlar. Ama sen ne yapıyorsun?

«Cinsellik bir küçük-kentsoylu uydurmacasıdır,» diyorsun. «Önemli olan iktisadi etkenlerdir.» Ama kalkıp Van de Velde'nin Cinsel Teknik kitabını okuyorsun.

Bir bilge adam, senin iktisadî kurtuluşunu bilimsel temeller üzerine oturtmayı kendine görev edindi; sen, onu ölüm açlığına bıraktın. Böylece karşına çıkan ilk hakikat yolunu tıkayarak yaşamın yasalarından koptun, başka yola saptan. Bu hakikat yolunu gösterenin ilk girişimi başarılı oldu, sen, kalkıp ondan yönetimi

devraldın ve böylece onu ikinci kez öldürdün. İlkin, bilge adam senin örgütünü dağıttı. İkincisindey-se hakikat yolunu gösteren bilge adam artık ölmüştü, bu yüzden sana karşı koyacak durumda değildi. Bu adam, değerler yaratan yaşama gücünün senin çalışmanda bulunduğunu gözler önüne serdi; ama senin gözün, bunu göremedi. Onun toplumbilimi senin toplumunu, senin devlerinden korumak amacını güdüyordu; sen bunu da anlamadın. Hiç, ama hiçbir şey anlamadın sen!

Senin o sözünü ettiğin «iktisadi etkenlerinle bile bir şey beceremiyorsun. Yaşamdan zevk almak için iktisadî

koşulları iyileştirmen gerektiğini sana anlatabilmek için bilge bir insan canla başla çalıştı, bu yolda canını verdi.

Karnı aç bireylerin kültürü geliştiremeyeceğini anlat-

53

maya çabaladı; bütün yaşam koşullarının iktisadî duruma bağlı olduğunu, kendini ve toplumunu her türlü

baskı yönetimlerinden bağımsız kılman, kurtarman gerektiğini anlattı sana. Evet, bu bilge adam, seni aydınlatmaya çabalarken yalnızca bir tek yanlış yaptı; senin, kendini kurtarma yeteneğine sahip olduğuna inandı. Özgürlüğünü, bir kez ele geçirdikten sonra bırakmayacağına, onu koruyabileceğine inandı. Bir yanlış daha yaptı bu adam: Senin «diktatör» olmana izin verdi.

Bu bilge adamın bir küçük ihmalinden dev bir yalanlar dizgesi oluşturdun. Yalanlardan, suçlamalardan, işkencelerden, copçulardan, cellâtlardan, gizli polislerden, ispiyonculuk ve ihbarcılıktan, üniformalardan, mareşallardan ve madalyalardan oluşan bir yalanlar düzeni kurdun — bunların dışındaki her şeyi fırlatıp attın. Şimdi, nasıl olduğunu biraz daha iyi anlamaya başlıyor musun, Küçük Adam? «Pek değil,» mi diyorsun? Peki, gel baştan alalım: Yaşamda ve sevgide mutlu olmanın «iktisadî koşullan »nı «makinalar»la karıştırıyorsun; insanların kurtuluşu, «devletin büyüklüğü»yle sağlanır sanıyorsun; milyonların ayaklanması demek, top arabalarının geçit töreni yapmadı demek diye düşünüyorsun; sevginin bağımsızlığa kavuşmasını, Almanya'ya geldiğinde elini uzatabileceğin her kadının ırzına geçmekle karıştırıyorsun; yoksulluğu önlemek için yoksul, zayıf ve çaresizleri ortadan

kaldırmak gerektiğine inanıyorsun-, çocuk bakımıyla «yurtseverler soyu yetiştirme »yi bir tutuyorsun; doğum denetimiyle **54**

«on çocuklu analara» madalya vermeyi birbirine karıştırıyorsun. Senin kafandan çıkan, bu «on çocuklu ana» fikrinin kurbanı değil misin sen sanki?

Başka ülkelerde de, şu talihsiz küçük sözcük, «diktatörlük» sözcüğü kulaklarında yankılandı. Oralarda bu sözcüğe şatafattı üniformalar giydirdin ve kendi içinden, seni Üçüncü Reich'a ve senin türünden altmış milyon insanı mezara götüren küçük, güçsüz, gizemli ve sadist subayı yarattın. Sonra da kalkmış, durmadan Heil! Heil! Heil! diye bağırıyorsun.

İşte sen böylesin, Küçük Adam. Ama kimse sana neye benzediğini söylemeye cesaret edemiyor. Çünkü

senden korkuyorlar Küçük Adam, ve senin küçük olmanı istiyorlar.

Kendi mutluluğunu yiyip bitiren sensin. Tam bir özgürlük içinde mutluluğun tadını çıkardığın olmadı hiç.

Bu yüzden büyük bir oburluk içinde kendi mutluluğunu yiyorsun ve mutluluk sağlama, onu koruma sorumluluğunu hiç üstlenmiyorsun. Mutluluğunu korumayı, onu, bir bahçıvanın çiçeklerini, bir çiftçinin ürünlerini yetiştirdiği, onlara gereken besini verdiği gibi beslemeyi öğrenmekten yoksun bıraktılar seni.

Büyük araştırmacılar, ozan ve bilgeler kendi mutluluklarını korumak için senden kaçtılar. Senin çevrende, senin yörende mutluluğu yiyip bitirmek kolay ama onu korumak çok güçtür Küçük Adam.

Neden söz ettiğimi bilmiyorsun, değil mi Küçük Adam? Bak dinle: Bir araştırmacı kendi bilim dalı ya da makinası ya da toplumsal

Kendi mutluluğunu yiyip bitiren sensin

fikri üzerinde on yıl, yirmi ya da otuz yıl, hiç durmadan çalışır. Yeni bulguların ağır yükünü tek başına taşımak zorundadır. Senin aptallıklarının, yanlışlarla dolu küçük fikir ve ideallerinin doğurduğu sonuçlara katlanmak, bu yanlışları anlayıp çözümlemek ve sonunda,

onların yerine kendi yargı ve bulgularını koymak zorundadır. O bunları

yaparken sen ona hiç yardımcı olmazsın Küçük Adam. Hiç, ama hiç işi-56

ni kolaylaştırmaz, tersine "güçleştirirsin. Örneğin şunları söyleyemezsin: «Bak dostum, durumları düzeltmek için ne kadar çok çalıştığını görüyorum. Benim makinam, benim çocuğum, benim karım, benim dostum, benim evim, benim tarlalarım konusunda çalıştığım da anlıyorum. Uzun yıllardır şundan şundan yakınıyorum, ama bu dertlerden kurtulmayı başaramadım. Bana yardımcı olmana bir katkıda bulunabilir iniyim?» Hayır, Küçük Adam, yardımcına yardım etmeye kalkmadın hiçbir zaman. İskambil oynarsın sen ancak, ya da bir horoz dövüşünde avazın çıktığınca bağırırsın, ya da bir büro ya da maden ocağında aptal aptal köleliğini sürdürürsün. Ama yardımcına yardıma koşmazsın hiçbir zaman. Neden biliyor musun? Çünkü, her şeyden önce, bir araştırmacının sana düşüncelerinden başka verecek hiçbir, şeyi yoktur. Kâr dağıtmaz, ücret yükseltmez, toplu sözleşme yapmaz, yılbaşı ikramiyesi vermez ve bir elin yağda bir elin balda yaşamam sağlayamaz. Yalmzca kaygı verebilir bir araştırmacı, sense kaygı

istemiyorsun, yeterinden çok kaygı, ve tasa duyuyorsun çünkü.

Ne var ki, yalmzca uzak durmakla, yardım elini uzatmamak ya da yardım etmemekle kalsan, araştırmacı senin bu tavrından dolayı mutsuz olmayacaktır. Ne de olsa o senin için düşünüyor, tasalanıyor ve araştırmalarını «senin için» yapıyor değildir. Onun yaşamsal işlevleri onu bunu yapmaya ittiği için bu yolda çalışmaktadır. Senin için tasalanmayı ve sana acımayı parti önderlerine ve din adamlarına bırakmış-

57

tır. Onun istediği tek şey, senin sonunda kendi kendine bakabilme, kendini düşünebilme, kendin için tasalanma yetisini geliştirdiğini görmektir.

Ama sen yardım etmemekle kalmıyorsun; balon gibi patlıyor, çevreye tükrükler saçıyorsun. Araştırmacı uzun ve zorlu bir çalışmadan sonra karına neden mutluluk veremediğini, onu neden yürekten sevemediğini ortaya çıkardığında, kalkıp bu araştırmacının kendisinin bir şeh-vet düşkünü olduğunu öne sürüyorsun. Kendi

içindeki şehvet düşkününü gözden ırak tutmak için bunu söylediğini ve sevme yeteneğinden yoksun olmanın nedeninin bu olduğunu aklından geçilmiyorsun. Ya da bir araştırmacı insanların neden kitleler halinde kanserden öldüklerini keşfetmiş de, bu bulgusunu açıklamışsa ve sen, Küçük Adam, bir Kanser Patolojisi Profe-sörüysen, hele güzelce bir aylığın da varsa, araştırmacının bir sahtekâr olduğunu ya da havadaki mikroplar konusunda hiçbir şey bilmediğini; araştırmaları için çok para harcadığını ya da aldığını söyleyeceksin; ya da onun bir Yahudi mi, yoksa bir yabancı mı

olduğunu soracaksın; ya da «senin» kanser sorunun, senin çözemediğin sorun üzerinde çalışma yetkinliği olup olmadığını saptamak için onu muayene etmeye kalkacaksın; ya da hastalarının yaşamını kurtarmak için senin büyük bir gereksinme duyduğun şeyi onun bulduğunu kabul etmektense, çok, ama pek çok kanserli hastanın öldüğünü

görmeyi yeğleyeceksin.

Sana göre meslek onurun ya da bankada-

ki hesabın ya da radyum sanayisi ile olan ilişkin, hakikatten ve öğrenmekten çok daha önemlidir. İşte bu yüzden çok küçük ve sefilsin, Küçük Adam.

. Yani demek istiyorum ki, yardım etmemekle kalmıyorsun, senin adına ya da senin yerine yapılan işi çirkince bozuyorsun. Şimdi anlıyor musun mutluluk neden senden kaçıyor? Mutluluk, uğrunda çalışılmasını gerektirir; mutluluk gökten yağmaz, kazanılır. Oysa sen mutluluğu yalnızca yalayıp yutmak istiyorsun; bu yüzden senden kaçıyor o da; senin kendisini kemirmeni, yutmanı istemiyor.

Araştırmacı, zamanla, bulgularının kullanım değeri olduğuna, diyelim belli hastalıkların iyileştirilmesini, ya da bir ağırlığın kaldırılmasını, kayaların parçalanmasını, ya da ışınların maddenin içine geçmesini sağlayarak maddenin içinin görülebilmesini olası kıldığına birçok insanı inandırmayı başarır. Sen, gazetede okumadan bunlara inanmazsın Küçük Adam, çünkü kendi öz duygularına güvenmiyorsun. Seni küçük gören kimseye saygı duyuyor, kendini küçük görüyorsun; bu yüzden kendi öz duygularına güvenemezsin işte. Ama araştırmacının bulgusu gazetelere geçtiğinde, yürüyerek değil, koşarak gelir yardım istersin. Daha dün sahtekâr dediğin,

şehvet düşkünü, şarlatan ya da kamu ahlâkını hiçe sayan tehlikeli bir adam diye andığın araştırmacının bir «dehâ» olduğunu ilan edersin. Artık ona bir

«dâhi» diyorsundur. «Yahudi» nedir bilmediğin gibi, «hakikat» ya da «mutluluk» nedir bilmediğin gibi, bir dâhi ne-59

dir bilmiyorsun, öyle mi Küçük Adam? Jack London'ın Martin Eden adlı kitabında sana söylediği sözlerle açıklayayım bunu da: "Dâhi", insanın satışa çıkardığı ürünlerinin üzerine yapıştırdığı bir markadır. Eğer (daha dün bir «şeh-vet düşkünü» ya da «deli» olan) araştırmacı bir «dâhi»yse, onun ortaya koyduğu mutluluğu yiyip bitirmek senin için daha kolaydır. Çünkü artık pek çok küçük adam çıkar ve seninle birlikte, «Dâhi, dâhi» diye bağırmaya başlar. İnsanlar artık akın akın gelmekte, ürünlerini avucu-nun içinden yemektedirler. Bir doktorsan eğer, hastaların çoğalacaktır; daha önce olduğundan çok daha kolay iyileştirebilirsin onları ve çok daha fazla para kazanabilirsin. «Bunda ne kötülük var sanki,» diyeceksin Küçük Adam. Doğru, haklısın, dürüst ve iyi çalışarak para kazanmakta hiçbir kötülük yok kuşkusuz. Ama, o buluşa hiçbir şey vermemek, onu korumamak, yalnızca sömürmek çok kötüdür. Senin yaptığın budur işte. Buluşun gelişmesine katkıda bulunacak hiçbir şey yapmıyorsun. Mekanik bir biçimde oburca, aptalca kabulleniyorsun bulguyu. Onun getirdiği yeni olasılıkları ya da kısıtlamaları

görmüyorsun. Olasılıkları görmüyorsun çünkü görüşün yok, kısıtlamalanysa görüyor ama kabullenmiyor, çiğniyorsun.

Eğer bir doktor ya da bakteriyolog olarak tifo ya da koleranın bulaşıcı hastalıklar olduğunu biliyorsan, kanser hastalığında mikroorganizma arar ve böylece onlarca yıllık araştırmayı yok sayarsın. Bir keresinde bir büyük adam, makinalann belli yasalarla çalıştığını gösterdi sana; kalktın öl-

60

dürmede kullanılan makinalar yaptın,- canlıları da makina yerine koydun. Bu yanlışı üç onyıl değil, üç yüzyıl sürdürdün; yanlış kavramlar, yüz binlerce bilim işçisinin kafasında kök saldı; dahası, yaşamın kendisi ağır hasar gördü; çünkü canlıları makina yerine koyduğun andan sonra —onurunu ya da profesörlüğünü, dinini, bankadaki hesabını ya da kişilik zırhını korumak için— yaşama

işlevleri göstermeye başlayan herkesi suçladın, katlettin, şu ya da bu biçimde onlara zarar verdin.

Anlıyorum, «dâhillerin olsun istiyorsun, onlara gereken saygıyı göstermeye de razısın. Ama iyi bir dâhi istiyorsun sen. Uysal, terbiyeli bir dâhi, çılgınlıkları olmayan, kısacası halim selim, ölçülü ve uyarlanmış bir dâhi istiyorsun; bütün engel ve kısıtlamaları çiğneyen, kural tanımaz, ehlileşmemiş bir dâhi değil. Kısıtlı, kanatlan kırpılmış ve süslenip püslenmiş bir dâhi istiyorsun sen; kasabalarının sokaklarında utkulu tavırlarla dolaştırabileceğin, insan içine çıkarmaktan utanmayacağın bir dâhi istiyorsun. İşte sen böylesin, Küçük Adam. Kaşık atmayı, kepçe daldırmayı iyi beceriyorsun ama yaratma yetisinden yoksunsun. Zaten bu yüzden böylesin, bu yüzdendir ki, yaşamın boyunca sıkıcı bir büroya ya da bir resim masasının başına kapanıyorsun, sırtına deli gömleği geçirir gibi parmağına evlilik yüzüğü geçiliyorsun. Ve bu yüzdendir ki çocuklardan nefret eden bir öğretmensin. Gelişme yok sende, yeni bir düşünce geliştirmene olanak yok, çünkü sen yalnızca 61

aldın bugüne dek, bir başkasının gümüş tepside sunduğu şeyi kaşıkladın yalnızca.

Bunun neden böyle olduğunu anlayamıyorum diyorsun öyle mi? Ama başka türlü olamaz ki? Bunun

nedenlerini ben söyleyebilirim sana. Küçük Adam, çünkü sen, bir hayvan gibi huysuz bir halde bana geldiğinde tanıdım seni; seni o halinle gördüm. Büyük bir boşluk ya da güçsüzlük duyduğun, ya da ruhsal-akılsal sağlığının en bozuk olduğu anda geldin bana. Böylece, seni tanıdım. Sen yalnızca çorbaya kepçe daldırmasını bilirsin, yalnız almasını bilirsin sen. Bir şey yaratamaz, veremezsin. Çünkü temel bedensel davranışın sürekli olarak kendini tutmanı ve kin gütmeni gerektiriyor; çünkü için-Kanatları kırpılmış, sokaklarda utkulu tavırlarla

dolaştırabileceğin, insan içine çıkarmaktan

utanmayacağın bir dâhi istiyorsun

62

de gerçek ve doğal sevgi ve verme duygusu uyandığında birden paniğe kapılıyorsun. Sendeki alma eyleminin temelde yalnızca bir

anlamı var: Kendini büyük bir oburluk içinde parayla, mutlulukla, bilgiyle doldurmak istiyorsun, çünkü kendini boş, aç, mutsuz hissediyorsun Küçük Adam; gerçekten bilgili saymıyorsun kendini, ya da gerçekten öğrenmek istediğine inanmıyorsun. Gene aynı nedenle hakikatten kaçıyorsun. Küçük Adam: İçinde bulunan sevgi, tepkesini salıverir diye kaçıyorsun ondan. Hakikat, kaçınılmaz olarak, burada sana benim göstermek istediğim, anlatmakta yetersiz kaldığım şeyleri gösterecektir çünkü. Sense bunu istemiyorsun Küçük Adam. Yalnızca bir tüketici ve yurtsever gibi görünmek istiyorsun, o kadar.

«Şuna da bak! Yurtseverliği yadsıyor bu adam! Devletin, ve onun özü olan ailenin koruyucusu yurtseverliği yadsıyor! Bu adamı susturmak gerek!»

Sendeki ruhsal kabızlıktan sözedildiğini duyunca böyle bir yaygara kopanyorsun işte. Bu sözleri dinlemek, anlamak istemiyorsun. Bağırmak istiyorsun yalnızca. Haydaa! İyi güzel ama, mutlu olma yetisinden yoksun olmanın nedenlerini sakin sakin anlatmama neden izin vermiyorsun? Gözlerinde korku görüyorum-, bu soru seni çok ilgilendirmişe benziyor. «Dinsel hoşgörü »den yanaşın değil mi. Dilediğin dine, kendi dinine inanmak istiyorsun. Buna bir diyeceğim yok. İyi ediyorsun. Ama bu kadarla kalmıyorsun ki? Kendi dininden başka din olmasın istiyorsun. Kendi dinine karşı hoşgörülüsün, ama baş-

kalannınkine karşı hiç de hoşgörülü değilsin. Biri kalkıp da bir kişisel Tanrı yerine doğaya hayranlık duysa, ve doğayı anlamaya çalışsa, öfkeden kuduruyorsun. Evli çiftler artık bir arada yaşayamayacaklarını anladığında, eşlerden birinin ötekini dava etmesini, karısını ya da kocasını

ahlâksızlıkla, kabalıkla suçlamasını istiyorsun. Karşılıklı verilmiş uygar bir ayrılma kararını, boşanmak için geçerli neden saymıyorsun sen, ey büyük isyancıların küçük torunu. Sen de bir şehvet düşkünüsün çünkü ve bundan korkuyorsun. Hakikati, bir aynada, elle tutamayacağın bir yerde görmek istiyorsun.

Sendeki tutucu yurtseverlik, bedensel katılığından, kasılmalarından, ruhsal kabızlığından kaynaklanıyor Küçük Adam. Hakikati söyleyen dostlarını kılıçtan geçiriyorsun ama gene de, dostun olduğum için söylüyorum bunları, seni aşağılamak için değil.

Şu senin yurtsever dediklerine bir göz atalım: Onlar yürümez, asker gibi uygun adım giderler. Düşmandan nefret etmezler, her on yılda bir falan değiştirdikleri «geleneksel düşman »lan vardır onlann. Geleneksel düşman bir on yıl sonra

geleneksel dost olur, sonra gene geleneksel düşman. Türkü söylemezler; askerî havalar «bağırırlar».

Kadınlarını kucaklamazlar; onlann «üstüne çıkar» gecede şu kadar «sefer» şunu, şunu «yaparlar.»

Benim hakikatim karşısında yapabileceğin hiçbir şey yok, Küçük Adam. Olsa olsa, geçmişte pek çok gerçek dostuna yaptığın gibi gebertirsin beni. İsa gibi, Rat-henau, Karl Liebknecht, Lincoln ve daha birçok-, lan gibi öldürebilirsin beni. Almanya'da buna

«alaşağı etmek» diyordunuz. Uzun vadede, bu yaptıklann seni alaşağı etti. Ama gene de kendine göre bir yurtsever olmaktan vazgeçmedin. Sevgiye hasretsin, işini seviyor ve ekmek paranı ondan kazanıyorsun; senin işin, benim bilgimle, ve başkalannın bilgisiyle beslenmektedir. Sevginin, çalışmanın ve bilginin anayurdu yoktur, gümrük denetiminden geçmez bunlar, üniforma tanımaz. Onlar, evrenseldir ve bütün insanlığı kapsar. Ne var ki, sen küçük bir yurtsever olmak istiyorsun, gerçek sevgiden korkuyorsun çünkü, işine karşı olan sorumluluğundan, bilgiden korkuyorsun. Bu yüzdendir ki sen yalnızca başkalarının sevgisini, çalışma ve bilgisini sömürmekten başka bir şey yapamazsın, bunlan kendin asla yaratamazsın.

Bu yüzdendir ki, kendi mutluluğunu aydınlıktan ürken bir gece hırsızı gibi çalıyorsun; ve bu yüzdendir ki, baş-kalannın mutlu olduğunu gördüğünde kıskançlıktan çatlarsın.

Kendi mutluluğunu aydınlıktan ürken bir gece hırsızı gibi çalıyorsun 65

«Susturan şu adamı! Yabancı uyruklu o! Bir göçmen! Oysa ben bir Almanım, Amerikalı, Danimarkalıyım, Norveçliyim!»

Bırak bu sözleri Küçük Adam! Sen hem bir Amerikan göçmeni hem de bir dünya göçmenisin. Anadan doğma bir göçmensin sen.

Bu dünyaya bir rastlantı sonucu gelmişsin, ve geldiğin gibi, sessizce gideceksin. Neden bağırıyorsun böyle, biliyor musun? Korkuyorsun da ondan. Bedeninin kaskatı kesildiğini, giderek kuruduğunu hissediyorsun. İşte bu yüzden korkuyor ve yardım çağırıyorsun. Ama sana yardıma gelenlerde de benim hakikatimi bastıracak güç yok ki? Senin yardımcıların bile bana gelip karısından, hasta çocuğundan yakmıyor. Gösterişli giysilerini kuşandığında içindeki insanı gizliyor O; ama benden hiçbir şeyini gizleyemez; onu da çırılçıplak gördüm ben.

Neden bağırıyorsun böyle, biliyor musun? Korkuyorsun da ondan **66**

«Polise kaydım yaptırmış mı? Evrakları tamam mı? Vergilerini düzenli ödemiş mi? Araştırın, soruşturun. Bu adam devlet için bir tehlikedir, ulusun onurunu lekelemektedir!»

Evet, Küçük Adam, polise kaydımı yaptırdım, gerekli tüm işlemleri yaptırdım, evraklarım tamam ve vergimi tümüyle ödedim. Aslında ne devlet senin umurunda ne de ulusun onura. Senin doğal yapım, hasta bakım odamda gördüğüm

haliyle kamuya açıklayacağım diye ödün kopuyor, korkudan tir tir titriyorsun. Bu yüzden bana bir siyasal suç

yüklemenin, beni yıllarca parmaklıklar ardına kapatmanın yollarım arıyorsun. Seni iyi tanırım, Küçük Adam. Diyelim bir Savcı Yardımcısısın, yurttaşı ya da yasaları korumak umurunda bile değil; seni ilgilendiren tek şey,' okkalı bir

«dava» yakalayıp, bir an önce Başsavcılığa atanmaktır.

Küçük Savcı Yardımcılarının istediği tek şey budur işte. Sokrat zamanında da böyleydi, ona da aym şeyi yaptılar.

Ama tarihten ders almazsın ki sen. Sokrat'ı sen öldürdün, bugün bile bu yaptığının farkında değilsin ve bu yüzden hâlâ bataklıktasın. Sokrat'ı senin iyi ahlâkım hiçe saymakla suçladın. O bugün de senin o kurallarım hiçe sayıyor, ey zavallı Küçük Adam. Onun bedenini öldürdün ama aklım öldüreme-din. «Düzen»in çıkarları uğrana öldürmeyi sürdürüyorsun; ama korkakça, sinsi sinsi öldürüyorsun. Beni herkesin önünde ahlâksızlıkla suçlarken doğrudan gözlerimin

içine bakamazsın. Çünkü hangimizin daha ahlâksız, hangimizin şehvet düşkünü, hangimizin açık saçık yayınla-67

nn hayranı olduğunu çok iyi biliyorsun. Biri sayıları kabarık olan tanışları arasında açık saçık fıkra anlatmayan tek bir kişi olduğunu söylemişti; o bir kişi bendim. Hangi önemli, ya da önemsiz konumda olursan ol, açık saçık fıkralardan pek hoşlanıyorsun Küçük Adam, bunu adım gibi biliyorum, bunların hangi kaynaktan geldiğini de biliyorum. İyisi mi sesini çıkarma sen. Kimin suçlu çıkacağı belli olmaz. Ama bak, gelir vergimi yüz dolar eksik tuttuğumu kanıtlamayı başarabilirsin; ya da bir kadınla eyalet sınırını

geçmekle ya da sokaktaki bir çocukla tatlı tatlı konuşmakla suçlayabilirsin beni. Bu Uzayan hasret

68

yukarıdaki üç tümce, ancak senin ağzında bir suçlama niteliğine bürünebilir; özel bir ses tonuyla, yapış

yapış ve hain, kötü bir sesle söyleyebilirsin bu sözcükleri. Bunu ancak sen becerebilirsin. Ve başka hiçbir şey bilmediğinden, benim de sana benzediğimi sanırsın. Yok, Küçük Adam, ben sana benzemem ve bu konularda hiçbir zaman sana benzemedim. Bu sözlerime inanıp inanmayacağın umurumda değil. Sende makinah tüfek, bendeyse bilgi var evet, biliyorum. Rol bölümü yapılmış.

Bak, Küçük Adam, sen kendi varlığını şöyle yıkıyorsun:

1924 yılında insan kişiliğinin bilimsel bir incelemesinin yapılmasını önerdim. Hevesli görün-dün.

1928'de çalışmalarımız ilk somut sonuçlarını vermeye başladı. Gene büyük bir heves ve isteklilik gösterdin, bana onursal rektörlük sanı bile verdin.

1933 yılında, aldığım bu sonuçlan senin ya-yınevlerinden birinde kitap haline getirmek istedim. Hitler iktidara yeni gelmişti. Hitler'in, senin kişiliğinin kabuk bağlamış olması nedeniyle iktidara geldiğini gördüm. Kitabı kendi yayınevinde basmayı kabul etmedin, çünkü kitap, senin, bir Hitler'i nasıl ürettiğini gösteriyordu.

Kitap gene de yayımlandı, sen de istekliliğini sürdürdün. Ama bu kez susarak, kitabı yo-kumsayarak öldürmeye kalktın, çünkü «Başkan» ın kitaba karşı olduğunu açıklamıştı. Başkanın, **69**

ayrıca analara, çocuklarının, cinsel organlarında duydukları heyecanların bastırılması gerektiğini ve bunun için de onları

soluklarını tutmaya alıştırmaları için zorlamalarını söylüyordu.

Tam on iki yıl sustun. Bir zamanlar ilgini çeken, övgünü kazanan kitabımdan hiç söz etmedin. 1946'da kitap ikinci basımını yaptı. Onun bir «klasik» olduğunu ilan ettin. Bugün bile hâlâ tutuyorsun kitabımı, beğeniyorsun.

Bireysel sağaltımın değil, zihinsel bozuklukların (akıl hastalıklarının) önlenmesinin önemli olduğunu sana öğretmeye başladığım günden bugüne tam' yirmi iki uzun, sıkıntılı ve olaylarla dolu yıl geçti. Yirmi iki yıl boyunca, insanların şu ya da bu çılgınlığa düşmelerinin, şu ya da bu belalara dolanmalarının zihin ve bedenlerinin kaskatı kesilmesinden, sevgi duyma, sevme ve bunun tadını çıkarma yetisinden yoksun olmalarından kaynaklandığını öğrettim sana.

İnsanların gövdesinin, sevme edimi sırasında başka hayvanlannki gibi kasılıp gevşeyememe-si nedeniyle bunun böyle olduğunu anlatmaya çalıştım.

Bunu ilk söylediğim günden yirmi iki yıl sonra, bugün, kalkmış dostlarına, bireysel sağaltımın değil, zihinsel bozuklukların önlenmesinin önemli olduğunu söylüyorsun. Ve binlerce yıl nasıl davrandınsa, gene öyle davranıyorsun: Varılacak hedefin ne olduğunu söylüyor ama ona nasıl erişileceğini açıklamıyorsun. İnsan kitlelerinin sevisel yaşamından söz edemiyorsun. «Akıl hastalıklarını önlemek» istiyorsun. Bunu **70**

söylemekte sakınca görmüyorsun; zararsız ve ağırbaşlı sözcükler bunlar sana göre. Ama işi, boy gösteren cinsel yoksulluğa dokunmadan yapmak istiyorsun. Cinsel yoksulluk sözcüklerini ağzına bile almıyorsun; çünkü yasak. Ve bir tıp doktoru olarak içinde bulunduğun bataklıktan çıkamıyorsun.

Bir teknisyen kalksa, uçma tekniklerini açıklasa, ama motorla pervanenin gizlerinden hiç söz etmese, nasıl olur?

İşte, ruhsal-sağaltımın teknisyeni olan sen böyle davranıyorsun. Korkaksın sen. Tasımdaki hoşafın tanelerini ayıklayıp yemeye varsın ama güllerimin dikenine katlanamazsın. Beni pis fıkralarına konu eden sen değil misin, ha?

Bana «bedensel boşalma peygamberi» diyen sen değil misin? Ha, Küçük ruh doktoru? Bedenleri güçsüz kocalar tarafından hırpalanan genç gelinlerin yakınmalarını duymadın mı hiç?

Duydukları sevginin gereğini yerine getirememekten çatlayan ergin çocukların çektiği acıya tanık olmadın mı hiç? Gene de güvenliğinin hastalarından daha önemli olduğunu söylüyorsun, ha? Daha ne kadar ağırbaşlılık dediğin o şeyi tıbbi yükümlülüklerine yeğ

tutacaksın? Kullandığın taktiklerin, milyonların yaşamına malolduğu gerçekliğini daha ne kadar görmezlikten geleceksin?

Güvenliğini, hakikate yeğ tutuyorsun. Acun-sal Yaşam Enerjisi'ni bulduğumu duyduğunda, «Bu ne işe yarar?

Hastalan nasıl iyileştirir?» diye sormadın. Yok, buna benzer bir soru duymadım senden. Ancak, «Maine eyaletinde doktor-71

luk yapma ruhsatı var mıymış» diye sordun. Senin o küçük ruhsatlarının benim çalışmalarımı bozmaktan

—ama azıcık bozmaktan— başka işe yaramayacağını, çalışmalarımı engelleyemeyeceğini bilmiyorsun.

Coşkusal vebanın ve yaşam enerjisinin bulgucusu olarak bu dünyanın her yanında bir anlam ifade ettiğimi, benden fazla bilgisi olmayan hiç kimsenin beni sınayamaya-cağını, denetleyemeyeceğini bilmiyorsun.

Şimdi, gelelim senin şu özgürlük sarhoşluğuna. Bugüne dek hiç kimse, neden kendine özgürlük sağlayamadığını, ya da sağladınsa neden hemen bir yeni efendiye teslim ettiğini sormadı.

«Şuna da bakın! Dünya proleterlerinin devrimci dalgasına dil uzatıyor! Demokrasiye dil uzatıyor!

Gebertin şu karşı-devrimciyi! Kahrolsun karşı-devrimciler!»

Dur, dur, heyecanlanma birden, sen ey demokratların ve bütün dünya proleterlerinin küçük Führer'i.

Bana kalırsa, gelecekte sahip olacağın gerçek özgürlük, senin Parti Kongrelerinde alacağın on binlerce karardan çok şu bir sorunun yanıtlanmasına bağlıdır.

«Gebertin şunu! Ulusun ve devrimci proletaryanın onurunu lekeliyor! Kurşuna dizin! Haydi duvar dibine!»

Ne "Viva!" diye haykırman, ne de "Gebertin!" diye bağırman seni amacına bir adım bile yaklaştıracak değildir, Küçük Adam. İnsanları «duvar dibine dikmekle» özgürlüğüne kavuştuğunu sanıyordun, değil mi.

Bir kerecik olsun kendini ayna karşısına diksene!

«Öldürün, gebertin!»

Dur bir dakika, Küçük Adam. Seni aşağılamak, küçültmek değil amacım, yalnızca, neden bugüne dek özgürlüğünü elde edemediğini ya da elinde tutamadığını göstermek istiyorum, o kadar. Bunu öğrenmek istemez misin, ha?

«Öldürün, gebertin, öldürün!»

Pekâlâ, kısa keseceğim: Bir rastlantı sonucu özgür bir durum içinde bulunduğunda, içindeki Küçük Adamın nasıl davrandığını anlatacağım sana. Diyelim çocuk ve erginlerde cinsel sağlığın sağlanma ve korunması üzerine çalışmalar yapan bir Enstitüde öğrencisin. Bu «harikulade fikir» çok hoşuna gitti, savaşa katılmak istedin. Benim enstitümde şöyle bir olay oldu: Öldürün,: gebertin!

Öğrencilerim mikroskoplarının başına çökmüş, yaşam zerreciklerini inceliyorlardı. Sense **73**

Acunsal Yaşam Enerjisi toplayan aygıtta oturu-yordun, çıplaktın. Gelip senin de incelemelere katılmanı önerdim.

Bunun üzerine, toplama aygıtından çırılçıplak kalktın, kızların ve kadınların arasında tüm çıplaklığını sergiledin.

Seni hemen azarladım, ama neden azarlamakta haklı olduğumu anlayamıyordun. Bense kendi payıma, senin bunu anlamamanın nedenini kavrayamamıştım. Daha sonra, seninle yaptığım ayrıntılı bir tartışma sonunda, cinsel sağlığı

savunan bir Enstitüde, bu türden bir özgürlük olmasını beklediğini itiraf ettin. Çok geçmeden, Enstitüye ve onun temel fikrine karşı büyük bir kin ve aşağılama duyduğunu ve bu yüzden öyle uygunsuz davrandığını anladın.

Özgürlüğünü poker fişi gibi harcadığına bir başka örnek vereyim. Yaşamının her anında büyük bir cinsel açlık içinde bulunduğunu, karşı cinsten olan herkese büyük bir doymakbilmez-likle baktığını artık şu kadarcık çocuklar bile biliyor; dostlarınla sevgi konusunda konuştuğunda, ağzından yalnızca açık-saçık fıkraların çıktığını, kısacası, aklının yalnızca iğrenç ve açık-saçık şeylere çalıştığını herkes gibi, benim gibi, sen de biliyorsun. Bir gece, arkadaşlarınla sokakta yürüyordunuz, hep bir ağızdan şöyle bağırdığınızı duydum: «Kadın istiyoruz! Kadın istiyoruz!»

Geleceğinden kaygı duyduğum için, mutsuzluğunun nedenini anlamayı ve bunu ortadan kaldırmayı öğrenmeni sağlayabilecek örgütler kurdum. Sen ve dostların, bu toplantılara oluk oluk akın ettiniz. Bunun sebebi neydi acaba Kü-

74

çük Adam? Başlangıçta bunun içtenlikli bir davranış olduğunu sandım, yaşantını iyileştirmek için büyük bir istek duyduğunu, toplantılara bu yüzden geldiğini sandım. Seni harekete geçiren dürtünün ne olduğunu ancak bir hayli zaman sonra anladım. Buranın değişik türden yeni bir genelev olduğunu sandın, kendine kolay yoldan bir kız bulacağını, üstelik beş para bile vermeden gününü gün edeceğini umdun. Bunu anlayınca aslında senin yaşantını

iyileştirmene yardımcı olmak için kurulmuş olan bu örgütleri dağıttım. Böyle bir örgütün toplantısında bir kızla tanışmakta bir kötülük gördüğümden değil, bu örgütlere böylesi iğrenç düşüncelerle yaklaştığın için dağıttım hepsini. İşte bu yüzden kalktı bu örgütler ve sen, bir kez daha bataklığın içindeki yerini korudun. . Ne o, bir şey mi dedin?

«Proletaryayı bozan kentsoylulardır. Proletaryanın Führer'leri bu bozukluğu giderecek. Bu pisliği askeri güçle, yumruklanyla temizleyecekler. Hem ayrıca, proletaryanın cinsel sorunları kendiliğinden çözümlenecek.»

Bu sözleri çok duyduk, Küçük Adam. Proleterlerin anayurdunda da böyle yapmışlardı: cinsel sorunların kendiliğinden çözümlenmesini beklemişlerdi. Bunun sonucu Berlin'de görüldü: Proletaryanın askerleri gece sabahlara dek kadınların ırzına geçtiler. Bunu sen de biliyorsun. Senin o «devrimci onur» şampiyonları, «dünya

proleterlerinin askerleri» seni öyle bir lekelediler ki, daha yüzyıllarca taşıyacaksın alnındaki bu karayı. Bu gibi olaylar «yalnızca savaşta

75

olur» diyorsun, ha? Öyleyse gel bir başka öykü anlatayım sana: Proletaryanın diktatörlüğüne büyük bir coşkuyla inanan, Führer niteliklerine sahip biri, cinsel düzenlilik konusunda da inançlı

görünüyordu. Bana geldi ve şunları söyledi: «Harikasın sen. Karl Marx nasıl insanlara ekonomik bağımsızlığa kavuşmanın yolunu gösterdiyse, sen de insanlığa cinsel bağımsızlığa kavuşmayı öğrettin: 'Gidin, önünüze geleni becerin, dedin onlara.'» Ben, böyle, demişim. Sen, her şeyi ters anlarsın, Küçük Adam. Benim sevgiyle sarılma dediğim şey, senin yaşamında iğrenç bir yatak serüveni haline gelir.

Neden söz ettiğimin bile farkında değilsin, Küçük Adam. İşte bu yüzdendir ki tekrar tekrar ve de gidip gidip batağa saplanıyorsun.

Eğer sen, Küçük Kadın, hiçbir özel nitelik ve yeteneğin olmadığı halde, yalnızca kendi çocuğun yok diye öğretmenlik ediyorsan, bu uğraşı seçmenin tek nedeni buysa eğer, verdiğin zararların haddi hesabı yok demektir. Senin görevin çocukları eğitmektir. Eğitimi ciddiye alacak olursak, çocukları eğitmek demek, çocukların cinselliğini doğru bir biçimde yönlendirmek demektir. Çocukların cinselliğini doğru bir biçimde yönlendirebilmek için, insanin kendisinin sevgi denen şeyin ne olduğunu bilmesi ve sevgiyi yaşaması gerekmektedir. Oysa sen şişmansm, biçimsiz bir görünümün var, çekicilikten yoksunsun. Yaşam dolu, çekici bedenlerden derin, acı bir kinle nefret etmen için yalnız bu durumun yeter. Seni şişman ya da çekicilikten yoksun olmakla suçluyor değilim! «Sevgi»nin tadını çıkaramamakla da suçluyor değilim seni (bunu sana verecek sağlıklı bir erkek görmedin); çocuklarda bulunan sevme yetisini anlamadığın nedeniyle de suçlamıyorum. Neyle suçluyorum, biliyor musun, çekicilikten ve sevme yetisinden yoksun oluşunu bir erdem saymak ve —eğer bir «ilerici okul »da çalışıyorsan— içindeki acı kinle çocuklarda bulunan sevgi'yi öldürmekle suçluyorum seni. Bu bir cinayettir işte çirkin Küçük Kadın. Sağlıklı

çocukların içinde bulunan sevgiyi, sağlıklı babalarına yabancılaştırdı-

76

77

ğın için zararlı senin varlığın; bir çocukta bulunan sağlıklı sevgiyi hastalık belirtisi olarak gördüğün için zararlı. Fıçı

gibi olduğun için, bir fıçı gibi sağda solda yuvarlandığın, bir fıçı gibi düşündüğün, bir fıçı gibi eğittiğin için zararlısın sen. Alçakgönüllülük gösterip bir köşeye çekilmek yerine o fıçı

görünümünü ve yapaylığım sahte gülümsemenin ardına gizlediğin acı kinini bu yaşama zorla kabul ettirmeye, bütün bunları yaşatmaya çabaladığın için zararlısın.

Fıçı gibi olduğun, bir fıçı gibi düşündüğün, bir fıçı gibi eğittiğin için, yapaylığını sahte gülümsemenin ardına gizliyorsun

78

Ve sen Küçük Adam, sağlıklı çocukları böylesi kadınların eline teslim ettiğin, içlerinde bulunan acılığı ve zehirlerini sağlıklı ruhlara dökmesine gözyumduğun içindir ki, küçüksün. Bu yüzden böyle düşünüyor, bu yüzden böyle yaşıyorsun; ve dünya, bu yüzden böyledir.

Bak sen nasılsın, Küçük Adam: Büyük çabalarla durmadan çalışarak vardığım sonuçların ne olduğunu ve ne uğruna savaştığımı öğrenmek için bana geliyorsun. Ben olmasam, küçük bir kasaba ya da köyde, tanınmamış bir pratisyen doktor olarak kalacaktın. Sana bilgimi vererek, iyileştirme yöntemlerimi öğreterek büyük bir doktor olmanı

sağladım. Özgürlüğün, günün her dakikasında nasıl engellendiğini, özgürlükten yoksun olma durumunun nerelerden beslendiğini öğrettim sana. Gittin, bir başka ülkede, benim çalışmalarımı anlatan, bulgularımı bilimin hizmetine sunan bir kişi oldun; sorumlu bir konuma getirildin. Dilediğini yapmakta, sana verdiğim bilgiyi dilediğin yerde kullanmakta özgürsün. Buna hiçbir diyeceğim yok. Dürüstlüğüne, içtenliğine güvenim var. Ama sen için için kendini bana bağımlı hissediyorsun, çünkü kendi başına ve kendi olanaklarınla gelişme yetisinden yoksunsun. Benden bilgi almak, böylece kendine özgüven sağlamak, geleceği görebilmek ve her şeyden de önemlisi gelişmek için bana gereksinmen var. Bütün bunları sevinerek veririm sana Küçük Adam. Karşılığında hiçbir şey istemem. Ama sen kalkıp, benim «ırzına geçtiğimi» söylüyorsun. Özgürlük konusunda terbiyesizlik ediyorsun, Küçük Adam. Ama özgürlü-

79

ğü küstahlıkla karıştırmak köleliğin özgün özel-liklerindendir. Özgür olduğunu öne sürerek ve buna sığınarak, çalışmaların konusunda rapor yazmaktan kaçmıyorsun. Özgürsün çünkü, bağımsızsın — işbirliği etmekten ve sorumluluktan bağımsız. İşte bu yüzden küçüksün sen Küçük Adam ve dünya, işte bu yüzden böyle. Bir kartal, tavuk yumurtaları üzerine kuluç-

80

kaya yatsa ne olur, biliyor musun Küçük Adam? Başlangıçta kartal, yumurtalardan kartal yavruları

çıkacağını, bunları büyütüp büyük kartallar yetiştireceğini sanır. Bir de bakar ki, yumurtalardan civciv çıkıyor. Çaresizlik içinde bulunan kartal, civcivlerin büyüyüp kartal olacağını umar gene de. Bir kez daha kuluçkaya yatar, sonuç aynı. Kartal bu durumda, gıdaklayan tavuklarla civcivleri yeme itkisini bastırmak için çok uğraşmıştır. Onu yemekten alıkoyan tek şey küçük bir umuttur. Yani bu civcivlerden birinin, bir gün küçük bir kartal olabileceği, büyüyüp kendisi gibi yetenekli, kendisi gibi çook çok yükseklerdeki yuvasından bakıp uzaklıkları görebilecek, böylece yeni dünyalar, yeni düşünceler ve yeni yaşama biçimleri bulunduğunu anlayıp bunları arayabilecek büyük bir kartal olabileceği umudu.

Üzgün ve yalnız kartalı yumurtalardan çıkan tavuk ve civcivleri yemekten alıkoyan şey yalnızca bu küçücük umuttur. Tavuklara ve yavrulara gelince, onlar bir kartalın kuluçkaya yatması sonucu dünyaya geldiklerinden habersizdirler. Nemli, karanlık vadilerde çook çok yükseklerde sarp kayaların üzerinde yaşadıklarından habersizdirler. Tek başına kalmış kartal gibi uzaklara bakmazlar. Kartalın kendilerine getirdiği yiyecekleri tıkınıp durmaktadırlar boyuna, durmadan gagalamakta ve karınlarını

doyurmaktadırlar. Yağmur yağdığında ya da fırtına koptuğunda onun güçlü kanatlan altında ısınmakta, korunmaktadırlar. Kartalsa kendi gövdesini fırtınaya siper etmekte, herhangi bir korumadan yoksun bulunmaktadır.

81

Daha da kötüsü, bu tavuklar ona tuzaklar kurmakta, siperler ardına gizlenerek ona ucu sivri kaya parçalan, taşlar atmaktadırlar.

Onların kendisine kötülük yaptığını anlayan kartal ilkin bu tavukları parçalama isteği duyar. Ama düşünür, onlara acımaya başlar. Belki, diye umar, gün gelir, bu yalnız önünü gören ve gıdaklamaktan, yalayıp yutmaktan başka bir şey bilmeyen civcivler arasından kartal gibi olma yetisine sahip bir yaratık çıkar.

Yalnız kartal, bugün bile umudunu yitirmiş değildir. Bu yüzden kuluçkaya yatmayı, civcivler çıkarmayı sürdürmektedir,

Sen bir kartal olmak istemiyorsun, Küçük Adam, bu yüzden de akbabalara yem oluyorsun. Kartallardan korkuyorsun, bu yüzden sürüler halinde yaşıyor, senden kalabalık olan sürüler tarafından da yutuluyorsun. Çünkü senin tavuklarından bazıları da akbaba yumurtaları üzerine kuluçkaya yattı. Ve akbabalar, kartallara, seni daha ileriye, daha iyi geleceklere götürmek isteyen kartallara karşı olan Führ«rler haline geldi. Akbabalar sana leş yemeyi ve birkaç buğday tanesiyle yetinmeyi öğretti. Sana bir de «Heil, Heil, Büyük Akbaba!» diye haykırmayı öğrettiler. Şimdi büyük kitleler halinde açlıktan kıvranıyor ve ölüyorsun, ama gene de senin yumurtalarına kuluçkaya yatan kartallardan korkuyorsun.

Yaptığın her şey eğreti, Küçük Adam: Evini bir kum tepeciğinin üzerine kurmuşsun, yaşamın, kültürün ve uygarlığın, bilimin ve tekniğin, sevgin ve çocuklarına verdiğin eğitim, hep eğ-

reti. Bunu bilmiyorsun, bilmek de istemiyorsun; sana bunu söyleyen büyük adamı da öldürüyorsun. Büyük bir bunalım içinde, gelip gelip aynı sorulan soruyorsun-.

«Çocuğum çok inatçı, her şeyi kınp döküyor, geceleri karabasanlarla uyanıyor, akimi derslerine veremiyor, kabızlık çekiyor, benzi soluk, yüreği katı. Ne yapmalıyım? Bana yardım et!»

Ya da: «Kanm bana karşı cinsel istek duymuyor, beni hiç sevmiyor. Bana işkence ediyor, sinir nöbetlerine tutuluyor, bir yığın erkekle geziyor. Ne yapmalıyım? Söyle!»

Ya da: «Yeni ve çok daha öldürgen, korkunç bir savaş patladı; oysa biz tüm savaşlan önlemek için yapmıştık son savaşı. Şimdi ne yapacağız?»

Ya da: «Varlığıyla övündüğüm uygarlık, enflasyon nedeniyle çöküyor. Milyonlarca insan yiyecekten yoksun, ölüm açlığı içindeler, birbirlerini öldürüyor, çalıp çırpıyor, insanlıktan çıkıyorlar. Umutlannı yitirdiler. Ne yapmalıyız?»

«Ne yapmalıyım?» «Ne yapabilirim?» Sonsuz geçmişten beri, yüzyıllardır aynı soruyu soruyorsun.

Hakikati güvenliğe yeğ tutan bir yaşam biçimi içinde elde edilen büyük başarı ve bulgunun yazgısı şudur: Senin tarafından büyük bir açgözlülükle yalanıp yutulmak ve sonra gene senin tarafından dışkı olarak atılmak.

Büyük, yürekli ve yalnız olan birçok adam, ne yapman gerektiğini çoktan söyledi sana. On-

83

ların öğretilerini çarpıttın, kırıp döktün ve onları ortadan kaldırdın. Her seferinde, onları ters tarafından yakaladın; büyük hakikati değil de küçücük yanlışı yaşamının yolgöstericisi olarak gördün; Hıristiyanlıkta, toplumbilim öğretisinde, Halkın egemenliği konusunda, yani kısacası, elini değdirdiğin her konuda büyük doğruyu değil, küçük yanlışı seçtin. Bunu neden yaptığını soruyorsun, ha? Bu sorunun ciddi olduğunu sanmıyorum. Sorunu yanıtlarsam, hakikati işittiğinde önüne geleni öldürecek denli öfkeleneceksin:

Evini derme-çatma kurdun ve bütün bunları böyle yaptın, çünkü içinde yaşamı duyma yetisinden yoksunsun; çünkü çocuklanndaki sevgiyi daha doğmadan öldürüyorsun; hiçbir canlı ifadeye, hiçbir özgür, doğal davranışa karşı hoşgörülü davranamazsın, doğallığa dayanamazsın çünkü. Dayanamadığm için de, korkuyor ve şunu soruyorsun: «Bay Jöne s ne der? Yargıç Smith ne der acaba?»

Düşünürken de korkak davranıyorsun, Küçük Adam, çünkü gerçek düşünme eylemi, bedensel duygularla birarada gerçekleşir, sense bedeninden korkarsın. Pek çok büyük adam söyledi sana: «Aslına dön —içinden gelen sesi dinle — gerçek duygularının buyruğuna uy — sevgiyi yeşert, sev.» Ama onların sözlerine kulaklarını tıkadın; sağırdın sen, çünkü kulakların bu sözlerden sağır olmuştu. Söylenenler uçsuz bucaksız çöllerde yitti; hakikati söyleyen yalnızların sesiyse, senin korkunç boşluğun içinde, senin çöllerinde yokoluyor Küçük Adam.

84

Hiçbir canlı ifadeye, hiçbir özgür, doğal davranışa

karşı hoşgörülü davranamazsın

Nietzsche'nin seni Übermensch'liğe fÜstün-insan'lığa) yükseltmesiyle Hitler'in Untermensch' lige (Aşağıinsan'lığa) alçaltması arasında bir seçme yapman gerekti. Heil! diye haykırdın ve Untermensch'i seçtin sen.

Demokratik bir anayasayla Stalin'in diktatörlüğü arasında bir seçme yapman gerekti. Stalin'in diktatörlüğünü seçtin.

Freud'un, coşkusal hastalıkların çekirdeğinin cinsellik olduğu yolundaki açıklamasıyla, gene onun, kültürel uyarlama kuramı arasında bir seçme yapman gerekti. Sana hiçbir dayanak noktası tanımayan kültür felsefesini seçtin, cinsellik kuramını bir kenara attın.

İsa'mn görkemli sadeliği ile Paul'ün, papazların ömürboyu bekar, seninse ömürboyu ve de zorunlu olarak evli kalman konusundaki yasası arasında bir seçme yapman gerekti. Papazların bekarlığını ve zorunlu evliliği seçtin.

İsa'mn, Çocuk İsa'yı salt sevgisiyle doğuran yalın anasını bir kenara attın.

Marx'ın, nesnelerin değerini üreten tek şey olan sendeki yaşayan işgücünün üretkenliğini sağlama fikri ile devlet fikri arasında bir seçme yapmak durumunda kaldın; kendi içindeki «yaşayan şey»i tümüyle bir kenara, atarak devlet fikrini seçtin.

Fransız Devrimi sırasında acımasız Robes-pierre ile büyük Danton arasında bir seçme yapman gerekti. Acımasızlığı

seçtin, büyüklüğü ve inceliği darağacına gönderdin.

Almanya'da, bir yanda Goering ve Himmler, bir yanda Liebknecht, Landau ve Mülsham vardı, yanlardan birini seçmek durumunda kaldın. Himmler'i emniyet müdürü yaptın ve gerçek dostlarım öldürdün. Julius Streicher ve Walter Rathenau arasında bir seçme yaptın: Rathenau' yu katlettin.

Lodge ile Wilson arasında bir seçme yaptın: "Wilson'u öldürdün.

Acımasız Engizisyonla Galileo'nun hakikati arasında seçme yaptın. Bulgularından yararlanmakta olduğun büyük Galileo'yu, onur kırıcı sözler söylemeye zorlayarak işkence içinde öldürdün. Şu yirminci yüzyılda, Engizisyon yöntemlerini bir kez daha dirilttin.

Akıl hastalıklarının belli bir açıdan değer-

lendirilmesiyle şok uygulamalı sağaltım arasında seçme yaptın. Kendi öz sefaletinin dev boyutlara vardığım anlamak zorunda kalmayasın diye, gözlerini dört açmak, bakışlarım bulandır-mamak gerekliyken kör kalabilmek için şok yöntemini seçtin.

Kanser hücresi konusundaki bilgisizliğini, benim, onun gizleri konusunda yaptığım ve milyonlarca insanın yaşamım kurtaracak olan açıklamalarımı dinlemeye yeğ tuttun. Kanser konusundaki saçmalıklarım gazete ve dergilerde durmadan yineliyorsun, çocuğunu, karım ya da anam kurtarabilecek bilgi konusunda suskun kalıyorsun.

Sen, Hindistanlı Küçük Adam, yurdunda milyonlarca insan açlık çeker, ölürken, ineklerin kutsallığı konusunda Müslümanlarla çekişiyorsun. Sen, Küçük İtalyan ve sen Küçük Tries-teli Slav, pılı pırtı içinde dolaşıyorsun ama Trieste'nin «İtalyan» mı, yoksa «Slav» mı olduğunu açıklığa kavuşturmaktan başka derdin yok. Ben de şu Trieste'yi, dünyanın her yamndan gelen gemilerin bir limanı sanırdım!

Hitler'cilerin milyonlarca inşam öldürmelerinden sonra, kalkmış onları asıyorsun. Milyonları öldürmelerinden önce nerdeydin peki, o vakit ne düşünüyordun? Düzinelerle ceset oturup düşünmen için yeterli neden değil miydi?

İnsanlığının kıpırdanması için milyonlarca ceset mi gerekliydi?

Bu küçüklüklerin, önemsiz şeylerin her biri, insan adlı hayvanın dev yoksulluğunu aydınlatıyor. Diyeceksin ki,

«Neden bütün bunları

ciddiye alıyorsun? Bütün kötülüklerin sorumlusu sen misin bu dünyada?» Bunu söylemekle kendini mahkûm ediyorsun. Eğer sen, milyonlarca insandan biri olan sen, Küçük Adam, sorumluluklarının şu kadarcığını yerine getirsey-din, dünya çok daha başka olurdu ve senin büyük dostların, yaptığın ufak tefek küçüklüklerden dolayı yaşamlarını yitirmezlerdi.

Hiçbir sorumluluk yüklenmediğin içindir ki, evin derme-çatma ve sanki bir kum tepeciği üzerinde duruyor. Tavan başına çöküyor ama sen, «proleterlik onurum» ya da «ulusal onurum» sağolsun, diyorsun.

Altındaki döşeme çöküyor ama sen düşerken bile, «Heil, büyük Fuhrer, Yaşasın Alman, Rus ve Yahudi onurlan!» diye bağırıyorsun.

Su boruları patlamış, çocuğun boğuluyor, ama sen, ona dayak zoruyla öğrettiğin «disiplin ve düzen» nutukları çekmeyi sürdürüyorsun. Karın zatürreden yatıyor ve sen Küçük Adam, üzerine yaşamını kuracağın kayalardan oluşan sağlam bir temeli, «Yahudi saçması» sayıyorsun.

Koşa koşa bana geliyor, «Benim iyi, değerli, büyük Doktorum!» diyorsun, «Ne yapmalıyım şimdi? Evim çöküyor, rüzgâr içeri doluyor, çocuğum ve karım hasta, ben de hastayım, ne yapacağım?» Yanıtım şu: Evini kayaların üzerine oturt. Kaya dediğim şudur:

Senin içinde bulunan ama öldürdüğün doğal yapındır kaya, çocuğunun bedensel sevgisi, karının düşlediği sevgi, on altı yaşındayken kurduğun yaşam düşleridir. Yanılsamalarını kaldır at, yerine hakikatin bir parçasını koy. Komşu-

88

na boşver, içinden gelen şeyi dinle; komşun da bundan hoşnut olacaktır. Bütün dünyadaki çalışanlara, bütün meslekdaşlanna, yalnızca yaşam için çalışmaya kararlı olduğunu, artık ölüm için çalışmayacağını

bildir. Cellatlarının ipine koşup idam edileceğine, insan yaşamının ve iyi şeylerin korunması için bir yasa yarat. Böyle bir yasa, evinin altındaki kayanın bir parçası olacaktır. Küçük çocuklarının sevgisini, şehvet-

düşkünü, doyumsuz kadın ve erkeklere karşı koru. Dedikodu kumkumalarını eleştir; onu herkese göster, tanıt ya da sevgiye hasret yetişkinler okuluna değil de bir ıslahaneye gönder. Çalışma konusunda yol gösterici durumuna geldin-se, artık seni sömüreni, ondan daha fazla sömürme yarışını bırak.

Sırtındaki smokini, kafandaki silindiri fırlat bir kenara; karını kucaklamak için kimseden izin belgesi isteme. Başka ülkelerdeki insanlarla ilişki kur, çünkü onlar da, iyi ve kötü yanlarıyla sana benziyorlar.

Bırak çocuğun doğa (ya da «tanrı») nın yarattığı gibi büyüsün. Doğayı düzeltmeye kalkışma. Bunun yerine, onu anlamaya ve korumaya çabala. Boks maçı yerine kitaplığa, eğlenceler merkezi

Coney Island'a gideceğine yabancı ülkelere git. Ve en önemlisi, DOĞRU DÜŞÜN, içinden gelen ve seni tatlı tatlı

okşayan sesi dinle. Yaşamını kendi ellerinde tutuyorsun, kimseye güvenip de bir başkasının, hele seçtiğin Führerlerin eline sakın verme onu. DOĞALLIĞINI YAŞA! Olduğun gibi görün. Pek çok büyük adam söyledi sana böyle davranman gerektiğini.

89

Eğlenceler merkezi Coney Island

Dinle, Küçük Adam, şimdi sana birkaç ciddi ve önemli kehanette bulunacağım: Bütün dünyanın yönetimini eline geçirmektesin ve bu yüzden korkudan tir tir titremektesin. Çünkü önümüzdeki yüzyıllar boyunca dostlarını öldürecek, bütün halkların, proleterlerin ve tüm ülkelerin Führerlerini, efendilerin olarak selâmlayacaksın. Her geçen gün. her geçen hafta, her geçen onyıl, bir efendiyi bırakıp, öteki efendiyi göklere çıkaracaksın; bu arada kendi bebelerinin yakanlarını, delikanlılarının perişanlığını, kadın ve erkeklerinin özlemlerini işit-

90

meyeceksin, ya da işitsen bile, kentsoylu bireyciliği deyip geçeceksin. Yüzyıllar boyunca, ya samın korunması

gereken durumlarda kan dökeceksin ve özgürlüğü, cellatların yardımıyla sağlayacağına inanacaksın; böylece kendini tekrar tekrar aynı bataklığın içinde bulacaksın. Yüzyıllar boyunca, kendilerini bir şey sanan lâf ebelerinin dediklerini yapacaksın ve YAŞAM, SENİN YAŞAMIN seni çağırdığında sağır kesilecek, duymayacaksın. Çünkü

yaşamdan korkuyorsun, Küçük Adam, çok korkuyorsun. Yaşamı öldüreceksin, bunu yaparken de, «bilmem ne»

uğruna, ya da «devlet», «ulusal onur» uğruna, ya da «Tanrının büyüklüğü» uğruna yaptığına inanacaksın. Bilmediğin ve de bilmek istemediğin tek bir şey var: Kendi zaval ılığını saatten saate, günden güne yaratmakta olan kendinsin; çocuklarını anlamıyorsun, yüreklilikleriniṅ, özgüvenlerinin, istemlerinin gelişmesine fırsat vermeden öldürüyorsun onları, köreltiyorsun; sevgiyi çalıyorsun; hırslısın, başkalarına üstün olmak, onları yönetmek, güçlü olmak için can atıyorsun, iktidar delisisin sen; »efendi» olabilmek için kapında köpek besliyorsun. İşte bütün bunları bilmiyorsun sen Küçük Adam. Yüzyıllar boyunca yolunu sapıtacaksın, sonunda sen ve senin gibiler,

genel bir toplumsal sefalet sonucu kitle halinde öleceksiniz, sonunda, ilk kez kendi içine baktığında, varlığının korkunçluğu ve çirkinliği, ince, zayıf bir kıvılcım halinde belirecek. Bu senin içinde yanan ilk kıvılcım olacak. Sonra, yavaş yavaş giderek ve karanlıkta el yordamıyla yolunu bulan biri gibi, dostunu —91

Yaşamdan korkuyorsun

yaşamın sevgi, çalışma ve bilgi üzerine kurulduğuna inanan adamı aramayı öğreneceksin, onu anlamayı ye ona saygı duymayı öğreneceksin. Bundan sonra yaşamın için kitaplığın boks maçından daha önemli olduğunu anlamaya başlayacaksın; ormanda düşüne düşüne yürümenin, **92**

sokaklarda tören yürüyüşü yapmaktan daha önemli olduğunu, iyileştirmenin öldürmekten, sağlıklı bir özgüvenin ulusal bilinçten daha önemli olduğunu, Ve alçakgönüllülüğün, birtakım boş naralardan daha iyi olduğunu anlamaya başlayacaksın.

Belli bir ereğe varmak için her türlü aracın, aşağılık ve alçaklıkların, çirkin yöntemlerin bile geçerli olduğunu sanıyorsun. Yanılıyorsun: Amaç, ona varmak için yürüdüğün yoldadır. Bugün attığın her adım, senin yarınki yaşamındır. Hiçbir büyük ereğe, kötü ve aşağılık yöntemlerle varılmaz. Yaptığın her toplumsal devrim bunun doğruluğunu gösterdi. Ereğe giden yolun kötülüğü, iğrençliği ya da insancıllıktan uzak oluşu, seni de kötü ya da insanlıkdışı yapmakta ve böylece ereğe varmanı da olanaksız kılmaktadır.

«Peki. ama, Hıristiyan sevgisini yeşertme, Amerikan Anayasası'nı uygulama, vb. ereklerime nasıl varacağım?» Senin o Hıristiyan sevgin, Amerikan Anayasan, her gün ne yaptığına, her saat ne düşündüğüne, eşini nasıl kucakladığına, ve çocuğuna nasıl davrandığına, TOPLUMSAL SORUMLULUĞUN

olan işine ne gözle baktığına, senin yaşamını baskı altında tutan, seni sömüren kişi gibi olmamak yolunda ne gibi çabalar harcadığına bağlıdır.

Ama sen, Küçük Adam, sana anayasayla verilen özgürlükleri yanlış kullanıyor, anayasanın günlük yaşamda kökleşmesini sağlayacak biçimde davranmak yerine, onu ortadan kaldırma yolu'nda çaba harcıyorsun.

Bir Alman göçmeni olarak, İsveç konukseverliğini nasıl kötüye kullandığını gördüm. O günlerde yeryüzündeki tüm ezilen halkların Füh-rer'i olma yolundaydın. İsveçlilerin, smörgas-bord dedikleri geleneği anımsıyorsun, değil mi?

Birçok yiyecek ve nefis yemekler ortaya konuluyor, konuklar ne isterse dilediği kadar alıyorlar. Sana göre bu yeni ve değişik bir şeydi; nasıl oluyor da insanların dürüstlüğüne bunca inanılıyor, bir türlü arılamıyordun. Çirkin bir sevinç içinde, akşam bedava yemekten bol bol tıkınabilmek için bütün gün yemek yemediğini söyledin bana.

«Bir çocuk gibi açlık içinde kıvrandım,» dedin. Biliyorum, Küçük Adam, çünkü seni ölüm açlığı çekerken gördüm ve ben de açlığın ne olduğunu bilirim. Ama smörgasbord'u çaldığın zaman tüm açları doyuracağını söyleyen sen, kendi çocuklarının açlığını milyon kez artırdığını bilmiyorsun. Konuksever bir evde insanın yapmaması gereken şeyler vardır: örneğin sof-rasındaki gümüş kaşık çalınmaz, evin kadını çalınmaz, ya da konukseverlik, yani smörgas-bord hiç çalınmaz. Alman felaketinden sonra açlıktan ölmek üzere bir parkta yatarken gördüm seni. Partinin «Kızıl Yardım »ının sana el uzatmadığını, bir kitabının arasında bulunan parti üyelik kartını kitapla birlikte yitirdiğin, ve

«yardım»cılara kartını gösteremediğin için böyle yaptıklarını söyledin bana. Senin Führer' lerin, bütün açlar

arasından, kızıl, beyaz ve kara olan açları ayırdedebiliyor demek. Oysa biz biliyoruz ki insan denen tüm memeli hayvanla-94

rın açlık çeken tek bir organizması vardır. . Küçük meselelerde sen böylesin işte.

Büyüfe meselelerde de böylesin:

Sanayileşme çağının getirdiği sömürüler karşısında kollan sıvayıp bu sömürülere son vermek, insan yaşamının hörgörülmesini, insanın aşağılanmasını önlemek ve haklarını savunmak için kavgaya durdun. Yüzyıl önce sömürü

vardı evet, insan yaşamına değer verilmez, insanlar horgörülürdü; iyilikbilmezlik vardı, evet; ama aynı zamanda, elde edilen büyük başarılara saygı gösterilir, büyük şeyler veren, büyük

şeyler ortaya koyan kimseye sahip çıkılır, büyük yetenekler kabul edilirdi. Savaşa durdun da ne oldu, Küçük Adam?

Kendi küçük Führer'lerini nerede başa ge-tirdinse, orada senin gücün yüzyıl öncekinden daha ağır bir biçimde sömürüldü, kendi yaşamını daha da acımasızca horgörmeye başladın, haklannsa hiç mi hiç tanınmıyor. Kendi Führer'lerini iş başına getirmeye hâlâ çabaladığın durumlarda, başarıya saygı denen şey tümüyle ortadan kalktı, bunun yerine, büyük dostlarının yaptığı yorucu çalışmaların meyvalannı çalma olgusu başgösterdi. Bir yeteneğin tanınması ne demek, bilmezsin sen, çünkü bu gibi şeylere saygı göstermen, onları tanıman halinde, artık özgür bir Amerikalı, ya da Rus ya da Çinli olamayacağını sanıyorsun. Ortadan kaldırmak amacıyla uğrunda kavgaya durduğun şey, her zamankinden daha hırslı bir biçimde yeşermekte; buna karşılık, kendi özyaşamın gibi korumak ve savunmak durumunda olduğun şeyi ortadan

95

kaldırdın. Bağlılığı «duygusallık» ya da «küçük-kentsoylu alışkanlığı» olarak nitelendiriyorsun; başarılara karşı

saygılı olmayıysa kölece bir el-etek öpme sayıyorsun. Saygısızlık göstermen gereken yerde el-etek öptüğünden, bağlılık göstermen gereken yerde nankörlük ettiğinden haberin bile yok. Tepetaklak duruyorsun, böyle durmakla, özgürlük türküsünün eşliğinde danset-tiğini sanıyorsun. Gördüğün bu karabasandan uyanacaksın Küçük Adam ve göreceksin ki, yatağından yuvarlanmış, çaresizlik içinde yerde yatmaktasın. Çünkü sana bir şey verenden çalıyor, seni soyana bir şeyler veriyorsun. Konuşma ve eleştirme özgürlüğüyle sorumsuz gevezelik ve adi şakalan birbirine karıştırıyorsun. Eleştirmeye her an hazırsın, ama eleştirilmek istemiyorsun ve bu nedenle de başkalarından kopu-yorsun. Başkalarına saldırmaya bayılıyorsun, ama saldırı karşısında kalmaya dayanamazsın.

Bu yüzdendir ki, her zaman gizli bir siperden saldırıyorsun. «Koşun! Yetişin! Bunun pasaportunda bir eksiklik yok mu? Gerçekten bir Tıp Doktoru mu? Adı KİM KİMDİR kitabında yok, Hekimler Birliği ona karşı savaş açmış.»

Dostlarının sana bir yaran olmaz, Küçük Adam. Onlar sana yol gösterebilirler, ama özgürlük sağlayamazlar. Çünkü

sen özgürlüğünü kendi ellerinle yokettin, ve hızını almış gidiyor, büyük bir hırsla yıkmayı sürdürüyorsun. Birinci

«Dünya Savaşı »ndan önce, uluslararası gezmelerde pasaport aranmıyordu; dilediğin yere gidebilirdin. «Özgürlük ve Barış» sağlamak için

96

yapılan savaş, pasaport denen şeyi çıkardı; bu şeyi bit gibi sardılar başına. Avrupa'da üç yüz kilometre kadar dolaşmak mı istiyorsun, on ayrı ulusun konsolosluğundan izin almak zorundasın. Bütün savaşlara son vermek üzere yapı-Pasaport

lan ikinci savaşın bitiminden yıllar sonra, bugün bile bu böyle. Ve tüm-savaşlara-son-vermek-için yapılacak olan üçüncü savaştan ve bilmem kaçıncı savaştan sonra da bu böyle kalacaktır.

«Şuna da bakın! Yurtseverliğime dil uzatıyor, ulusun onur ve saygınlığını lekeliyor.»

Eeh, kes artık Küçük Adam. İki tür ses tonu vardır: Dağların doruklarından esen fırtınaların uğultusu ve bir de senin yellenmen. Seninki, yellenme sesi, yelleniyorsun ve menekşe kokusu saldığını sanıyorsun. Senin sinirsel perişanlığını iyileştiriyorum, sen kalkmış KİM KİMDİR adlı kitapta adımın geçip geçmediğini soruyorsun.

Kanserinin nedenlerini buluyorum, senin küçük Sağlık Bakanın farelerle deney yapmamı yasaklıyor. Doktorlarına, seni hekimsel

97

açıdan anlamayı öğrettim, senin Hekimler Bir-liği'n kalktı beni polise ihbar etti. Akıl hastası-sın, hastalığını bilimin ellerine teslim etmişsin, oysa onlar tıpkı Ortaçağlarda insanları zincir ya da kamçıyla «adam ettikleri» gibi elektrik şoku veriyorlar sana. Böyle iyileştirecekler seni. Kes sesini Sevgili Küçük Adam. Yaşamın çok sefil, çok perişan, sesini çıkaracak halin yok. Seni kurtarmak istiyor değilim, ama sırtında beyaz bir gecelik, suratında maske, acımasız, kanlı elinde bir iple beni asmaya bile gelsen, sana söyleyeceklerimi, bu konuşmamı

tamamlayacağım. Kendi boynunu ipe dolamadan beni asamazsın sen Küçük Adam. Çünkü ben, senin yaşamını, dünyayı

içinde duymanı, senin insanlığını, sevgini ve yaşama sevincini temsil ediyorum. Yok, hayır, beni öldüremezsin, Küçük Adam. Bir

zamanlar sana gereğinden çok inanıyordum ya hani, o vakit senden korkuyordum da. Şimdi seni aştım, çünkü binlerce yılın bakış açısından görebiliyorum seni, binlerce yıl geçmişten ve binlerce yıl gelecekten bakıyorum sana. Kendinden korkma duygundan kurtulmanı istiyorum. Daha mutlu ve daha insana yaraşır bir yaşam sürmeni istiyorum. Kasılmış bir beden yerine, canlı, yaşayan bir bedenin olsun istiyorum, çocuklarından nefret etmek yerine onları sevmeni, karına, «evlilik gereği» işkence yapmak yerine onu mutlu etmeni istiyorum. Ben, senin doktorunum; sen bu gezegende yaşadığına göre, ben bu «gezegene ait» bir doktorum; Alman değilim, Yahudi, Hıristiyan, ya da İtalyan değilim, dünya'nın yurttaşıyım ben. Oysa sana **98**

göre yeryüzünde melek Amerikalılar ve canavar Japonlardan başka kimse yok, değil mi!

, «Tutun! Yakalayın şunu! Muayene edin! Akıl hastası mı? Doktorluk ruhsatı var mı? Özgür ülkemizin kralının izni olmadan doktorluk yapamayacağı yolunda bir Krallık Yasası çıkarın! Benim zevk işlevlerim konusunda deneyler yapıyor! Hapse tıkın! Ülkeden atın!»

Dilediğim etkinliği göstermek için gerekli izni ben kendimden aldım. Onu bana kimse veremez. Sonunda senin yaşamını açıklayan yeni bir bilim dalı' kurdum. Geçmişte, başın sıkışınca, elindeki ip kendi boynuna dolandığında başka öğretiler karşısında nasıl hindi gibi kabarıp öttünse, bu bilim dalını da on, yüz ya da bin yıl içinde kendi ellerinle ortaya çıkarıp ondan yararlanacaksın. Senin Sağlık Bakanının benim üzerimde hiçbir yetkisi yoktur, Küçük Adam. Benim bulduğum hakikati bilmek yürekliliğini gösterebilseydi bir etkisi olurdu. Ama bu yüreklilik yok onda.

Amerika'da bir akıl hastanesine konuldum, Sağlık Bakanı, Hastaneler Genel Denetimcisi denen ama aslında kendi halinde bir zavallı olan birini beni denetlemeye atadı; bu denetleyici, zevk duymanın işlevini yadsımaya kalkışarak, deneylerimin doğru olmadığını açıkladı. Bense, sana bu konuşmayı yazıyorum Küçük Adam. Senin gücün bana yetmez. Başına koyduğun yetkililerin, güçlülerin nice güçsüz olduğunun başka kanıtlarını da ister inisin? Senin yetkili kişilerin, Sağlık Bakanların ve Profesörlerin, senin kanserinin anlaşılmasını engellemek için koydukları

yasaklamaları yürüte-

99

mediler. Onların yasaklamalarına karşın çalışmalarımı sürdürdüm, mikroskopla incelemelerimi, çözümleme deneylerimi kesmedim. Benim işimi önemsemeyip İngiltere ve Fransa'lara gitmeleri fayda etmedi. Daima bulundukları yerde, patoloji'de saplanıp kaldılar. Öte yandan ben, birçok kez senin yaşamını kurtardım, Küçük Adam.

«Hele ben, bütün proleterlerin Führerini Almanya'da iktidara getireyim, görsün o, duvarın dibine dikeceğiz bunu!

Proleter gençliğimizi zehirliyor! Proletaryanın da tıpkı kentsoylu gibi sevme yetisinden yoksun olduğunu söylüyor!

Gençlik örgütlerini geneleve çeviriyor. İnsanın bir hayvan olduğunu söylüyor! Sınıf bilincimi yıkıyor!»

Evet, kafanı ve iyiyi algılama yetini alıp götüren ideallerini yıkıyorum Küçük Adam. Sen, sonsuz umudu yalnızca aynada, elinle tutamayacağın bir yerde görmek istiyorsun. Seni bu dünyanın efendisi yapacak olan tek hakikat, sıktığın yumruğun içindedir.

«Sınırdışı edin şunu! Dirlik ve düzeni umursamıyor. Değişmez düşmanımın ülkesinden gelme bir casus bu.

Moskova'dan (ya da belki Berlin'den?) gelen parayla kendine ev aldı!»

Anlamıyorsun Küçük Adam. Bak anlatayım bu iş nasıl oldu: Küçük yaşlı bir kadın farelerden korkuyordu. Kendisi komşumdu ve evimin bodrumunda deney fareleri beslediğimi biliyordu. Fare etekliğinin altına ve ayaklarının arasına girecek diye ödü kopuyördu. Sevginin tadını çıkarmayı bilseydi böyle bir korku beslemeye-100

Sevişm ek yasak!

çekti yüreğinde. Sendeki kanserli çürümenin nedenlerini anlamayı bu fareler sayesinde öğrendim ben Küçük Adam.

Benim ev sahibim de senin gibi biri, bir Küçük Adamdı; zavallı korkak kadın sana geldi, beni evinden çıkarmanı

istedi. Sen, bütün o yürekliliğin, bütün o sonsuz ideallerin ve ahlâklarınla geldin, beni evden çı-101

kardın. Senin iyiliğin için fareleri inceleyebilmek, senin ve korkaklığın tarafından rahatsız edilmeden çalışabilmek için bir ev satın almak zorunda kaldım. Bundan sonra ne yaptın, Küçük Adam? Görevsever ve hırslı bir Başsavcı

olarak, mesleğinde ilerlemek için ünlü bir «tehlikeli adam»ı kullanmak istedin. Alman olduğumu, ya da dönüp, bir Rus casusu olduğumu söyledin. Beni hapse koydun. Ama duruşmalarımda oturup tepeden tırnağa kızarmana değmezdi bu yaptığın doğrusu. Sana, devletin bir küçük memuru olan sana acıdım, öylesine sefil ve perişan bir görünümün vardı ki.. Gizli ajanların da gelip evimde «casusluk kanıtlan araması» yaptıktan sonra senin hakkında pek iyi şeyler söylemediler.

Daha sonra, seninle gene karşılaştık. Bu kez

Bronx ilçesinin küçük bir Yargıcı kılığındaydın Daha yüksek bir kürsüde oturma isteğin doyurulmamış bulunuyordu.

Kitaplığımda Lenin ve Troçki'nin kitaplarını bulundurmakla suçladın beni. Çünkü sen, bir kitaplığın ne işe yaradığını

bilmezsin Küçük Adam. Kitaplığımda Hitler'in, Buda'nm ve İsa'nın, Goethe ve Napolyon'un ve de Casanova'nın kitaplarının da bulunduğunu söyledim sana. İnsanın coşkusal veba denen şeyi anlaması için onu bütün yanlarıyla ve çok yakından tanıması gereklidir; bu yüzden bütün bu kitaplar var bende, diye açıkladım. Hiçbir şey anlamadın sözlerimden, Küçük Yargıç. Daha önce hiç duymamıştın böyle bir açıklama.

«Bunu hapse tıkın! Bu bir Faşisttir! Halkı horgörüyor!»

Sen «halk» değilsin ki, Küçük Yargıç. Halkı horgören asıl sensin, çünkü onların haklarını korumak yerine, kendi mesleğinde ilerlemeyi amaçlıyorsun. Bunu da sana birçok büyük adam söyledi; ama onların kitaplarını hiç okumazsın ki sen? Onlara hakikati söylemek gibi büyük bir tehlikeyle karşı karşıya olduğum zaman, insanlara saygı

duyuyorum. Seninle briç oynayabilir, şakalaşabilirim. Ama seninle aynı masaya oturmam. Çünkü sen, bir zavallı

İnsan Haklan savunucususun.

«Troçkist bu! Hapse tıkın! Halkı kışkırtıyor. Kızıl Köpek!»

Ben halkı değil, senin özgüvenini, insanlığını kışkırtıyorum; sen de buna dayanamıyorsun. Çünkü istediğin tek şey, oy toplamak, daha bü-103

yük bir koltuğa oturmaktır; sen Temyiz Mahkemeleri Yargıcı, ya da tüm proleterlerin Füh-reri olmak sevdasındasın yalnızca. Senin adalet ve Führerlik anlayışın, dünyanın boynuna geçirilmiş bir ilmiktir.

Wilson'a, bu büyük, iyi yürekli insana ne yaptın? Sen Bronx'lu Yargıca göre Wilson bir «düşçü»ydü; bütün proleterlerin Führer'i olacak nitelikteki bir Küçük Adama, yani sana göreyse, «halkın sömürücüsü

»ydü. Onu öldürdün Küçük Adam, aldırmazlığın yüzünden, boş sözlerinle, kendi umutlarından korkmakla öldürdün onu.

Az daha beni de öldürüyordun, Küçük Adam.

On yıl önce benim bir deneyodam vardı, anımsıyorsun, değil mi? Sen bir deneyodası yar-dımcısıydın.

İşsiz kalmıştın, biri seni eşsiz bir toplumcu ve iktidardaki partinin bir üyesi diye bana tanıtmış, işe almamı önermişti. İyi bir aylık alıyordun, her alanda ve de tümüyle özgürdün. Bütün görüşme ve tartışmalara katılmanı sağladım, çünkü sana ve «görevine» inanıyordum. Başına geleni unutmadın umarım: Özgürlükten deli oldun. Ağzında pipon, günlerce ortalıkta dolaştığını, hiçbir iş yapmadığını

gözlemledim. Sabahleyin deneyodasına geldiğinde, önce benim seni selâmlamamı bekliyordun. İnsanları

selâmlamaktan hoşlanırım, Küçük Adam! Ama biri benim selâm vermemi beklerse öfkelenirim, çünkü ben, senin kafana göre, «büyüğün» ve «patronun »um. Özgürlüğünü kötüye kullanmana birkaç gün göz yumdum, sonra seninle bir konuşma yaptım. Gözlerinde yaşlarla 104

bu yeni düzen içinde ne yapacağını bilemediğini itiraf ettin. Özgürlüğe alışık değildin. Daha önceki işinde sana, bütün proleterlerin Führer'i olacak adama, önderinin karşısında sigara içme izni verilmiyordu, sorulmadan bir şey söylemen yasaklanmıştı. Ama şimdi, sana gerçek özgürlük verildiğinde küstahlık ettin, kışkırtıcı bir tavır takındın. Anlayış gösterdim, işinden çıkarmadım. Sonra gittin, Adli Tıpta görevli, dünyadan elini eteğini çekmiş bir ruh doktoruna benim deneylerimden söz ettin. İspiyonluk eden Sen'din, gazetelerin

bana karşı savaş açmalarını sağlayan ve onları kışkırtan ikiyüzlülerden biri sendin. Eline özgürlük verildi mi, böyle biri olup çıkıyorsun işte. Küçük Adam. Senin tasarılarının tersine bu savaşımlar, beni susturmak için gösterilen çabalar, çalışmalarımı on yıl ileriye götürdü.

Bu yüzden, senden bir süre için ayrılıyorum, Küçük Adam. Artık sana hizmet etmeyeceğim, seni düşünüyorum, seninle ilgileniyorum diye yavaş yavaş işkence edilerek öldürülmek istemiyorum. Gittiğim uzak yerlere dek izleyemezsin beni. Seni gelecekte neyin beklediğini azıcık bilsen, korkudan ödün patlardı. Dünyanın yönetimini devralıyorsun çünkü. Bulgularım, çalışmalarım, senin geleceğinin bir parçasıdır. Ancak şu anda seni bir yol arkadaşı olarak göremiyorum. Bir arkadaş olarak, yalnızca meyhanede senden zarar gelmez; benim gittiğim yer-deyşe başıma ne gibi çoraplar öreceğin hiç belli olmaz.

«Gebertin şunu! Benim, ben Sokaktaki Ada-

105

mm kurduğu uygarlığı küçümsüyor! Ben, demokrasiyle yönetilen özgür bir ülkenin özgür bir insanıyım. Yaşasın!»

Sen hiçbir şey değilsin, Küçük Adam, hem de hiçbir şey. Bu uygarlığı kuran sen değilsin. Aklı başında efendilerinden yalnızca birkaçı kurdu bu uygarlığı. Bir kurma işinin içine girdiğinde, neyi kurmakta olduğun

konusunda hiçbir fikrin yoktur. Biri sana kurduğun şeyin sorumluluğunu almanı söylediğinde, onu «proletaryaya ihanet etmek »1e suçluyor ve sana sorumluluk almamanı söyleyen «tüm Proleterlerin Babası» na koşuyorsun.

Ayrıca, özgür de değilsin Küçük Adam. Özgürlüğün ne olduğu konusunda hiçbir fikrin yok. Özgürlük içinde yaşamasını bilemezsin bile. Avrupa'da, coşkusal vebayı utkuya götüren kimdi? Sen, Küçük Adam. Ya Amerika'da?

Wil-son'a oynadığın oyunu

«Şuna bakın, beni yani Küçük Adamı suçluyor! Ben kim oluyorum, ne yetkim, ne gücüm var da, Birleşik Devletler

Başkanlığını etkileyeceğim? Ben, görevimi yaparım, patronumun dediğini yaparım, büyük siyaset meselelerine burnumu sokmam.»

Binlerce erkek, kadın ve çocuğu gaz odalarına götürürken de sana söylenenleri yapıyordun yalnızca, öyle mi Küçük Adam? Öylesine zararsızsın ki, neler olup bittiğini bile bilmiyorsun. Söyleyecek sözü, kendi görüşü olmayan zavallı

bir şeytansın sen, politikaya burnunu sokacak adam değilsin ki? Biliyorum, yüzlerce kez duydun bu sözü. Ama soruma kulak ver: Biri

106

sana yaptığın işten sorumlu olduğunu, ya da çocuklarına dayak atmamanı, ya da diktatörlerin izinde gitmemeni söylediği zaman neden görevini yapmıyorsun? Nerde kaldı senin görev-severliğin, zararsız boyuneğmişliğin öyleyse? Yok, Küçük Adam, gerçekler ses verdiğinde dinlemiyorsun, yalnızca gürültülere kulak vermeyi yeğliyorsun. Sonra, «Heil!» diye bağırıyorsun. Sen, korkak, hain ve zalimsin, gerçek görev duygusundan, insan olmak ve insanlığı korumak sorumluluklarını duyma yetisinden yoksunsun. Bilgili kimseye öykünmeyi beceremiyorsun ama soyguncuya öykünmeyi çok iyi beceriyorsun. Filmlerin, radyo programların, «güldürü

kitapların» hep cinayetlerle dolu.

Büyüklerine saygı gösterebilmek için, onları bir kaide üzerine, yerden yükseğe koyuyorsun 107

Kendi kendinin efendisi olabilmen için, kendini ve değersizliğini yüzyıllar boyunca çeke çeke sürüklemen gerekecek. Senin geleceğine daha iyi hizmet edebilmek için kendimi senden ayırıyorum. Çünkü uzağında olursam, beni öldü-remezsin ve uzağında olursam benim çalışmalarıma daha çok saygı gösterirsin. Sana yakın olan şeyi aşağılıyorsun. Büyüklerine ya da üstlerine saygı gösterebilmek için, onları bir kaide üzerine, yerden yükseğe koyuyorsun. Dünya, tarihini yazmaya başlayalı beri, büyük adamların senden uzak durmasının nedeni budur.

«Megaloman bu! Delirdi, iyice akimi yitirdi!» Biliyorum, Küçük Adam, hoşlanmadığın bir gerçekle karşılaştığında, delilik tanısını koymak-

ta ne usta olduğunu biliyorum. Kendini bir "ho-mo normalis" olarak görüyorsun. Delileri kilit altına koydun, normal insanlar bu dünyayı yönetiyorlar. Peki öyleyse, bu sefaletin suçlusu kim? Sen değilsin elbet, sen yalnızca görevini yaparsın, hem, sen kim oluyorsun ki kendine ait bir görüşün olacak?

Biliyorum, yinelemene gerek yok. Asıl önemli olan sen değilsin, Küçük Adam. Ama yeni doğmuş

çocuklarını düşündüğümde, hepsini kendi imgendeki «normal» insanoğluna benzetebilmek için onlara nasıl işkence ettiğini gözümün önüne getirince; bu cinayeti işlemeni önlemek için yakınına gelmeye kalkıyorum. Aynı zamanda şunu da iyi biliyorum ki, Eğitim Bakanlığı dediğin kurumla kendini çok iyi korumuş bulunuyorsun, yanına yaklaşmak kolay değil.

Seni şu dünyada bir yürüyüşe çıkarmak, geçmişte ve şimdi, Viyana'da, Londra ve Berlin' de, «halkın iradesinin temsilcisi» kimliğine bü-ründüğünde, bir din örgütünün üyesi kimliğine büründüğünde neye benzediğini, gerçekte ne olduğunu sana göstermek istiyorum. Kendine bakma yürekliliğine sahipsen ister Fransız, Alman ya da ister Güney Afrikalı bir yerli ol, kendini her yerde kolayca bulabilir, tanıyabilirsin.

«Hey! Şuna da balon! Onurumu zedeliyor! Görevimi lekeliyor!»

Böyle bir şey yaptığım yok, Küçük Adam. Benim haklı olduğumu, kendine bakabilme ve kendini tanıyabilme yetisine sahip olduğunu kanıtlarsan, çok sevineceğim. Ancak, ev yapan bir yapımcı işi bitirdiğini belirtmek için nasıl

Ama yeni doğmuş çocuklarım düşündüğümde,
hepsini kendi imgendeki «normal» insanoğluna
benzetebilmek için onlara nasıl işkence ettiğini
gözümün önüne getirince

somut bir kanıt — yani yapıyı göstermek zorun-daysa, sen de öyle, somut bir kanıt göstermelisin. Evi gözümle görmeliyim, içinde oturulabilir bir ev olmalı. Kalkıp da somut evler yapmak yerine, yalnızca «ev yapma işi»nden söz ettiği-ni kendisine açıkladığında, «Onurumu zedeliyor!» diye bağırmaz bir yapımcı. Aym biçimde, sen

de insanlığın geleceğinin senin ellerinde olduğunu kanıtlamak zorundasın, «Ulusal omır»u-na ya da «proletarya»ya sığınmış bir hain olarak gizlenemezsin artık. Çünkü kendini çok fazla açığa vurdun, Küçük Adam.

Dediğim gibi, seni bırakıyorum. Bunuya-

110

pabilmek, yıllarımı aldı, sayısız uykusuz ve acılı gece yaşadım. Senin tüm proleterlerin Führeri olacak nitelikteki adamların böylesine karmaşık değillerdir. Bugün Führerlerin olanlar, yarın, para için, beş para etmez gazetelere yazı yazarlar. Gömlek değiştirir gibi karar değiştirirler. Ben böyle değilim. Senin geleceğini düşünmeyi sürdüreceğim eskisi gibi. Ama sen, kendine yakın olan birine saygı gösterme yetisinden yoksun olduğundan aramıza belli bir uzaklık koydum. Senin torunlarının torunları benim çalışmalarımın mirasçısı olacak. Çalışmalarımın meyvasın-dan yararlanasın diye seni otuz yıl beklediğim gibi torununu da bekleyeceğim. Ben, anlattıklarımı

dinlemeni beklerken, sen «Kahrolsun Anamalcılık!» ya da «Kahrolsun Amerikan Anayasası!» diye bağırıp duruyordun.

Peşimden gel şimdi, Küçük Adam, sana birkaç resmini göstereceğim. Kaçma. Çirkin bu re-'simler, ama son derece yararlı; öyle büyük bir tehlike de yok bunlara bakmakta.

Yüzyıl kadar önce, makinalar kuran ve ruhların varlığını yadsıyan fizikçilere öykünmeyi öğrendin. Sonra bir büyük adam çıktı, sana senin ruhunu gösterdi, ancak ruhunla bedenin arasındaki bağlantıyı bilememişti. «Saçma!» dedin sen. «'Ruhçözümlemesi' de ne oluyormuş! Şarlatanlık! İdrar çözümlemesi yapılabilir ama ruhun neresini çözümleyeceksin.» Tıpla ilgili olarak idrar tahlilinden başka bir şey bilmediğin içindir ki bu sözleri söylüyordun.

Senin bu düşüncenle savaşmak kırk yıl kadar sürdü. Bunu biliyorum, çünkü ben de savaştım. Gün gelin

di, hasta insan zihninin bir doktora çok para kazandırabileceğini keşfettin. Bunun için bir hastanın birkaç yıl süresince her gün bir saatliğine sana gelmesini sağlamak ve her saat için ondan belli bir ücret istemek yetiyordu.

Bu durumu keşfettiğin an ve yalnız ve yalnız o an, zihin denen şeyin varlığına inanmaya başladın. Bu arada bilim, bedeninle ilgili bilgilerini sessizce geliştirmişti. Zihninin çalışmasının, senin yaşam

enerjinin bir işlevi olduğunu, başka bir deyişle bedenle zihin arasında bir birlik bulunduğunu saptadım. Bu noktadan hareketle, kendini iyi hissettiğin, yaşamı sevdiğin zamanlarda yaşam enerjinin sana gelişme, ilerleme olanağı sağladığını saptadım.

Korktuğun zamansa, bu enerjiyi bedeninin merkezine çekiyor, onu orada tutuyordun. Bu olguları buldum ve açıkladım. Tam on beş yıl, buluşlarımdan söz etmedin hiç, sustun. Ama ben aynı yolu izlemeyi sürdürdüm ve

«Acunsal Yaşam Enerjisi» diye adlandırdığım bu yaşam enerjisinin, senin bedeninin dışında, havada da bulunduğunu saptadım. Bu enerjiyi karanlıkta görebilmeyi ve onu büyütüp ısıtan bir gereç yapmayı başardım. Sen iskambil oynar, ya da karına işkence eder, çocuğunun canına okurken ben, senin yaşam enerjini bulduğumu tekrar tekrar kanıtlayabilmek için, iki uzun yıl boyunca her gün, saatlerce karanlık bir odada oturdum. Yaşam enerjisini bulmuştum. Giderek, bunu başkalarına göstermeyi de öğrendim ve bu deneyimin sonunda, enerjiyi gösterdiğim kişilerin de benim gördüğümü gördüklerini saptadım.

112

Zihnin, iç salgı bezlerinin salgısından oluştuğunu kabul eden bir doktorsan, iyileştirdiğim hastalardan birine, bakımımın başarılı olmasının nedeni olarak «telkin» yöntemini kullandığımı söyleyeceksin. Yüreğinde saplantılarından doğan kuşkuların karanlık korkusu varsa, az önce izlediğin görüngünün (yaşam enerjisinin gözle görünmesinin) «telkin» sonucu olduğunu ve kendini bir ruh çağırma seansında sandığını söyleyeceksin. Sen böylesin işte, Küçük Adam. Ruhun varlığını, 1920 yılında nasıl umutsuzlukla yadsıdınsa, 1945 yılında da ondan gene aynı umutsuzlukla söz ediyorsun. Hiç değişmedin, Küçük Adam. 1984 yılında, gene aynı biçimde, hiç oralı

olmadan, Acunsal Yaşam Enerjisi sayesinde bir yığın para kazanacak ve gene aynı umursamazlık içinde, zihnin ve Acunsal Yaşam Enerjisinin bulunması karşısında yaptığın gibi bir başka hakikati lekeleyecek, aşağılayacak, ona inançsızlık gösterecek ve onu susmakla öldüreceksin. Ve onca yıl sonra, sen gene, orda burda Heil! Heil! diye bağıran ve «hiçbir şeyi beğenmeyen» bir Küçük Adam olarak kalacaksın. Yerkürenin belli bir yerde kımıltısız

durmadığı ve uzayda dönüp hareket ettiği olgusu bulunduğunda ne söylediğini anımsıyorsun, değil mi? «Demek artık garsonların tepsilerindeki bardaklar düşecek?» diye pis pis alay ettin. Aradan birkaç yüzyıl geçti, unutmuşsundur elbet, Küçük Adam. Newton konusunda bütün bildiğin, «bir elmanın ağaçtan düştüğünü gördüğü», Rousseau'ya değgin bildiğin tek şeyse, «doğaya dönmek istediği»dir. Danvin'den, yalnız ve yal-113

nız «koşullara uyarlanan ve güçlü olan canlının yaşamım sürdürebildiğini», öğrendin, kendi kökeninin maymundan geldiğini değil.

Bir kedi matematikten ne anlarsa, Goethe' nin, rahat rahat alıntılar yaptığın Faust'undan da sen onu anladın ancak. Öylesine aptal, yararsız, boş ve hayvansı bir yaratıksın sen işte Küçük Adam. Temel olan şeyden sıyrılmayı

ve yanlışları benimsemeyi çok iyi beceriyorsun. Senin o ardında zorunlu askerlik eğitiminden başka bir şey bırakmadan yitip giden Napolyon'un, şu altın köstekli küçük adam, kitabevlerinde altın harflerle sergileniyor, ama senin kökeninin acun-sal olduğunu öngören Kepler'imi hiçbir kitabe-vinde görmeye olanak yoktur. İşte bu yüzden bataklıktan çıkmıyorsun, Küçük Adam. Bu yüzdendir ki, Acunsal Yaşam Enerjisinin varlığım sana «önerebilmek»

için yirmi yıl süresince durup dinlenmeden çalıştığımı, bu yolda didindiğimi ve koca bir serveti bu yolda feda ettiğimi sana açıklamak durumunda kalıyorum. 'Yaptığım bu büyük özveri hiç de boşa gitmedi; çünkü senin bedenindeki vebayı iyileştirmeyi gerçekten öğrendim, Küçük Adam. Oysa sen buna inanmıyorsun. Çünkü duyduğuma göre, Nor-veç'de, benim için şöyle demişsin: «Bir kimsenin deneyler yapma yolunda bunca para harcaması için, sözcüğün tam anlamıyla deli olması gerekir.» Bunu anlıyorum: kişiyi kendin gibi biliyorsun. Yalnızca alırsın sen, vermezsin. Bu nedenle karşı cinsten biriyle bir arada olup da, onu hemen «becermek» isteği duymamak kavramı

sana nasıl yabancıysa, bir kimsenin ya

114

şamdan, «vermek»le tat alabileceği kavramı da öylece yabancıdır; bunlan'anlamana olanak yoktur.

Kendi mutluluğunu çalma konusunda büyük olmayı becerebilseydin, sana saygı duyardım. Ama küçük, korkak bir hırsızsın sen. Zekisin, ama ruhsal kabızlık çektiğinden, yaratma yetisinden yoksunsun, Bu yüzden Freud'un da sana bir kez söylediği üzere, bir kemiği çalıyor, gizlice, yerde sürünerek bir deliğe tıkılıyor, onu orada kemiriyorsun.

Vermeye gönüllü, eliaçık birinin peşini hiç bırakmıyor, onun iliğini kemiğini kurutuyorsun. Kanını emen sensin, sonra da öte yanda, tersine sen onun kan-emici olduğunu söylüyorsun. Onun bilgisi, mutluluğu, büyüklüğüyle ükabasa tıkmıyorsun ama yuttuklarını sindir emiyor sun. Hemencecik, olduğu gibi çıkarıyorsun bunları, dayamlmaz bir koku salıyorlar. Ya da, hırsızlık yaptıktan sonra onurunu korumak için sana «veren »i lekeliyor, ona deli ya da şarlatan diyorsun, küçük çocukları baştan çıkarmakla suçluyorsun onu.

Şimdi, şu «çocukları baştan çıkarma» sözünü etmişken, bu konuda çaldığın karaya da değinelim. Hani, anımsıyor musun, (bilimsel derneğin başkanıyken) kendi çocuklarıma, cinsel edimi izlettiğim söylentisini yaymıştın? Küçük çocukların, üreme organlarıyla oynamasımn yasaklanmaması gerektiği konusunda bir yazı yazmam üzerine çıkarmıştın bu söylentiyi. Bir başka seferinde (o vakitler de Berlin'de bilmem hangi «kültürel örgütün»

başkanıydın) yeniyetme kızları otomobillerle gezdirdiğim, onları ormana 115

götürüp baştan çıkardığım söylentisini yaydın, anımsıyor musun? Ben, yeniyetme kızları yaşa-mımın hiçbir anında baştan çıkarmadım Küçük Adam. Bunu ancak sen yaparsın, ben değil. Ben, sevgilimi ya da kanını severim; karını

sevme yetisinden yoksun olan, bu yüzden de küçük kızları ormanda baştan çıkarmaktan hoşlanan ve bunu dileyip isteyen sensin, ben değil-Peki ya sen, yeniyetme genç kız, bir film yıldızını düşlemiyor musun sanki? Onun resmini koynuna alıp yatmıyor musun? On sekiz yaşına bastığın yalanını uydurarak onu baştan çıkarmıyor musun? Sonra? Sonra yargı organlarına başvurup onu ırzına saldırmakla suçlamıyor musun? Film yıldızı, suçlu ya da suçsuz bulunabilir, ninelerin her iki durumda da gidip yıldızın ellerini öpeceklerdir.

Film yıldızıyla yatmak istedin ama yatmanın getireceği sorumluluğu yüklenecek kadar yürekli değildin. Bu yüzden onu suçladın, za-vallı ve hakkı yenmiş kızcağız! Ya da sen, şoföründen, kocasından aldığından daha çok cinsel haz duyan zavallı «ırzına saldırılmış» kadın. Cinselliğini daha sağlıklı yaşayan Zenci şoförünü baştan çıkaran sen değil misin, küçük Beyaz kadın? Sonra da, o zavallı, çaresiz yaratığı, «aşağı» bir «ırkın» kurbanını ırzına saldırmakla suçlayan sen değil misin? Ah, evet, sen, katıksız bir yaratıksın. Beyazsın, ataların, Mayflower gemisiyle geldiler bu ülkeye, «Falan ya da Filan Devrimin Kızısın» sen, dedesi Afrika Zencilerini zincirlere vurup Amerika'ya sürüklemekle zengin olan bir Kuzeyli ya da Güneylisin

Şu ya da bu devrimin kızı

sen. Sen ne denli zararsız, ne denli katıksız ve de bembeyaz bir kadınsın; bir Zenci karşısında hiçbir cinsel istek duymuyorsun, zavallı küçük kadın. Sefil, perişan bir korkaksın sen, köle avcılarından oluşan hasta bir ırkın binlerce gü-vençli Aztek'i tuzağa düşürüp, gizlendiği siperinden sıktığı kurşunlarla öldüren acımasız ve kalleş bir Cortes'in soyundansın sen.

Siz, falan ya da filan devrimin zavallı kızları. Köleliğin kaldırılması konusunda ne biliyorsunuz? Ne anladınız bu işten? Amerikan devrimcilerinin çabalarından ne anlarsınız? Sonradan «serbest rekabet piyasasına» devrettiğiniz köleleri sizin adınıza özgür bırakan Lincoln' den ne anlarsınız siz? Aynaya bakın ey devrimin kızları, orada, 'Rus devriminin Kızlan»nı hemen tanıyacaksınız.

Yaşamın boyunca yalnızca bir kez, bir erkeğe sevgi verme yetisi gösterseydin, birçok Zenci, Yahudi ya da işçinin yaşamı kurtarılmış

olacaktı. Nasıl ki kendi yaşamım çocuklarında öldürüyorsan, sevme yetilerini de anlamsız ve de açık saçık şehvetseverliğini de böylece Zencilerde öldürüyorsun. Gergin ve kasılmış duran üreme organlarında ne büyük, ne uçsuz bucaksız bir iğrençlik, ne büyük bir rezalet besliyorsun, bilsen! Yook, falan ya da filan devrimin kızı,

karşında bir hukukçu ya da polis kesilecek değilim. Bu işi, kravatlı, ceketli ve de üniformalar kuşanmış olan gergin ve kasılmış bedenli yaratıklarına bırakıyorum. Zencilere çok yakın olan kuşları, ceylanları, sincapları çok severim.

Sözünü ettiğim Zenciler kolalı gömlekler ve bobstil giysiler kuşanan Harlem Zencileri değil, yabanıl ormanlarda yaşayan Zencilerdir. Atalarından kalma haz duyma yetilerini, kalçalarında lop lop sallanan yağa dönüştüren şişko Zenci kadından söz etmiyorum. Falan ya da filan ülkeden cinsel açlık çeken birinin «düzdüğü» Güney Denizi Adalarının kıvrak, yumuşak bedenlerinden söz ediyorum; katıksız, tertemiz sevgilerini, Denver'de bir genelevde sana verilenle bir tuttuğunu bilmeyen kızlardan söz ediyorum.

Evet, devrimin kızı, sömürüldüğünü ve hor-görüldüğünü şimdilik daha anlamamış olan o canlıların yerinde olmak isterdin, biliyorum. Gel gör ki, senin bir ayağın çukurda. Saf Alman Irkının bakiresi olarak gördüğün işlev, işlerliğini yitirdi. Rusya'nın gözde bakiresi ya da Devrimin Evrensel kızı olarak yaşamım sürdürüyorsun. Beşyüz ya da bin yıla kalmaz, sağlıklı kız ve oğlanlar sevginin tadım çıkarmaya ve onu 118

korumaya başlayınca, saçma bir anıdan başka bir şey kalmayacak senden geriye.

Marian Anderson'a, insanların içindeki «yaşayan şey »in sesi olan bu kadına konser salonlarım kapatan sen değil miydin, Küçük, Kanserli Kadın? Senden geriye tek bir iz kalmayacak, ama onun adı, yüzyıllar boyunca kulaklarda çınlayacak; Anderson, sesini yüzyıllara çevirmiştir çünkü. Acaba, Marian Anderson, düşüncelerini de yüzyıllara çevirmiş midir, ya da, çocuğuna o da sevgiyi yasaklıyor mudur, diye soruyorum kendi kendime. Bilmiyorum; çünkü

insandaki «yaşayan şey», büyük adımlarla da ilerliyor, küçük adımlarla da. Yaşam, yetiyor ona, yaşamın kendisiyle doyuyor «yaşayan şey». Ancak o, (yaşayan şey) senin içinde yaşamıyor, Küçük ve Kanserli Kadın.

Ben «TOPLUM»un kendisiyim diye bir masal uydurdun, bunu yaydın Küçük Kadın; senin Küçük Adam'ın da, ipiyle, kancası ve kurşunuyla yuttu bu saldığın oltayı. Ama sen toplum değilsin ki, Küçük Kadın. Yahudi ve Hıristiyan gazetelerinde her gün açıklıyorsun toplum olduğunu, doğru; gerek bunu, gerek kızının bir

erkeğe ne vakit sarılacağını ilân edip duruyorsun; ama bu, aklı başında olan hiç kimseyi ilgilendirmez. «Toplum» benim, toplum marangozdur, bahçıvan, öğretmen, doktor ve de fabrika işçisi'dir. Toplum budur işte; yoksa, küçük, kanserli, gergin kaslı, suratı maskeleşmiş kadın değildir. Sen yaşam değil, onun çarpık görüntüsüsün. Lüks bir kalenin içine kapanıp dünyadan elini eteğini çekmenin nedenini anlı-119

yorum elbet. Marangozların, bahçıvanların, doktorların, öğretmen ve fabrika işçilerinin küçüklüğü, önemsizliği karşısında başka ne yapabilirdin ki? Böyle bir veba karşısında yapılabilecek en akıllı işi yaptın. Servetler içinde yüzüyorsun, lüks bir kalenin içinde yaşıyorsun, ama küçüksün, Küçük Kadın. Küçüklüğün ve değersizliğin kemiklerine işlemiş bulunuyor. Kabızlık çektiğinden, romatizmadan kıvrandığından, yüzüne tonlarla boyadan oluşan bir maske koyduğundan, yaşamı yokumsadığından küçük ve değersizsin. Oğulların serseri, kızların da orospu olduğu için, kocalarının «işi bittiği», yaşamın ve onunla birlikte bedenindeki dokuların da çürüyüp kokuştuğu için mutsuzsun zavallı Küçük Kadın. Bana hiçbir masal uyduramazsın, Devrimin Küçük Kızı; ben, seni çıplak gördüm çünkü, yutmam.

Korkaksın, her zaman da böyleydin. İnsanlığın mutluluğu senin ellerindeydi, poker fişi gibi harcadın onu. Başkanlar doğurdun ama onlara ancak küçük ve değersiz olma yeteneği verebildin. İnsanlar göğüslerine madalyalar takılırken fotoğraflar çektiriyorlar, sonsuza dek öyle kalacakmış gibi gülümsüyorlar, ama karaya kara beyaza beyaz diyebilmeye yürekleri yok, ne haber, Amerikan Devrimi'nin Küçük Kızı! Dünya senin ellerindeydi, ne yaptın, sonunda Hiroşima'ya, Nagazaki'ye atom bombalarını attın; yani, senin oğlun attı bu bombalan yeryüzüne demek istiyorum, Devrim'in Kızı. Sen de kendi mezar taşını yeryüzüne attın, Küçük Kanserli Kadın. Bu bir tek bombayla, tüm sınıfını,

120

tüm ırkını bombalayarak, sessiz bir mezara gömdün, bir daha dirilmemecesine gömdün üstelik. Çünkü Hiroşima ve Nagazaki'deki kadın, erkek ve çocuklan uyaracak insanlık yoktu sende. İnsan olmak büyüklüğünü gösteremedin. Bu nedenle, denize atılan küçük bir taş gibi sessizce ortadan kalkacaksın sen. Şu anda ne

düşündüğün ya da ne söylediğin hiç önemli değil. Bundan beşyüz yıl sonra, bu yaptıklanna şaşacak, haline gülecekler. Şu anda böyle yapmıyorlarsa, bunun nedenini, yâlnız ve yalnız dünyanın içinde bulunduğu sefil ve perişan durumda aramak gerekir.

Ne söyleyeceğini biliyorum Küçük Kadın. Her şey senden yana, seni haklı çıkaracak birçok neden var; «ülkeyi savunman gerekiyordu» falan, filan. Bu sözleri çok eskiden, Eski Avusturya'da duydum. Hiç, Viyanalı bir arabacının, «Hurrah, mein Kaiser!» diye bağırdığını duydun mu? Duymadın ha? Tasalanma ama, onu duymak için kendini dinlemen yeterli; ikiniz de aynı havayı çalıyorsunuz. Yok Küçük Kadın, senden korkmuyorum; bana hiçbir şey yapamazsın. Biliyorum, damadın Başsavcı yardımcısı, ya da yeğenin, Vergi Denetleme memurunun yardımcısı.

Onu çaya çağınp kulağını bükmen, bana değgin bir iki söz söylemen yeterli. O da zaten Başsavcı ya da Baş

Denetleyici olmak istiyordur, ve bir «yasa ve düzen» kurbanı aramaktadır. Bu işlerin nasıl yürüdüğünü biliyorum.

Ancak bu türden şeylerle kendini kurtaramazsın, Küçük Kadın. Benim hakikatim, senden çok daha güçlüdür.

121

«işte sana tek-yanlı bir bağnazlık! Benim bu toplumda hiçbir işlevim yok mu yani?»

Sana yalnızca hangi alanlarda küçük ve beş para etmez olduğunu gösterdim Küçük Adam ve de Küçük Kadın.

Yararlılığını ve önemini anlatmadım henüz. Önemsiz biri olsaydın, bunu yaşam-ölüm sorunu yapıp, seninle böyle konuşur muydum sanıyorsun? Önemli olduğun ve çok büyük sorumluluklar taşıdığın içindir ki, küçüklüğün ve anlamsızlığın son derece tehlikeli ve korkunç. Sana aptal olduğunu söylüyorlar. Bense akıllı ama korkak olduğunu söylüyorum. Sana insan toplumunun süprüntüsü diyorlar. Bense onun tohumu olduğunu söylüyorum. Uygarlığın kölelere gereksinmesi olduğunu söylüyorlar. Ben, hiçbir uygarlığın kölelerle kurulamayacağını söylüyorum. Bu korkunç yirminci yüzyıl, Platon'dan bu yana ortaya çıkan her kültürel kuramı anlamsız hale getirdi. İnsan kültürü

henüz varlık göstermiş bile değil, Küçük Adam! İnsan denen hayvanın korkunç sapmasını ve hastalıklı yozlaşmasını

daha yeni yeni anlamaya, çözmeye başlıyoruz. Binlerce yıl öncesi bulunan ilk tekerlek, bugünün Dizel lokomotifine göre neyse, yaptığımız bu «Küçük Adamla Konuşma» ya da günümüzün herhangi bir doğru dürüst kitapçığı da bin ya da beşbin yıllık kültüre göre odur.

Çok kısa dönemler sınırı içinde —kahvaltıyla yemek saati arasında geçen zamanda— düşünürsün sen her zaman Küçük Adam. Geriye doğru yüzyıllar ve ileriye doğru da binlerce yıl çerçevesi içinde düşünmeyi öğrenmelisin. Yaşa-122

yan canlı açısından, ilk canlı hücreden, iki ayağı üzerinde yürüyebilen ama gene de doğru dürüst düşünemeyen insan adlı memeli hayvan haline gelmene değin geçen süreç açısından, sendeki bu gelişme açısından düşünmeyi öğrenmek zorundasın. On ya da yirmi yıl önce olan şeyleri anımsayacak bir bellekten yoksunsun, bu yüzden iki bin yıl önce söylediğin aptallıkları yineleyip duruyorsun. Bu yetmiyormuş gibi «ırk», «sınıf», «ulus» gibi, bir dine bağlı

olma zorunluluğu ve sevginin yasaklanması gibi aptallıklarına bir bitin hayvan postuna yapışması gibi yapışıyorsun.

Zavallılığının bataklığında ne denli derinlere battığını görme yürekliliğini gös-teremiyorsun. Arada bir bataklıktan başını çıkarıp, Heil! diye bağırıyorsun. Bataklıktaki bir kurbağanın guaklaması bile yaşama senin bağırmandan daha

yakındır.

Arada bir bataklıktan basını çıkarıp, Heil! (tiye bağırıyorsun 123

«Neden beni bataklıktan çıkarmıyorsun? Neden benim parti toplantılarıma, parlamentolarıma, diplomatik konferanslarıma katılmıyorsun peki? Sen bir hainsin! Benim için savaştın, acı çektin, varını yoğunu verdin. Şimdi de bana hakaret ediyorsun!»

Ben seni içinde bulunduğun bataklıktan çı-karamam. Bunu yapabilecek tek kişi sensin. Senin toplantı ve konferanslarına hiç katılmadım, çünkü orada her zaman «Temel sorunları bırakın! Temel-olmayan konuları, ayrıntıları tartışalım!» diye bağırıyorlar. Doğru, yirmi beş yıldır senin için savaşıyorum, mesleksel güvenliğimi ve ailemin, yuvamın sıcaklığım senin uğrunda feda ettim, doğru; senin

örgütlerine oldukça fazla para verdim, gösteri yürüyüşlerine, açlık grevlerine katıldım. Hiçbir karşılık almadan binlerce saat doktorluk ettim sana, doğru; senin için o ülke senin bu ülke benim dolaştım, çoğu kez sen, «ah, vah» diye bağırır, ciğerlerini patlatırken ben ordan oraya koştum. Siyasal vebaya karşı verilen savaşta, ölüm cezası başımda Demoklesin kılıcı gibi asılı dururken seni otomobilime aldığımda, senin uğruna düpedüz ölmeye hazırdım; gösteri yürüyüşü yapan çocuklarını çeşitli saldırılardan korumaya yardım ettiğimde de ölümü göze almıştım; sana yardım etmek, seni iyileştirmek için bütün paramı akıl sağlığı klinikleri kurmaya yatırdığımda da ölümü göze almıştım. Sense, benden yalnızca aldın, aldığın hiçbir şeyi de geri vermedin. Yalnızca kurtarılmak istiyordun, ama coşkusal vebanın kol gezdiği 124

otuz korkunç yıl boyunca tek bir yararlı düşünce geçmedi aklından, ikinci büyük savaş sona erdiğinde, sen, savaş

başlamazdan önce bulunduğun yerdeydin. Belki «sağ »dan çok, azıcık «sol »a gitmiştin, ama tek bir milimetre İLERİ kımıldamadın! Fransızların kurtuluşuyla kumar oynadın, devrimi poker fişi gibi harcadın; ondan daha sonra gelen Rusların yaptıklarını da dünyanın en büyük korkusu haline getirdin. Yalnızca büyük ve yalnız yüreklerin sana öfkelenmeden, seni aşağılamadan anlayabileceği bu korkunç başarısızlığın, bütün dünyayı, senin uğrunda her şeyini feda etmeye hazır olan dünyayı büyük bir umutsuzluğa düşürdü. Bütün bu korkunç yıllar boyunca, ölümlerle dolu bir yarım yüzyıl boyunca yalnızca yavan sözler çıktı ağzından, tek bir aklı başında, iyileştirici söz etmedin.

Ben, umudumu yitirmedim, yeniklik duygusuna kapılmadım, çünkü bu arada, senin hastalığını daha da iyi ve derinlemesine anlamayı öğrenmiş bulunuyordum. Şimdi, daha doğru düşünmene ve o zaman yaptığından daha doğru davranmana olanak bulunmadığını çok iyi anlıyorum. Kendi içindeki «yaşayan şey»den ölesiye korktuğunu öğrendim çünkü; bu korku senin, her seferinde bir işe doğru başlamana ve onu yanlış sonuçlandırmana neden oluyor. Bilginin umut'a, yolaçtığını anlamıyorsun. Umudu yalnızca kendi içine pompalıyorsun, içinden dışarıya değil. Bu yüzden de, kendi dünyan tümüyle yıkıldığı içindir ki, bana «iyimser» diyorsun, Küçük Adam. Evet, iyimserim ben ve 125

yüreğim, her şeyim gelecekle dolu. Neden mi? Anlatayım: Yukarda anlattığım halinle —ki şimdi de öylesin— sana tutunduğum sürece, senin dar-görüşlülüğün tekrar tekrar yüzüme bir şamar gibi iniyordu. Sana yardım ettiğimde bana yaptıklarını binlerce kez unuttum ve sen hasta olduğunu bana binlerce kez anımsattın. Sonunda gözlerimi açıp doğrudan yüzüne baktım. Başlangıçta bir aşağılama ve kin duygusu sardı her yanımı. Ama giderek, senin hastalığına karşı duyduğum anlayış'm, kin ve aşağılama duygularımı bastırmasını sağlamayı öğrendim. Dünyaya egemen olma yolunda yaptığın ilk gi-

Sonunda gözlerimi açıp doğrudan yüzüne baktım

rişimde uğradığın zavallı başarısızlıktan ötürü sana kızmıyordum artık. Yaşamı olduğu gibi yaşamana binlerce yıl engel olunduğu nedeniyle, bunun kaçınılmaz olarak böyle olması gerektiğini anlamaya başladım.

Sen, benim için orda burda «Delidir» diye bağırırken, ben yaşayan canlının işleyiş yasalarını buldum, Küçük Adam.

O zamanlar, bir küçük ruh doktoruydun sen vaktiyle gençlik hareketlerine katılmış ve iktidarsız olman nedeniyle yakında kalp hastalığından kıvranacak olan bir ruh doktoru. Daha sonra kederden öldün, çünkü insanda azıcık bir kendine karşı dürüst olma erdemi kırıntısı varsa, yaşamını tehlikeye sokmadan başkasına karaçalamaz; hırsızlık yapan bir kimse, elini kolunu sallayarak sokaklarda dolaşamaz. Ruhunun bir köşesinde böyle bir dürüstlük kırıntısı

vardı, Küçük Adam. Dostunu tepip düşmana yamandığında, benim sonumun geldiğini sandın, son bir tekme daha indirdin bana; doğru yolda olduğumu, ancak peşimden gelemeyeceğini biliyordun çünkü. Sonra, yıllar sonra, bir hacıyatmaz gibi ve de daha güçlü, her zamankinden daha kararlı ve kesin bir tavırla karşına dikildiğimde korkudan ölecektin nerdeyse. Ölmeden önce de, beni yoketmek için kazdığın derin çukurların üzerinden atladığım gibi, çok derin ve geniş uçurumlardan, dağ yarıklarından atladığımı da anladın. Kendi «önlemli» örgütlerinde, benim öğretilerimin sana ait olduğunu

söyleyen sen değil misin? Bak, örgütteki dürüst kişiler bunu biliyordu; bana da söylediler, ordan bili-127

yorum. Yok, Küçük Adam, taktikler insanı ancak ve ancak vakitsiz kazılmış bir mezara götürür.

Yaşam için tehlikeli olman nedeniyle, senin çevrende, sırtından bıçaklanmadan ve alnına karaçalınmadan hakikati savunmak olanaksız olduğundan kendimi senden uzaklaştır-dım. Gene söylüyorum: senin geleceğinden değil, senin varlığından, içinde bulunduğun durumdan uzaklaştırdım kendimi. İnsanlığından değil, insanlıkdışılığından ve beş

para etmez-liğinden kopardım kendimi.

Yalnızca yaşayan yaşam uğruna her türlü özveriye gene hazırım, ama artık senin için özveride bulunmayacağım, Küçük Adam. Yirmi beş yıldır yapmakta olduğum dev yanlışı daha dün ortaya çıkardım: sen'in yaşamı temsil ettiğine, dürüst olduğuna, geleceğin ve umudun sen olduğuna inandığım için kendi yaşamımı sana ve senin yaşamına adamıştım. Benim gibi daha birçok dürüst, dolambaçsız ve içten-likli insan «yaşayan şey»i senin içinde bulmayı

umdu. Hepsi de ortadan yitti. Bunu gördükten sonra senin dargörüşlülüğün ve küçüklüğün içinde yokolmamaya karar verdim. Yapılacak önemli işlerim var çünkü. «Yaşayan şey»i buldum ben, Küçük Adam. Şimdi artık, içimde duyduğum ve senin içinde aradığım «yaşayan şey»ie senin arandaki ayrımı çok iyi biliyor, bu ikisini birbirine karıştırmıyorum.

«Yaşayan şey»i, işlevlerini ve özelliklerini, senin yaşam biçiminden açıkça ve kesinlikle ayı-128

rırsam, yalnız ve yalnız o zaman, «yaşayan şey »in ve senin geleceğinin iyice ve derinlemesine incelenmesine önemli bir katkıda bulunabilirim. Seni yadsımaya yürek ister, biliyorum. Ama sana acımadığım için ve senin zavallı Führerlerin gibi küçük bir büyük adam olma isteği duymadığım içindir ki, geleceğe yönelik çalışmalarımı sürdürebilirim.

Kısa bir süredir, «yaşayan şey», kendisine uygulanan yanlış işlem karşısında, başkaldırmaya başladı. Bu, senin büyük geleceğinin yüce başlangıcı ve bütün küçük adamların tüm küçüklük ye yararsızlıklarının korkunç sonudur.

Çünkü bu arada, coşkusal vebanın nasıl işlediğini kavramış bulunuyoruz. Polonya'ya saldırmaya karar verildiği anda, Polonya'yı, askeri saldırı hazırlıkları içinde bulunmakla suçluyor coşkusal veba. Birisini öldürmeye karar verdiği anda, o kişide öldürme eğiliminin başgös-terdiğini öne sürüyor hemen. Ne vakit açık saçık yayınlar yapılsa, sağlıklı

yaşamı, «cinsel hayvanlık» olmakla suçluyor coşkusal veba.

Senin ne mal olduğun artık anlaşıldı, Küçük Adam; sefil ve acınası yüzünün ardında ne olduğu iyice görüldü. Senden, işin ve başarılarınla, dünyanın gidişini saptaman isteniyor; bir buyurgan yöneticiyi indirip yerine daha kötüsünü

başa geçirmen istenmiyor. Başkalarından yaşamın yasalarına uymasını istediğin gibi, artık senin de her zamankinden daha sıkı bir biçimde yaşamın yasalarına uymanı istemeye başlıyorlar; başkalarında eleştirdiğin şeyleri yapmaman, kendini bu eleştirilere göre geliş-129

tirmen bekleniyor. Ne büyük dedikoducu olduğunu, doymakbilmezliğini, sorumluluktan kaçtığını

(bağımsız olduğunu), kısacası, bu güzel dünyayı pis pis kokutan genel hastalığını herkes tanıyor, biliyor artık. Biliyorum, sen, proletaryanın ya da Dördüncü Reich'ın geleceğini ellerinde tutan sen, bunu duymaktansa, Heill diye bağırmayı yeğlersin. Ama inancım odur ki, bu işte, geçmişte olduğundan daha az başarı göstereceksin. Senin binlerce yıllık gizinin kapısını açacak anahtarı bulduk. Dostsever, sohbetsever maskenin ardında son derece kaba bir yaratık var, Küçük Adam. Yarım gün yanımda kalıp da, gerçek yüzünü ortaya çıkarmaman olanaksız. İnanmıyor musun bu dediğime? Gel, anılarını tazeliyeyim: Güzel bir öğle sonrası, bu kez bir oduncu

Dostsever, sohbetsever maskenin ardında son derece kaba bir yaratık var 130

kılığında, iş aramaya bana geldiydin. Köpeğim seni kokladı, neşeyle zıpladı. İyi cins bir köpek olduğunu hemen anladın ve şöyle dedin: «Onu zincire vursana, huysuzlaşsın, havlasın? Bu köpek gereğinden çok dostluk gösteriyor insana.» «Zincire vurulmuş bir huysuz köpek istemiyorum ben.» dedim. «Huysuz köpekleri

sevmem.» Ey zavallı küçük oduncu, bu dünyada senden çok daha fazla düşmanım var ama gene de, herkese dostça davranan, doğallığını yaşayan bir köpeği yeğliyorum; düşmanlardan korunmak için bile olsa, bir köpeğe acı çektirmek, onu bozmak istemiyorum. Hani yağmurlu bir pazar günü, senin bedensel katılığın canımı sıkmıştı da çalışma yerimden kalkıp bir bara gitmiştim, anımsadın mı? Hani, bir masaya oturup viski içmiştim (yo, Küçük Adam, arada bir içki içmeyi severim ama içkici değilimdir).

Neyse, buzlu ve sodalı viski içiyordum. Sense, bir yabancı ülkeden yeni gelmiştin, birazcık da sarhoştun.

Japonlardan, «çirkin maymunlar» diye söz ettiğini duydum. Sonra, hasta iyileştirme odamda çok sık gördüğüm ve iyi tanıdığım bir yüz anlatımıyla şunları söyledin: «Şu batı kıyılarındaki Japonlara ne yapmak gerek, biliyor musun? Hepsini birer birer ipe çekeceksin, ama hemen çabucak değil, yavaş

yavaş, çok yavaş, ilmiği her beş dakikada bir biraz daha küçülterek. . yavaş yavaş. . bak, böyle. .» Elinle de nasıl yapacağını gösteriyordun, Küçük Adam. Garson sözlerini onayladığını belirten bir tavırla başını

salladı ve bu kahramansı erkekli-

ğine hayran kaldı. Yeni doğmuş bir Japon bebeğini kollarına aldın mı hiç Küçük Yurtsever? Hayır, değil mi? Daha yüzyıllarca sürecek sendeki bu istek, daha yüzyıllarca Japon casuslarını ipe çekecek, Amerikalı kaçakları kurşuna dizecek, Rus köylü kadınlarını, Alman subaylarını, İngiliz Monarşistlerini ve Yunan Direnişçilerini geberteceksin; onları vuracak, elektrikli sandalyeye oturtacak ya da gaz odalarına tıkacaksın; ama bunların hiçbiri, ne bağırsaklarındaki kabızlığı ne de kafandaki kabızlığı ge-çirmeyecek Küçük Adam; bunların hiçbiri sevme yeteneğinden yoksun olduğun olgusunu değiştirmeyecek;

romatizmalarına, ya da akıl hastalığına iyi gelmeyecek. Ne kurşun sıkma ne de darağacına çekme seni içinde bulunduğun bataklıktan çekip çıkaramaz. Şöyle bir kendine bak, Küçük Adam. Kurtuluşunun tek yolu, tek umudun budur, kendine bak!

Senden ayrılan erkeğe karşı duyduğun kin ve öfkeyle iyileştirme odamda ateş püskürdü-ğün günü

anımsarsın, değil mi Küçük Kadın? Annen, teyzelerin, kuzen ve yeğenlerinle bir-likte yıllar yılı kan küstürmüştünüz adama, sesini çıkarmıyor diye yıllarca sömürmüştünüz. Bütün akrabalarına o bakıyordu.

Sonunda canına tak etti, içinde kalan son yaşama isteği kırıntısının verdiği güçle ipini kopardı, yaşama sevgisine tutundu,- yüreğini senden bağımsız kılacak kadar güçlü olmadığından, bana geldi. Özgürlük sevgisi duymasının bedeli olarak, yasaların öngördüğü nafakayı, aylığının üçte birini sana vermeye razıydı. Büyük bir sa-132

natçıydı o çünkü, özgürlüğü seviyordu; gerçek bilim gibi sanat da zincirlere karşı hoşgörülü değildir.

Oysa senin istediğin tek şey, birinin, yani bu durumda, senden kıyasıya nefret eden bu adamın sana bakmasıydi; aslında senin mesleğin vardı, çalışıyordun, buna gereksinmen yoktu. Onu haketmediği yükümlülüklerden kurtarmada kendisine yardım edeceğimi biliyordun. Öfkelendin. Polis çağırmaya kalktın, ya da bana böylece gözdağı verdin; gerekçen şuydu: Onun çaresizliğinden, yardıma gereksinme duymasından yararlanıp, bütün parasını almak istiyormuşum. Bunu söylemekle, kendi kötü niyetlerini sergilemiş, bunları bana yüklemiş oluyordun, zavallı Küçük Kadın. Kafanda böyle kötü tasarımlara yer vereceğine kendini mesleğinde geliştirmenin yollarını araşan, bu konuda kafa yorsan olmaz mı? Olmaz, çünkü bu bağımsız olmak anlamına gelirdi: yıllar yılı yalnızca nefret ettiğin adamdan bağımsız olamazdın.

Böyle davranmakla yeni bir dünya kurabileceğini mi .sanıyorsun? «Benim her şeyimi bilen, beni yakından tanıyan» toplumcularla tanışmışsın, öyle dediler. Sen bir tip'sin, anlamıyor musun, bu dünyayı yıkıma sürükleyen milyonlarca benzerin var. Biliyorum, «zayıf»sın, «yalnız»sın, «anacığının dizinin dibinden ayn-lamaz»sın ve de «çaresiz»sin, içinde duyduğun nefretten nefret ediyorsun, kendi varlığına bile dayanamıyorsun; ne yapacağını bilmez haldesin, biliyorum. İşte bu yüzden kocanın yaşamını da yıkıyorsun ya, Küçük Kadın. Günümüzde herkesin genellikle yaptığı gibi yaşamın se-133

line kapılmış gidiyorsun. Elbet, şunu da biliyorum ki. Yargıçlar da Savcılar da senden yana çıkacaktır, çünkü içinde bulunduğun sefil

durumdan nasıl sıyrılacağım onlar da bilmemektedirler.

Federal Mahkemenin tutanak yazmanı Küçük Kadm, hâlâ gözümün önündesin: geçmişimi, halimi, mal-mülk konusundaki görüşlerimi, Rusya ve demokrasiye değgin düşüncelerimi kâğıda geçiliyorsun. Toplumsal konumumun ne olduğu soruluyor, üç bilimsel ve yazınsal birliğin onur üyesi olduğumu, bunlar arasında, Uluslararası Plasmogeny Derneği'nin de bulunduğunu söylüyorum. İyi. Yanıtımı etkileyici buluyor herkes.

Bir sonraki duruşmada, bir görevli şu soruyu yöneltiyor bana: «Bur-da garip bir durum göze çarpıyor.

Dosyada, Uluslararası Poligamy Derneği'nin Onur Üyesi olduğunuz yazılı. Doğru mu?» Yaptığın bu küçük yanlış, ikimizi de güldürüyor, ey Düşsever Küçük Kadın! Şimdi, neden herkesin benim için kötü şeyler söylediğini anlıyor musun? Benim yaşama biçimimden ötürü değil, senin düşse-verliğin yüzünden, senin gerçeklikdışı düşüncelerin, yüzeyselliğin yüzünden öyle diyorlar bana. Eh, Rousseau konusunda da bildiğin tek şey, «doğaya dönmek» istediği, çocuklarına boş-verip onları yetimler yurduna gönderdiğidir, değil mi? Sen, kötüsün, çünkü güzeî şeyleri değil yalnızca çirkin şeyleri görüyor ve duyuyorsun.

«Bak ne diyeceğim! Gecenin birinde perdelerini indirdiğini gördüm bu adamın. Neden 134

durup durup da o saatte indirdi perdesini? İçerde ne yapıyor sanıyorsunuz? Biliyorum, o hiç kapamaz perdelerini. Bu işte bir iş var!»

Hakikate böyle yöntemlerle karşı koymak sökmez artık. Artık hepsini biliyoruz. Aslında seni ilgilendiren benim perdelerim değil, hakikatimin yeşermesini engellemek asıl derdin. İspiyonculuk etme ve karaçalına görevlerini sürdürmek istiyorsun; salt yaşama biçimini beğenmediğin, ya da nazik olduğu nedeniyle, ya da özgür davrandığı, yalnızca çalıştığı ve seni biç umursamadığı gerekçesiyle masum komşunu hapse attırmak için fitnelik etmek istiyorsun. Çok da meraklısın, Küçük Adam; kapı dinleyip duyduğun yarım yamalak sözleri insanlara karaçalmada kullanıyorsun. Polis, senin gibi ispiyoncuların adını

açıklamadığı için kendini güvenlikte sayıyorsun, değil mi?

«Ey, dürüst yurttaşlar! Bu adam bir Felsefe Profesörüdür. Kentimizdeki büyük bir üniversite, gençlerimize hocalık etmesi için ona bir kürsü verecektir. Buna izin vermeyin!»

Doğru-dürüst ev kadınlarınız ve sadık yurttaşlarınız bu hakikat öğretmenine karşı bir dilekçe yazıyor ve profesör işe alınmıyor. Sen namuslu ev kadını, yurtseverler doğuran saygıdeğer kadm, dört bin yıllık doğa felsefesinden daha güçlüsün ha? Ama artık ne mal olduğunu anlamaya başlıyor insanlar; er-geç

susturulacaksın, dur hele.

«Duyduk duymadık demeyin! Ahlâk denen şey sizi ilgilendiriyorsa dinleyin: Köşe başındaki evde bir anakız oturur. Kız, akşamları

135

eve erkek arkadaşını alıyor! Kadını ev işletmekten mahkemeye verin! Fuhuş yapıyorlar! Polis, ahlâkımızın korunmasını istiyoruz, yetişin!»

Sen, Küçük Adam, başkalarının karyola gıcırtısına kulak kabarttığın için bu ana cezalandırılıyor. Ne mal olduğunu öyle açık bir biçimde ortaya koydun ki, «ahlâk ve düzen» anlayışını çok iyi biliyoruz artık. Garson kızların poposuna çimdik atan sen değil misin, ahlâklı Küçük Adam? KIZLARIMIZLA OĞULLARIMIZIN, SEVGİLERİNİ

BİRBİRLERİNE MERDİVEN ARALARINDA, KARANLIK ÇIKMAZ SOKAKLARDA ANLATMALARINI DEĞİL, SEVMENİN MUTLULUĞUNU AÇIK AÇIK, RAHAT RAHAT YAŞAMALARINI İSTİYORUZ. Yeni yetişen kız ve erkek evlâtlarının sevgisine karşı anlayış gösteren ve onu koruyan aklı başında ve yürekli ana-babalara saygı

göstermek istiyoruz. Bu babalarla analar, geleceğin bedenleri sağlıklı, duyumları sağlıklı, sen yirminci yüzyılın Güçsüz Küçük Adamının pis uydurmacalarından hiçbirini aklından geçirmeyen, pisliklerden arınık kuşağının çekirdeğidirler.

«N'olmuş, duydunuz mu! Delikanlının biri rahatsızlığını geçirmek için buna gitmiş, uçkurunu toplaya toplaya kaçmak zorunda kalmış; neden biliyor musunuz, bu, delikanlıya saldırmış, onunla cinsel ilişkide bulunmak istemiş!»

Bu «olmuş olay»ı anlatırken şehvetsever ağzının suları akıyor, değil mi Küçük Adam? Biliyor musun ki, bu «olay»
senin dışkının içinden çıkmıştır, senin gibi eşcinsel özlemler bes-
136
lemedim hiçbir zaman; senin gibi, küçük kızları ayartma isteği duymadım; ömrümde bir kadının ırzına geçmedim —senin gibi— ve tek bir gün bile senin gibi kabızlık çekmedim; senin gibi sevgi hırsızlığı yapmadım ömrümde. Bir kadın yalnızca beni istediği ve ben de onu istediğim için sarıldım ona; kendimi, senin yaptığın gibi «sergilemedim»; senin kalandaki pis düşüncelerden hiçbiri yok bende Küçük Adam.

«Ya buna ne dersiniz: bu adam sekreterine saldırdı. Yoksa kız neden evden koşarak çıksın ve gitsin? Kızla aynı
evde oturuyordu, perdeler de hep çekikti, sabahın üçüne dek ışık yanardı evde!»

De La Mettrie için de, müthiş bir pisboğazdı, börek yerken boğuldu, diyen sen değil miydin; Prens Rudolf un, halktan biriyle evlendiğini söyleyen sen değil miydin; Mrs. Eleanor Roosevelt için vidalan gevşek; falan Üniversitenin Rektörü için karısını başka bir adamla yakalamış diyen sen değil miydin; şu, şu köydeki öğretmenin bir âşığı var diyen sen değil misin? Bunları söyleyen sen değil misin, Küçük Adam? Sen, bu dünyanın perişan yurttaşı, zavallı küçük adam, yaşamını binlerce yıl poker fişi gibi harcamışsın ve bunca yıldır bataklığa saplanmış
duruyorsun!

«Yakalayın şunu! Bir Alman casusu bu, ya da belki Rus casusu! Belki de İzlanda casusudur! Bir gün saat tam üçte, New York'da, 86. Caddede gördüm onu, hem de yanında bir kadın vardı!»

Sen, evren ışıklarının etkisiyle doğan o göz-
137
Solcu ahlâk uzmanı Acunsal Yaşam Enerjisini denetliyor
kamaştırıcı Kuzey Işığında bir tahtakurusunu inceledin mi hiç, Küçük Adam? Hayır mı dedin? «Evet» yanıtını
beklemiyordum senden zaten. Gün gelecek, tahtakurusuna benzeyen insanlar olunmasını önleyecek güçlü yasalar,

— hakikat ve sevginin korunması için çok sıkı yasalar konacak. Nasıl ki, sen bugün seven de-138

likanlıları ıslahanelere tıkıyorsan, gün gelecek, aklı başında, dürüst insanlann yüzüne pislik attığında seni tımarhaneye tıkacaklar. Sözüm-ona, göstermelik bir adalet değil, gerçek adalet ve incelik anlayışı içinde çalışacak değişik türden yargıçlar ve savcılar olacak bu dünyada, yaşamın korunması için çok katı yasalar konacak ve sen, onlara karşı ne denli kin duyarsan duy, bu yasalara uymak zorunda kalacaksın. Biliyorum, daha üç, beş ya da on yüzyıl, coş-kusal vebadan kıvranacaksın, insanlann yüzüne karaçalacak, gizli saklı sevişecek, çeşit çeşit dalavereler çevirecek, onun bunun yüzüne gülüp ardından hançer saplayacak, engizisyonlannı yaşatacaksın. Ama sonunda, şu anda kendi yapının derinliklerinde, erişilemeyecek denli derinliklerinde bulunan kendi öz «temizlik», anlık duyguna yenileceksin.

Bak, beni iyi dinle, seni elde etmeyi ne bir Kaiser, ne bir Çar ya da ne bir «tüm proleterlerin babası» başarmış

değildir. Onlar seni ancak köleleştirdiler, ama hiçbiri seni o küçüklüğünden, bir ıvır-zıvır olmaktan kurtaramadı.

Seni elde edecek olan tek şey, içinde bulunan temizlik, arılık duygusudur, yaşama karşı duyduğun özlemdir sana gerçekten egemen olabilecek tek şey. Bunu adım gibi biliyorum Küçük Adam. Senin de küçücük bir kuşkun olmasın.

Küçüklüğünden ve değersizlik duygusundan anndığında, düşünmeye başlayacaksın. Sözünü, ettiğim bu düşünme, başlangıçta çok acıklı olacak, yanlışlarla dolu, amaçsız bir düşünme olacak; ama ciddi ciddi düşünmeye başlayacaksın.

139

Başkaları sana değgin düşünürken duydukları acıya nasıl yıllarca dayandılar, sessiz sessiz dişlerini sıkıp durdularsa, sen de, kendini düşünmenin getirdiği acılara dayanmayı ister istemez öğreneceksin.

Bizim duyduğumuz bu acı, seni düşündürecek. Bir kez düşünmeye başladın mı, son dört bin yıllık kendi «uygarlık

»mı da ölçüp biçmeye başlayacaksın, işte o vakit, şaşkınlıktan ağzın bir karış açık kalacak. Kendi gazetelerinin, tören yürüyüşleri, allanıp pullanma, madalyalar, kurşun sıkmalar, ipe çekmeler, yüze

gülüp ardından sövmeler, ustalıklı hileler, seferberlikler, ateşkesler, sonra gene seferberlikler, anlaşmalar, savaş talimleri ve bombalamalardan başka bir şey yazmadıklarını görecek, bunun nasıl olduğunu, başına gelecek felâketleri nasıl da sezinlemediğini bir türlü anlayamayacaksın. Önüne sürülen bütün bu hileleri, o yalancı dolmaları koyunsu bir sabırla yemekten başka bir işe yarasaydın, anlayacaktın bütün bunları. Bu durumları yüzyıllar boyunca bir maymun gibi

benimsediğin, bir papağan gibi davrandığın gerçeğini görecek ve işte bu gerçeği kabullenmeyi uzun süre onuruna yediremeyeceksin. O durumlar üzerine düşündüğün şeylerin tümden yanlış olduğunu görmek, doğru sandığın o düşüncelerinin ve tüm o yanlış fikirlerinin yalnızca bir yurtseverlik olduğunu görmek seni çılgına çevirecek.

Geçmişinden utanç duyacaksın; torunlarının torunları senin geçmişini okuyup öğrenme felaketinden korunabilir umuduyla avunacaksın belki. Bizim umudumuz da bu-140

dur. Umarız artık, herhangi bir «Koca Petro»ya dönüşmekten başka sonuç vermeyen bir büyük devrimi sahneye koyma olanakların ortadan kalkmış olur.

GELECEĞE BÎR BAKIŞ. Geleceğinin nasıl olacağını söyleyemem sana, bilmiyorum. Bulduğum Acunsal Yaşam Enerjisiyle Ay'a mı çıkarsın, Mars'a mı, bilemem. Uzay gemilerinin nasıl uçacağını ya da nasıl konacağını da bilemem; geceleri evini aydınlatmak için güneş ışığı kullanıp kullanmayacağını da bilemem. Ama önümüzdeki beşyüz, bin ya da beş bin yıl içinde neleri ARTIK YAPMAYACAĞINI bilebilirim.

«Adama da bakın! Amma da düşsever! Neleri yapmayacağımı biliyor! Diktatör müdür nedir! »

Hiç de diktatör değilim, Küçük Adam. Gerçi senin bu küçüklüğün, güçsüzlüğün karşısında diktatör olmam işten bile değildi, ama ben diktatör olacak adam değilim. Senin diktatörlerin, şimdiki zaman içinde, gaz odasına gönderilmemek için neleri yapamayacağını söyler sana yalnızca. Ama nasıl ki, bir ağacın

büyümesini çabuklaştıramazlarsa, senin uzak gelecekte neler yapacağını da söyleyemezler.

«Peki ya senin bu akıllılığın nerden geliyor?»

Senin insan mantığının derinliklerinden geliyor benim akıllılığım, nerden olacak!

«Şuna da bakın! Aklını benim derinliklerimden alıyormuş! Lâf! Benim derinliğim yok 141

ki? Hem, bu 'derinlik' dediği şey ne mene bir bireyci sözcük!»

Bedensel boşalma gücü? Herhalde

Sende derinlik olmaz mı hiç! Var, var ama sen bilmiyorsun, Küçük Adam. Kendi derinliklerinden ölesiye korkuyorsun, bu yüzden onu duymuyor, görmüyorsun. Bu yüzden derinliğe baktığında başın dönüyor ve bir uçurumun ke-nanndaymışsın gibi dişlerin birbirine vuruyor. Düşüp «bireyselliğini» yitirmekten korkuyorsun; oysa kendini bırakmalısın. Kendine varmak için elinden geleni yaptığında bile, gidip gidip aynı yere, küçük, acımasız, kıskanç, obur ve hırsız ruhlu adama tosluyorsun. Eğer içinde, yani derinliklerinde bir derinlik olmasaydı,

142

bu konuşmayı kaleme almazdım, Küçük Adam. Seninle oturup bunları konuşmazdım. Senin içindeki bu derinliği biliyorum, bir doktor olarak taşıdığın kaygılan anlatmak üzere bana geldiğinde keşfettim o derinliği. İçindeki bu derinlik, senin -büyük geleceğindir. Bu yüzdendir ki, gelecekte artık neleri kesinlikle yapmayacağını söyleyebilirim sana. Dört bin yıllık kültürsüzlük çağında olanları nasıl yaptığını

bir türlü anlayamayacağın, yaptıklarına inanamayacağın için belli şeyleri yapmayacaksın, yanlışlarını

görecek, onları yinelemeyeceksin. Şimdi biraz anladın mı sıradan bir düşçü olmadığımı? Dinleyecek misin beni şimdi?

«Eh, pekâlâ. Güzel düşleri dinlemekten za-

Ben kim oluyorum ki kendi görüşüm olacakmış?

143

rar gelmez ya! Ama bil ki, değişecek hiçbir şey yok, benim güzel doktorum. Ben, sokaklarda sürünen, kendine özgü görüşleri

olmayan, zavallı bir Küçük Adamım ve böyle kalacağım. Ben kim oluyorum da. .»

Bak, beni dinle: Küçük Adam efsanesinin ardına gizleniyorsun, çünkü yaşamın seline kapılmaktan ve her şey bir yana çocukların ve onların çocukları uğruna yüzmek zorunda kal-mak'tan korkuyorsun.

Artık yapmayacağın şeylerden en birincisi, kendini, kendine özgü görüşü olmayan ve «Ben kim oluyorum da. .» sözlerini dilinden düşürmeyen bir Küçük Adam olarak görmemektir. Senin görüşlerin var ve gelecekte bunların varlığını bilmemeyi, onları savunmamayı ve açıklamamayı büyük bir ayıp sayacak, bundan utanacaksın.

«Ama benim görüşlerim konusunda kamuoyu ne der? Kendi fikrimi söyleyecek olsam bir meyva kurdu gibi ezerler beni!»

Bak, Küçük Adam, senin «kamuoyu» dediğin şey, bütün Küçük Adam ve Küçük Kadınların görüşlerinin toplamıdır. Her Küçük Adam ve Küçük Kadının doğru ve yanlış görüşleri vardır. Yanlış görüşleri vardır, çünkü başka Küçük Adam ve Küçük Kadınların yanlış görüşlerinden korkmaktadırlar. Bu korku yüzünden doğru görüşler dile getirilmez. Örneğin sen artık «Adamdan sayılmadığına» inanmayacaksın. İnsan toplumunu doğuran ve geliştiren kişinin sen olduğunu öğrenecek ve bu bilgini 144

savunacaksın. Kaçma, kaçma. Korkma be Küçük Adam. İnsan toplumunun doğumundan sorumlu olmak öylesine korkulacak bir şey değil.

«İnsan toplumunun doğurucusu olmak için ne yapmalıyım?»

Hiçbir şey. Özel, ya da değişik bir şey yapacak değilsin. Şimdiye dek yaptıklarını sürdür, yeter; tarlalarını sür, çekicini indir, hastalarına bak, çocuklarını okula ya da oyun bahçelerine götür, günün olaylarını gazetene yaz, doğanın gizlerine her zamankinden daha yoğun bir biçimde eğil, onları giz olmaktan çıkarmaya çalış. Bütün bunları yapıyorsun aslında. Ama bunların önemsiz olduğunu, asıl, Kral Bezeni-kus ya da pırıl pırıl zırh kuşanmış Şövalye Prens Şişinikus'un yaptıkları önemlidir sanıyorsun.

«Amma da düşseversin be doktor! Kral Be-zenikus'un, Prens Şişinikus'un savaş yapmak ve beni askere almak, tarlalarımı mayın tarlasına çevirmek, deneyodamı ya da çalıştığım yeri delik deşik etmek için yetiştirilmiş askerleri ve de silâhlan bulunduğunu bilmiyormuş gibi konuşuyorsun!»

Askere alındığında ve fabrikaların delik deşik edildiğinde Heil diye bağırdığın içindir ki, askere alınıyorsun ve böyle bağırdığın içindir ki, fabrikaların kurşun yağmuruna tutuluyor. Sen, bildiğini savunsaydm, yani tarlalann buğday vermeye, fabrikaların, silâh değil eşya ya da pabuç üretmeye yaradığını, tarlalarla fabri-kalann yakılıp yıkılmak için o hale getirilme-145

diğini söyleseydin, pırıltılı zırhlar kuşanmış bir Şövalye olan Prens Şişinikus'un askerleri de olmazdı, silâhları da.

Senin Kral Bezenikus'un ya da Şişinikus'un bu gibi şeyleri bilmezler, çünkü tek bir gün bile tarlada, fabrikada ya da laboratuarda çalışmış değillerdir; senin bu işi çocuklarının karnını doyurmak, sırtını giydirmek için değil, Alman ya da proletarya ana-yurdunun onuru için yaptığını sanmaktadırlar.

«Peki ben ne yapayım? Savaştan nefret ediyorum, askere alınıp cepheye gönderildiğimde karım hüngür hüngür ağlıyor, proleter orduları topraklarımı kuşattığında çocuklarım ölüm açlığı çekiyor, milyonlarca ceset yığılıyor sokaklarda. Toprağımı işlemekten başka dileğim yok benim, işim bittikten sonra çocuklarımla oynamak, karımı

sevmek istiyorum. Pazar günleri ezgiler söylemek, çalıp oynamak istiyorum. Bunu gerçekleştirmek için ne yapmalıyım?»

Her zaman yaptığın ve yapmak istediğin şeyi, işini yap, çalış, çocuklarının mutluluk içinde büyümesini engelleme, karını sev. İŞTE BUNLARI BÜTÜN İÇTENLİĞİNLE, GÖĞSÜNÜ GERE GERE YAPTIĞIN AN, karını, tüm proleterlerin anayurdunun cinsel açlıktan kıvranan askerlerinin acımasına bırakan, öksüz çocuklarının sokaklarda açlıktan ölmesine neden olan, senin, çook uzaklardaki bir «zafer meydanında» dolu dolu gözlerle gökyüzüne bakmana, öyle dalıp dalıp gitmene neden olan SAVAŞ OLMAYACAKTIR.

«İyi güzel ama, ben işim için, karım ve ço-

146

cuklarım için yaşamak isterken, Barbarlar ya da Almanlar, Japonlar, Ruslar ya da bilmem-kimler zorla üzerime saldırır, bana savaş açarsa ne yapacağım? Evimi, yuvamı savunacak değil miyim?»

Haklısın Küçük Adam. Şu ya da bu ulusun Barbarı sana saldırdığında tüfeğine yapışacaksın. Ama bak sen şunu

anlamıyorsun bir türlü: Tüm ulusların «Barbarlar»ı ömründe hiç çalışmamış olan Prens Şişinikus'un savaş çağrısı

üzerine Heil! diye bağırıp duran milyonlarca Küçük Adamdan başka bir şey değildir; onlar da tıpkı senin gibi adamdan sayılmadıkla-nna inanmakta ve «Ben kim oluyorum ki kendi görüşüm olacakmış?» demektedirler.

«Ben kim oluyorum,» diye sormadığın, bir kimse olduğunu bildiğin, buna inandığın an, kendi görüşünün doğru, tarla ya da fabrikanın ölüme değil, yaşama hizmet etmek durumunda olduğunu anladığın, bu bilince vardığın an, kendi soruna kendin yanıt vereceksin. Bu sorulara yanıt vermek için diplomatlara gereksinmen olmayacak artık. Heil!

diye bağırmak ve «Meçhul Asker» anıtlarına çiçekler koymak yerine, Prens Şişinikus, ya da tüm proleterlerin Mareşalinin sendeki ulusal bilinci ayağının altında ezmesine izin vermek yerine, onlara özgüveninle ve çalışma bilinciyle karşı koymalısın. (Senin o «Meçhul Asker»ini de çok iyi tanırım, Küçük Adam. İtalya dağlarında savaşırken tanıdım onu. O da senin gibi, kendi görüşü olduğunu kabul etmeyen ve «Hem ben kim oluyorum da. .»

diyen bir Küçük Adamdır.)

147

Kardeşini, yani Japonya, Çin, ya da herhangi bir Barbarlar ülkesindeki Küçük Adamı tanıyabilir, bir işçi, doktor, çiftçi, baba ya da koca olarak yapman gereken iş konusundaki doğru görüşünü ona anlatabilir, savaşların çıkmasını önlemek için yapılacak tek şeyin, kişinin işini doğru dürüst yapması ve doğru dürüst sevmesi olduğuna inandırabilirsin onu.

«İyi, hoş, ama şimdi bunlar bir de atom bombası çıkardılar, bir tek atom bombası yüz binlerce insanı bir anda öldürebilir!»

Daha hâlâ doğru düşünmüyorsun Küçük Adam. Sen sanıyor musun ki, pırıl pırıl zırhlar kuşanmış bir Şövalye olan Prens Şişinikus* un yapıyor o senin atom bombalarını? Hayır, o bu işten anlamaz, atom bombası yapmayı bırakmak yerine Heil! diye bağıran Küçük Adamların elinden çıkıyor onlar. Yani, anlıyor musun, dönüp dolaşıp aynı şeye, sana dayanıyor iş, Küçük Adam; sana ve senin doğru ya da yapay düşünmene bağlı her şey. Eğer sen, yirminci yüzyılın en büyük bilim adamı olan sen, böylesine küçük, ancak

mikroskopla seçilebilen bir cisim kadar küçük bir adam olmasaydın, bir yıkma bilinci yerine yapma bilinci geliştirir ve atom bombasının bu dünyayı paramparça etmesini önleyecek yollan bulurdun; ya da, bunu yapamamışsan, etkini kullanır, açık seçik, kesin bir dille ona karşı koyar, bombayı, işlemez hale getirirdin. Kendi yarattığın labirentin içinde dönüp duruyor, çıkış yolunu bir türlü bulamıyorsun, çünkü

yolun bulunduğu yöne bakmıyorsun, doğru düşünmüyorsun. Öte

148

yanda, bulduğun şeyin öldürücü bir silâhtan başka bir şey olmadığını çok iyi bildiğin halde, o uğursuz atom enerjisinin kanserlerini ve romatizmalarını iyileştireceğini vaat ediyorsun Küçük Adamlara. Bunu yapmakla, senin o fizik biliminin vardığı çıkmaz sokağa girmiş oluyorsun. Benim Acunsal Enerjimin çeşitli hastalıkları iyileştirebileceğini söyledim sana, bunu biliyorsun Küçük Adam. Ama duymazlıktan, bilmezlikten geliyor, söylediklerimi yapmıyor, suskunluğunla boğuyor ve kanserden ölmeye devam ediyorsun; kırık bir yürekle, sıkıntıdan ölmeye devam ediyorsun, ama ölürken bile, son nefesinde, «Heil»

diye bağırıyorsun, «Yaşasın kültür ve teknik!» Ama bak, şunu şuraya yazıyorum, Küçük Adam: Göz göre göre kendi mezarını kendin kazdın. Yeni bir çağ, «atom enerjisi çağı» başladı sanıyorsun. Başladı evet, ama senin düşündüğün gibi değil. Senin cehenneminde değil. Amerika'nın bir ucunda bulunan son derece verimli, deneyodamda başladı yeni bir çağ.

Savaşa gidip gitmemek, tümüyle senin elinde, Küçük Adam. Bunun için yalnızca, ölüm için değil, yaşam için çalıştığını bilmen gerek. Bunun için yalnızca, bu yeryüzündeki tüm Küçük Adamların iyi ve kötü

yönleriyle, yaptıkları iyi ve kötü işlerle, tıpatıp sana benzediğini bilmen gerek.

Er ya da geç —bu da sana bağlı— gün gelecek, artık Heil! diye bağırmayacaksın; gün gelecek, tarlalarını, buğdayını talan etmeleri için

149

sürmeyecek, fabrikalarının kurşunlarla delik deşik edilmesi için çalışmayacaksın. Er ya da geç, gün gelecek, ölüm için değil,

yalnızca yaşam için çalışacaksın.

«Genel greve gideyim mi, ha?»

Orasını ben bilmem. Onu mu yaparsın, başka bir şey mi yaparsın, bilemem. Genel grev dediğin şey kötü bir savaşma aracı olsa gerek, çünkü bunun sonucu olarak kendi çocuklarının ve karının açlıktan ölmesine yolaçabi-lirsin. Grev yapmakla, toplumunun iyiliğinden ve kötülüğünden kendinin sorumlu olduğunu, bu sorumluluğun nice büyük olduğunu gösteremezsin. Grevdeyken, çalışmıyorsun, oysa biz çalışmaktan söz ediyoruz. Gün gelecek, grev yapmayacaksın, yalnızca kendi yaşamın için ÇALIŞACAKSIN. İlle de bir «grev» yapmak istiyorsan, çalışma grevi yap. Kendin, çocuğun, karın ya da sevgilin, toplumun, ürünlerin ya da çiftliğin için çalışarak grev yap. Onların savaşlarına ayıracak vaktin olmadığım, çok daha önemli işler yapmakta olduğunu söyle onlara. Dünya denen bu kentin dışına, büyük bir alanın çevresine dikenli tel çek, savaş isteyenleri içine koy, bırak orda teketek dövüşsün, birbirlerini öldürsünler. İşte Küçük Adam, eğer artık Heil! diye haykırmasan, eğer bir hiç olduğunu ve kendi görüşünün bulunamayacağım sanmaktan vazgeçsen, bu dediklerimi yapabilirsin.

Her şey — yaşamın, çocuklarının yaşamı, çekicin ve stetoskobun senin elinde. Görüyo-150

ram, olmaz anlamında başını iki yana sallıyorsun, bir düşsever, ya da belki «bir Kızıl bu,» diyorsun içinden. Ne zaman doğru dürüst bir yaşam süreceğini, ne zaman güvenlik içinde olacağım soruyorsun, Küçük Adam. Bunun yamtı, içinde bulunduğun duruma hiç uymaz.

Canlılık, senin gözünde, güvenlikten daha büyük anlam taşıdığı vakit yaşamın güzel ve güvenlikli olacak; sevgi, paradan önemli, özgünlüğün, parti çizgisinden ya da kamuoyundan daha önemli, Beethoven ya da Bach'ın ruhsal durumu, senin varlığının tümünün ruhsal durumu olduğu an (bu, senin içinde var, Küçük Adam, varlığının bir köşesinde, derinlere gömülü olarak duruyor) güzel olacak yaşamın-, düşüncelerin uyumlu, duyguların tutarlı

olduğunda, Özel yeteneklerini zamanında gördüğün ve artık yaşlandığım zamanında kabul ettiğin vakit, büyük savaşçıların yaptığı kötülükleri değil de, büyük adamların düşüncelerini içinde duyabildiğin an, çocuklarının öğretmenlerine politikacılardan çok

daha fazla ücret verildiği an, kadınla erkek arasındaki sevgiye, bir evlenme cüzdanına gösterdiğinden daha büyük bir saygı duyduğun zaman güzel olacak yaşamın. Hangi konularda yanlış

düşündüğünü —bugün olduğu gibi yaptığın yanlış ona-rılmaz hale gelmeden— vaktinde yakalarsan, hakikatleri duyduğunda yüreğinde bir canlılık, içinde bir aydınlık duyar, biçimsel ve yapmacık kurallardan kaçarsan, iş

arkadaşlarınla diplomatlar aracılığıyla değil de doğrudan doğruya ilişki kurduğun an, yeni yetişmiş kızının 151

sevgiden duyduğu mutluluk seni öfkelendirmek yerine sevindirirse, insanların, sevme organlarıyla oynayan çocukları cezalandırdıkları günler çok gerilerde kalmış ve sen "«hey gidi günler» diyerek başını

sallıyorsan, sokaktaki tüm insanların yüzünden özgürlük pkunduğu, üzüntü ve sefalet yerine canlılık ve neşe fış-kırdığı gün, insanlar, bu dünya üzerinde artık içeri çekilmiş, kasılmış karınlan ve ölü cinsel organlarıyla yürümediği gün yaşamın mutlu olacak.

Akıl istiyorsun, ne yapayım diyorsun, Küçük Adam. Binlerce yıl boyunca, iyi kötü akıl veren, sana yol gösteren oldu. İçinde bulunduğun zavallılığın nedeni sana gösterilen yolların iyi olmamasından değil, senin küçük, beş para etmez bir adam olmandan geliyor. Sana önerilerde bulunabilirim, yol gösteririm, ama sen sen olduğun ve belli bir düşünme biçimine sahip olduğun için duyduklarını, herkesin çıkarına olacak biçimde uygulayacak yetenekten yoksunsun.

Diyelim, şu diplomatlığı artık kesmeni, bunun yerine, bütün ülkelerin ayakkabıcıları, marangoz, makinist, teknisyen, doktor, eğitimci, yazar, yönetici, madenci ya da çiftçileriyle mesleksel ve kişisel bir kardeşlik kurmanı önersem, tüm Çinli çocuklann ayağına en rahat uyacak pabucun nasıl olması gerektiği konusunda tüm dünyanın ayakkabıcıları ortak karar verse, insanların donmaktan nasıl korunacağını

düşünme işini dünyanın madencilerine bıraksan, ye-

152

ni doğmuş çocuklann olası güçsüzlük, akıl hastalığı gibi şeylere karşı nasıl korunması gerektiği konusunda bütün ülkelerin ve

ulusların eğitimcileri karar verse, ne dersin? İnsan yaşamında çok doğal ve gerekli olan bu tür şeylerle karşılaşsan, ne yaparsın, Küçük Adam?

(Bunlan söyledim diye beni hemen «Kızıl» damgasıyla hapse tıkmamışsan), bana, ya doğrudan doğruya, ya da parti, kilise, hükümet ya da sendikanın bir sözcüsü aracılığıyla şunu söyleyeceksin kuşkusuz:

«Ben kim oluyorum ki? Uluslararası diplomatik ilişkilerin yerine uluslararası çalışma, iş ve toplumsal gelişme ilişkileri kuracak adam mıyım ben?»

Ya da: «Uluslann iktisadî ve kültürel gelişme alanlanndaki ayrılıklannı ortadan kaldıramayız.»

Ya da: «Faşist Alman ya da Japonlarla, Komünist Ruslar ve anamalcı Amerikalılarla mal değiş tokuşu mu yapacaktık yani? Bunu mu istiyorsun?»

Ya da: «Beni her şeyden önce, kendi Rus, Alman, Amerikan, İngiliz, Yahudi ya da Arap anavatanım ilgilendirir.»

Ya da: «Benim işim başımdan aşmış, yaşamımı bir düzene sokmak, kendi terziler sendikamla aramı

bozmamak için yapmam gereken bir yığın iş var. Diğer uluslann terzileriyle başkaları uğraşsın.»

Ya da: «Şu Anamalcının, Bolşevik, Faşist, Troçkist, Entemasyonalist, Seksüalist, Yahudi, 153

Yabancı, Aydın, Düşsever, Düşçü Demagog, Çılgın, Bireyci ya da Anarşistin sözlerine kulak asma. Sende hiç

Amerikan, Rus, Alman, İngiliz, Yahudi, vb. bilinci yok mu? Safsatadan bıktık!.

İnsan ilişkilerinin düzenlenmesinde üstüne düşen sorumluluktan kaçmak için bu sloganlardan birini kullanacağına kalıbımı basarım. Küçük Adam.

«Ben adam değil iniyim peki? Söylediğim hiçbir şeye inanmıyor, yaptığım her şeyin yanlış olduğunu söylüyorsun!

Vargücümle çalışıyorum, kanma ve çocuklarıma bakıyorum, doğru dürüst bir yaşam sürüyor, ülkeme hizmet ediyorum. Bu kadar da kötü müyüm ben yani!»

Dürüst, aklı başında, çalışkan, verimli bir varlık — örneğin bir arı ya da karınca gibi— olduğunu biliyorum. Ben yalnızca senin

yaşamını zehir eden, onu yüzyıllardır yıkan ve yıkmakta olan Küçük Adamı günışığına çıkarmak istemiştim. Küçük ve beş para etmez olmadığın zamanlar BÜYÜKSÜN sen Küçük Adam. İşte bu büyüklük, senin tek umudundur, kurtuluşun yalnız ve yalnız bu büyüklüğünle gerçekleşecektir, Küçük Adam. Bir ticaret adamı olarak işini severek yaptığında, tahta oymaktan, binalar kurmaktan, boya yapmak, vitrin düzenlemek, tarlanı sürmekten hoşlandığında, bu işleri severek yaptığında, çok büyüksün; mavi gökyüzüne, bir ceylana, yeşil çimenleri örten kırağı

taneciklerine sevgiyle, hoşnutlukla baktığında büyüksün; müzikten, danstan hoşlanır-ken, çocuklarının gelişmesini tatlı tatlı izler, kadınının ya da erkeğinin güzel bedeninden zevk alırken büyüksün; güneş ve gezegenler dizgesinin yaptığı hareketleri gösteren aracın başına geçip, tependeki gökyüzünde olup bitenleri öğrenmek istediğinde, ya da kitaplığına gidip,

Ben adam değil miyim?

başka kadın ve erkeklerin yaşam üzerine neler düşündüğünü okumak istediğinde büyüksün.

155

Bir büyükbaba olarak torununu dizine oturtup, çook eski günlerde olanları ona anlattığında, bilinmez bir geleceğe, onun çocuksu merakı ve inancıyla baktığında büyüksün. Bir ana olarak, bebeğine ninni söylediğinde, gözlerin dolu dolu, yüreğinin tüm içtenliğiyle onun gelecekte mutlu olmasını dilediğinde, onu büyüttüğün yıllar boyunca, her saat onun geleceğini kurduğun, o mutlu geleceği yavrunun içinde her an yarattığın, yeşerttiğin zaman büyüksün.

Eski halk türkülerini söylediğinde büyüksün, Küçük Adam, bir akordeonun ezgilerine uyarak hoplaya zıplaya dansederken büyüksün, halk türküleri sıcaktır, insanın yüreğini okşar çünkü ve onlar, bütün dünyada aynıdır; evrenseldir halk ezgileri. Ve dostuna şunları söylediğinde büyüksün:

«İyi bir yazgım olduğu, pisliklerden ve oburluktan uzak bir yaşam sürebildiğim için sevinçliyim, çocuklarımın büyümesini ve gelişmesini, ilk agulanndan, emekleme, yürüme ve oynamalarına

dek yakından izleyebildiğim, onların sorularını ilgiyle dinleyebildiğim, kahkahalarını duyduğum, sevgilerine tanık olduğum için sevinçliyim. Baharı ve onun tatlı rüzgârlarını, evin az ilerisindeki ırmağın türkülerini yüreğimde duyabildiğim, kötüniyetli komşuların dedikodularına katılmadığım, eşimi kucaklarken derin bir mutluluk duyduğum, bedenimden akıp giden yaşamın sesini, coşkusunu, canlılığını duyabildiğim için sevinçliyim; güçlüklerle karşılaştığımda, hangi yolu seçeceğimi bilebildiğim, yön duygumu yitirmediğini için, yaşamımın bir

156

anlamı olduğu için sevinçliyim. Böylesine mutlu bir yaşam sürebildim, çünkü, her zaman, ama her zaman, içimdeki şu sesi dinledim: 'Önemli olan tek bir şey vardır: Sakıngan ve korkak kimselerin yürüdüğü

yoldan başka bir yönü gösterse, seni sürüden ayırsa bile, yüreğinden gelen sesi dinle.' Yaşam, zaman zaman sana dayanılmaz acılar verse de, küsme, kaba davranma ona karşı. Günlük işimi yaptıktan sonra, akşamın sessizliğinde evimin önündeki çimenler üzerine karım ve çocuğumla oturduğumda, doğanın solumasını içimde duyduğumda, bir ezgi çalınıyor kulağıma, geleceğin ezgisi: 'Eyy, siz milyonlarca insan, sizi kucaklıyorum, bütün dünyanın öpücüğüyle kucaklıyorum sizi!' İşte o an, bu yaşamın, bu yaşamın içinde olan her şeyin haklarına sahip çıkmasını, dünyayı top sesleriyle dolduran korkak ve katı ruhları

değiştirmesini istiyorum; dayanılmaz bir istek bu. Durdurun şu top seslerini. Bu insanlar, yaşam karşısında kendilerini çaresiz gördükleri için geçiyorlar top tüfek başına. Oysa çaresiz değiller. . 'Baba, güneş battı. Nereye gitti? Gene gelecek mi?' diye soruyor oğlum; onu kucaklıyorum ve yanıtlıyorum:

'Evet oğlum, gelecek, az sonra gelip bizi ısıtacak.'»

Seninle yaptığım konuşmanın sonuna geldim, Küçük Adam. Daha sana söyleyeceğim öyle çok şey var ki.

Ama bu konuşmayı dikkatle ve içtenlikle okudunsa, benim işaret etmediğim 157

yerlerde bile bir Küçük Adam gibi davrandığım göreceksin. Çünkü senin beş para etmez davranış ve düşüncelerini doğuran şey,

aynıdır. Sende o nitelik olduğu sürece, her ne yapsan, küçük olacaksın.

Bugüne dek bana yaptıkların, ya da gelecekte yapacakların hiçbir şeyi değiştirmez. Beni ister bir dâhi olarak göklere çıkar, ister akıl hastanesine tık, ister kurtarıcın olarak sarıl bana, ister casus diye darağacında sallandır, zorunluluklar ergeç canlıların yaşama yasalarını bulduğumu, bugüne dek yalmzca makinala-rı yönetmeyi beceren insanoğluna, bilinçli bir erekle, yaşamım yönetebileceği bir alet sunduğumu anlamaya, bu gerçeği kabul etmeye götürecek seni. Senin organizmanın sadık bir mühendisiyim ben. Bu bağlılığımdan bir an bile ayrılmadım.

Çocuklarının çocukları, benim izimde yürüyecek ve insan doğasımn iyi birer mühendisi olacaklardır. İçinde bulunan

«yaşayan şeyin, senin acunsal doğamn uçsuz bucaksız alanlarım gözler önüne serdim. Benim en büyük ödülüm budur.

Buyurganlar, açıkgözler, kurnazlar, zehir saçanlar, çöplüklerde türeyen kurtlar, aç koca kurtlar, bir bilgenin bir zamanlar öngördüğü şu yazgıdan kurtulamayacaklardır:

Kutsal sözcüklerin tohumunu ektim

yeryüzüne.

Çok geçmeden kötülükler silinecek

Savaşçılar ölecek

Taşlar toprak olacak;

Çok geçmeden anlı şanlı kral ar Kuru güz yaprakları gibi savrulacak: Her tufanda, binlerce Nuh gemisi şusözlerimi yankılatacak: Ekilen tohumlar Ürün verecek.

-son-